

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΗ' ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1971 | ΑΡΙΘ. 19-20

ΤΟ ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΡΩΣΣΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΤ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΩΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Ἀθήνησι τῇ 23ῃ Μαρτίου 1971

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας, Τοποτηρητὰ τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας, τῆς ἡμῶν δὲ μετριότητος ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ Κύριε Ποιμὴν, τὴν Ἑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

1. Τὰ τῆς εἰς αὐτοκέφαλον ἀναγορεύσεως τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ρωσσικῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνοκαθολικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξίου, μὴ ποτε διανοηθέντες ὀδικῆσαι ἐν κρίσει ἀδελφούς, ἐμελετήσαμεν ὡς οἶόν τε ἦν ἐνδελεχέστερον. Ἦδη δὲ πεποιθότες, ὅτι σοφοῖς ἀφορμὴν δώσωμεν σοφίας, ἀφ' ἧς καὶ ἡμεῖς μέγα ἔχομεν ὠφελῆσθαι, καὶ τὸν διὰ τοῦ ἑαυτοῦ Πνεύματος πάντα εἰς ἐνότητα καλέσαντα ἐκτενῶς ἐπικαλεσάμενοι Κύριον, χω-

ροῦμεν πρὸς ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1110/22-6-1970 Ἑμετέρου τιμίου Γράμματος τεθέντος ἡμῖν ἐρωτήματος.

2. Πρῶτον πάντων, σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ, χρεῶν ἡμῖν εἶναι ἡγούμεθα μὴ μόνον μὴ σιγῇ ἀντιπαρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀκουστὴν ὑμῖν τε καὶ πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς ποιῆσαι τὴν, ἧς ἡ καρδιά ἡμῶν ἐπληρώθη χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ρωσσικῆς Μητροπόλεως κοινωρίας μετὰ τῆς ἀγιωτάτης Πατριαρχικῆς Καθέδρας Μόσχας, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ ἡδυτάτῳ ἡμῖν ἀκούσματι τῆς ἄρσεως τοῦ πρό τινων δεκαετιῶν ἐκφωνηθέντος βαρυτάτου καὶ πικροτάτου ἀναθέματος.

Οὐδὲ γὰρ ἐπαυσάμεθά ποτε τὰ γόνατα κάμπτοντες καὶ δεόμενοι ὑπὲρ τῆς τῶν σχισμάτων καταπαύσεως καὶ τὰ τῆς εἰρήνης ἐξ ὅλης διώκοντες ψυχῆς· ἐν γὰρ τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν μαθηταὶ ἐσμεν γνήσιοι, ἐὰν οὐ μόνον μὴ διχογνωμῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀλλήλους λογιζόμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγώμεθα.

* Γράμμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ θέσις Αὐτῆς ἐναντι τῆς ἀντικανονικῆς ὡς αὐτοκεφάλου ἀνακηρυχθείσης ἐν Ἀμερικῇ Ρωσσικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινότητος.

Οὐ μέντοι, εἰ καὶ μετὰ πολλῆς τῆς θλίψεως, ἠγησάμεθα δίκαιον εἶναι μὴ καὶ εἰς τὴν τῶν ἐξῆς ἡμετέρων ἀπόψεων προβῆναι σημειώσιν· πικρὸν γὰρ ἡμῖν δοκεῖ σφόδρα τὸ ἀδελφοῖς ἀντιφέρεσθαι, δι' ὅπερ καὶ ἀρκεσθησόμεθα τῇ τῶν Ὑμῖν εἶτε λεχθέντων εἶτε πραχθέντων οὐκ ὀρθῶς φιλαδέλφω ὑποδείξει, παρὰ Κυρίου, τοῦ κατὰ τὴν γλυκυτάτην καὶ ἀψευδῆ αὐτοῦ φωνὴν αἰεὶ ἡμῖν συμπαρόντος καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ διέποντος, αἰτούμενοι ἔκβασιν ἀγαθὴν καὶ διόρθωσιν.

3. Τεκμηρίω οὖν πρώτῳ χρῆσθε, οὐκ οἶδα ποῦ ποτε τοῦτο εὐρόντες, ὅτι μόνῃ τῇ κατὰ Ρωσσίαν ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀπέκειτο ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίαν ἰδρῦσαι αὐτοκέφαλον, ἐπειδὴ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἠπείρου ταύτης δικαιοῦματα δικαιοδοσίας τῇ καθ' Ὑμᾶς δῆθεν ἀνήκουσιν Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐχούσης τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος.

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐξεπλάγημεν οὐ μικρὸν τὰ περὶ τῆς καινοφανοῦς ταύτης ἀναγνόντες ἀρχῆς, περὶ ἧς ἀνέξασθε ἡμῶν ἐρωτῶντων: Πόθεν ταύτην ἠρύσθητε; Ἀπὸ τίνος κανόνος; Ἀπὸ τίνος παραδόσεως Ἐκκλησιαστικῆς; Ἡ ἔστω, ἀπὸ τίνος ἱστορικοῦ γεγονότος; Καὶ ἔτι πλέον: Ποῖον τὸ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς κριτήριον; Διατί ἐδέχθητε ὅτι κριτήριον τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητός ἐστιν ἢ ἐν τινι Χώρα ἐπισκόπου κατάστασις, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἐνορίας ἢ πιστῶν; Ποία Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις ὑπὲρ τοῦ ἐνός τούτων μαρτυροῦσα, τὰ ἄλλα ἀποβάλλεται; Ἀλλά, καθ' ἃ γε ἡμεῖς γνωρίζομεν, οὐδεμία περάδοσις καὶ οὐδεὶς κανὼν.

Ὑποθετίσθω μέντοι γε, ὅτι ἡ ὑφ' Ὑμῶν ἐπικαλουμένη ἀρχὴ τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος καὶ μεμαρτυρημένη καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ἐστὶ, μὴ οὐσα.

Ἡ τοιαύτη ἀρχὴ ἀξιοῖ ἀποκρίσεως τυχεῖν σαφοῦς τε καὶ ἐπαρανοήτου τὸ ἐρώτημα. Τίνες Ἀμερικῆς πρῶτοι ἐπέ-

βησαν; Ρῶσσοι μὲν τινες, καθ' ἃ αὐτοὶ ὁμολογεῖτε, κατὰ τὸ ἔτος 1793 τὸ πρῶτον, ἐν Ἀλάσκα κατώκησαν, Ἕλληνες δὲ Ὀρθόδοξοι ἐν ἔτει 1767 ἐν τῇ Νέᾳ Σμύρνη τῆς Φλωρίδος, ἦτοι οἱ Ἕλληνες πρῶτον μὲν προηγῆθησαν τῶν Ρώσσων κατὰ ὅλα ἔτη εἴκοσι καὶ ἕξ, εἶτα δὲ αὐτοὶ μὲν ἐντὸς τῆς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ἐπικρατείας ἐγκατεστάθησαν, οἱ δὲ Ρῶσσοι εἰς Ἀλάσκαν, τῇ Ρωσικῇ τότε ὑποκειμένην Αὐτοκρατορίᾳ. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ὀρθόδοξος ἐνορία ὑπὸ Ἑλλήνων ἐν ἔτει 1864 ἐν Νέᾳ Ὀρλεάνῃ ἰδρυταί, τέσσαρα ὅλα ἔτη πρὸ τῆς ἐν Σάν Φραντσίσκο ἰδρύσεως τῆς πρώτης ἐν Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις Ρωσικῆς ἐνορίας.

Ἄρα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑφ' Ὑμῶν τεθείσης ἀρχῆς τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος πρόσκτησις δικαιωμάτων δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πάντως οὐκ ἀνήκει τῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσσίας.

Μὴ δὲ εἶπητε, ὅτι διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Ἠπείρῳ Ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον κατασταθῆναι ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, τοῦτου ἔνεκεν, ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων, καθ' ἃ ἐγράψατε, ἔχετε ἀπόψεων τὴν καινοφανῆ ἀρχὴν τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος· ἢ γὰρ ἐπὶ Χώρας τινὸς δικαιοδοσία προϋπόθεσις ἐστὶν ἀπαραίτητος τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐν αὐτῇ ἐπίσκοπον καταστήσαι, ἀλλὰ οὐχὶ τῆς ἐπισκόπου καταστάσεως ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα· οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπίσκοπου ἐν τινι Χώρα κατάστασις μέσον ὑπαγωγῆς Χώρας τινὸς εἰς τὴν τινος δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ κατακρίσεως ἀναμφιλέκτου ὑπόθεσις, τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων σαφῶς κατὰ τῶν τοιαῦτα ἐπιχειρούντων καθαίρεσιν καταψηφιζομένων.

Ὑποθετήτω ὁμοῦ καὶ πάλιν, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος πέραν ἐστὶν πάσης ἀντιλογίας καὶ ὅτι ὑπὲρ τῶν Ὑμετέρων ἐστὶν ἀπόψεων. Ὑ-

ποτεθήτω, ὅτι ὀρθὸν ταύτης κριτήριον ἢ ἐπισκόπου ἐστὶν κατάστασις.

Θαυμάζομεν, πῶς ὁ προλαβὼν καὶ ἐπίσκοπον εἰς Σίτχαν ἢ Σάν Φραντσίσκο ἢ ἀλλαχοῦ που τῆς ἀχανεστάτης ταύτης ἠπείρου καταστήσας ὀλόκληρον ταύτην ὑπεξουσίαν ποιεῖται; Οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε, ὅτι τῆς Εὐρώπης πλατυτέρα τε καὶ πολυανθρωποτέρα ἢ Ἀμερικὴ ἐστίν, οὐδ' ὅτι ἀγροικῶν χάριν περιοχῶν τινων, ἢτοι ὀλιγανθρωποτάτων τινῶν καὶ ἐλαχίστων κωμῶν Σύνοδοι Οἰκουμενικαὶ τὰ δέοντα διαταξάμεναι τὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν δικαιοδοσίας ὥρισαν ἐπακριβῶς.

Πῶς οὖν ἡμᾶς προσυπογράψαι ἀξιοῦτε, ὅτι ὁ προλαβὼν καὶ πόδα ἐπὶ τινα τῆς Ἀμερικῆς ἐσχατιὰν ἐπιβαλὼν εἰς τοιοῦτον ταύτην ἐν συνόλῳ ὑπεξουσίαν ποιεῖται βαθμὸν, ὥστε δικαιοδοσίαν ἔχειν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ δύνασθαι αὐτὴν ᾧ ἂν οὗτος βούλοιο ἐκχωρεῖν;

Ἄλλὰ καὶ ἂν τις ἀντιτείνῃ, ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς δικαιώματα δικαιοδοσίας ἐρεῖδονται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὑπὸ Ρώσων ἰδρύθη ἡ πρώτη Ἐκκλησία αὐτοχθόνων Ἀμερικανῶν, οὐ δεῖ ἐπιλανθάνεσθαι, ὅτι τοιαύτη Ἐκκλησία ἐν μόνῃ ἰδρύθη τῇ Ἀλάσκα, καὶ δὴ ἀποτελούσῃ τότε τμήμα τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, καὶ ὅτι οὐ περὶ Ἀλάσκας· οὐ γὰρ βουλόμεθα διαμφισβητῆσαι τὰ ἐπ' αὐτῆς δικαιώματα δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, καίτοι, ὅτε ὁ πρῶτος ἐν αὐτῇ κατεστάθη ἐπίσκοπος, εἶχε πρὸ πολλοῦ παύσει ἀποτελοῦσα ἐπαρχίαν τῆς Ρωσικῆς Αυτοκρατορίας.

Πάντως, οὐ δεῖ οὔτε ἀγνοεῖν οὔτε παρορᾶν, ὅτι οἱ ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις καὶ Καναδῶν παροικοῦντες Ὀρθόδοξοι, εἰ καὶ ἀμερικανοὶ νῦν ἅπαντες πολῖται, ὅμως ἐν τῷ συνόλῳ σχεδὸν αὐτῶν, οὐκ εἰσι καρπὸς ἔργου ἱεραποστολῆς, ἀλλὰ μετανάσται ἐκ τῶν κατὰ παράδοσιν Ὀρθοδόξων Χωρῶν, ἢ οὕτως καλουμένη Ὀρθοδοξία τῆς Διασπορᾶς.

Μετὰ λοιπὸν ταῦτα, συγκεφαλαιούμενες τὰ λεχθέντα παρατηροῦμεν: α) ἡ ἀναδρομὴ εἰς τὴν ἀστήρικτον καὶ καινοφανῆ ἀρχὴν τῆς ἱστορικῆς προτεραιότητος καταμαρτυρεῖ ἐπιδιώξιν σκοπῶν τινων διὰ μέσων Ἐκκλησιαστικῶς ἀνεπιτρέπτων.

β) Τοῦ ζητήματος δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προέχει, καθ' ἡμᾶς, τὸ ζήτημα περὶ τοῦ τίς ἐστὶν ἡ κανονικῶς ἐν τῇ Χώρα ταύτῃ ὑφισταμένη Ἱεραρχία.

4. Ἐπιχειρεῖτε κατοχυρᾶσαι τὰ ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς δικαιώματα δικαιοδοσίας τῆς ἁγίας Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων ἀβασίμων λόγων, ἐρειδόμενοι ἐπὶ κανόνος μὲν οὐδενός, εἰκαίων δέ τινων ἐρμηνειῶν τοῦ τε ἀπονεμηθέντος τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἰὼβ τίτλου «Πατριάρχῃς Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων Χωρῶν» καὶ τῆς παραχωρηθείσης αὐτῷ ἐξουσίας, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχῃς Μόσχας δύναται ὅσα καὶ οἱ τέσσαρες δύνανται Πατριάρχαι.

Πρῶτον, λοιπὸν, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἄποψις, ὅτι ἡ δικαιοδοσία τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν ἀπεριόριστος ἐστὶν καὶ ἀκαθόριστος, οὐκ εὐσταθεῖ. Καὶ γὰρ, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς ποτὲ τοιαύτη προνομία, καὶ ὁ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου β' κανὼν διαγορεύει σαφῶς τε καὶ κατηγορηματικῶς, ὅτι: «Τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις Ἐκκλησίαις μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγγέειν τὰς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον διοικεῖν, τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους τὴν Ἀνατολὴν μόνον διοικεῖν φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῇ Ἀντιοχείων Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοὺς τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως Ἐπισκόπους τὰ κατὰ τὴν Ἀσιανὴν μόνον διοικεῖν, καὶ τοὺς τῆς Ποντικῆς τὰ τῆς Ποντικῆς μόνον, καὶ τοὺς τῆς Θράκης τὰ τῆς Θρακικῆς μόνον οἰκονομεῖν».

Καταλήγει δὲ ὁ ἱερός οὗτος τῶν θεοφόρων ρν' πατέρων ἡμῶν Κανὼν οὕτως: «Τὰς δὲ ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας οἰκονομεῖσθαι χρὴ κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν τῶν Πατέρων».

Κατὰ τε οὖν τοὺς Θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὴν μήτε τοῦ πνεύματος μήτε τοῦ γράμματος αὐτῶν ἀποστᾶσαν παράδοσιν, τὰ ὄρια τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἁγιωτάτων καὶ Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν αὐστηρῶς ὄντα καθωρισμένα, οὐχ ὑπερέβαινον τὰ ὄρια τῆς ἐν ἧ ἐπολιτεύοντο διοικήσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Πᾶσαι γὰρ αἱ ἐν τῷ Κράτει ἐκείνῳ κατὰ διοικήσεις τοπικαὶ Ἐκκλησίαι, καὶ αἱ σύνοδοι αὐτῶν οὐδόλως συνεχωροῦντο ὑπερβαίνειν τὰ ὄρια τῆς διοικήσεως.

Αἱ ἐκτὸς τῶν διοικήσεων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους Ἐκκλησίαι, αἱ οὕτως καλούμεναι «οἱ ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαι», διωκοῦντο οὐχ ὑπὸ τῶν παραμεθορίων Μητροπολιτῶν, ἀλλὰ «κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν τῶν πατέρων».

Ὑπολαμβάνομεν, ὅτι σαφῶς τῶν ἱερῶν κανόνων διαγορευόντων, ὅτι χρὴ ἕκαστον τῶν Μητροπολιτῶν ἢ Πατριαρχῶν μόνον τὰ τῆς ἑαυτοῦ διοικήσεως οἰκονομεῖν, πάντῃ ἄλογόν ἐστιν ὑπονοῆσαι, ὅτι τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Μόσχας μόνῳ καὶ κατ' ἐξαιρέσειν μείζονα ἐδόθησαν προνόμια, ἐπεὶ μάλιστα κατὰ τοὺς αὐτῷ τόν τε τίτλον καὶ τὸ αὐτοκέφαλον χορηγήσαντας ἁγιωτάτους Πατριάρχας τὸ μέγιστον τῶν αὐτῷ δοθέντων προνομίων τὸ «ἀδελφὸν εἶναι καὶ λέγεσθαι τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν μετὰ τεύτης τῆς ἐπωνυμίας, ὁμοταγῆ καὶ σύνθρονον, ἴσον τε τῇ τάξει καὶ τῇ ἀξίᾳ, ἐπιγράφεσθαι τε καὶ ὑπογράφεσθαι κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν. Ἡ ἐν τῷ ἀπονεμηθέντι τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Μόσχας τίτλῳ φράσις «καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν», οὐ δηλοῖ τι περὶ αὐτῷ παραχωρή-

σεως δικαιώματος ἔξω τῆς ἑαυτοῦ δικαιοδοσίας ἐκτείνεσθαι ἐν ταῖς ὑπερβορείαις χώραις πάσαις, ἀλλ' ὅτι συμπάσης τῆς τότε Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας κατέστη Πατριάρχης κατὰ τὸν λδ' κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ οὐχὶ διοικήσεώς τινος αὐτῆς μόνον· ὁ γὰρ τότε Ρωσσίας Θεοφιλῶς ἀνάστων Θεόδωρος τοῦτον ἔφερε τὸν τίτλον: «Βασιλεὺς Μοσχόβου καὶ πάσης Ρωσσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν», ἦτοι καὶ τῶν αὐτῷ ἢ τοῖς πρὸ αὐτοῦ βασιλευσσι τῷ Ρωσικῷ Κράτει προσαρτηθειῶν ὑπερβορείων Χωρῶν, μὴ ὑπὸ Ρώσων τυχὸν κατοικουμένων. Ταῦτα πάντα ἀνάγραπτά εἰσιν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τῆς ἐν ἔτει 1588 συγκροτηθείσης (Ράλλη - Ποτλῆ, Σύνταγμα κλπ. τ. Ε' σελ. 149-155).

Πᾶς μὲν ὁ τὴν δικαίαν κρίσιν θέλων κρίναι συνομολογήσει, ὅτι ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας ἔχει δικαιοδοσίαν ἐπὶ μόνων τῶν ὀρίων τῆς βασιλείας Θεοδώρου, ὁ δὲ καὶ χαρίζεσθαι τι καὶ κατὰ τὸ ζωοποιῶν πνεῦμα, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ ἀποκτεῖνον γράμμα, τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους νοῶν, σφραγίσει, ὅτι ὁ τῆς Μόσχας Ἀρχιερεὺς Πατριάρχης ἐστὶν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ὀλοκλήρου τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, ὁποῖον ἂν ἐκάστοτε ὑπάρχοι.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, Ἀλάσκας μὲν ἐπαινετῶς ὁ ἁγιώτατος θρόνος Μόσχας ἐπέβαινε, ἐφ' ὅσον τῷ Ρωσικῷ αὕτη ὑπέκειτο Κράτει, Ἡνωμένων ὅμως Πολιτειῶν ἢ ἄλλης τινὸς Χώρας, ὅπουδῆποτε κειμένης, οὐκ ἐπιτρέπεται τῷ ἁγιωτάτῳ Μόσχας Πατριάρχῃ ἐπιβαίνειν ἐπὶ λόγῳ οὐδενί· εἰ γὰρ καὶ μηδενὶ δοκοῦσι τισιν ὑποκεῖσθαι αἱ τοιαῦται Χῶραι, ἀλλὰ πάντως τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ Μόσχας οὐχ ὑπόκεινται· οἱ γὰρ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες σαφῶς διαγορεύουσιν, ὅτι «αἱ ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ διοικούνται κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν τῶν πατέρων».

Οὐδείς τῶν ἱερῶν κανόνων οὐδαμοῦ λέγει, ὅτι Μητροπολίτη τινὶ ἢ Πατριάρχῃ ἐτέρῳ ἐδόθη τὸ προνόμιον τοῦ χειροτονεῖν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς Χώραις ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Τοῦτο μόνῳ Ἀρχιεπισκόπῳ παρακεχώρηται τῷ Κωνσταντινουπόλεως· οὗτος γὰρ πρῶτον μὲν διὰ τὸ εἶναι τὴν αὐτοῦ Καθέδραν «Νέαν Ρώμην» καὶ «τιμηθῆναι βασιλεία καὶ συγκλήτῳ» ἤξιώθη τῶν αὐτῶν τῷ τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀρχιερεῖ πρεσβείων, ἦτοι προνομίων καὶ δικαιωμάτων, καὶ πρῶτος κατεστάθη μητροπολιτῶν, κατὰ τὸν β'. κανόνα τῶν ὀν' πατέρων ψήφῳ καὶ ἀποφάσει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Κανὼν κη' ἐν Ράλλῃ καὶ Ποτλῇ ἐ.ἄ. τ. Β' σελὶς 281). Εἶτα, τοῦ Ρώμης Ἀρχιεπισκόπου ἀποκοπέντος ἀπὸ τῆς ἐνότητος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κωνσταντινουπόλεως «πρῶτος κατέστη τῶν ἱερέων τῆς Οἰκουμένης» καὶ ἀναγκαῖος, ἦτοι ex officio, πρόεδρος». Τούτῳ τῷ Παναγιωτάτῳ Πατριάρχῃ «αἶ τε ὑπὸ τὴν Ρωμανίαν (Ρωμαϊκὸν Κράτος) Ἐκκλησιαὶ ὑπετέθησαν, ἄνευ τινῶν», ἦτοι πᾶσαι ἀνεξαιρέτως, καὶ αἶ ἐκτὸς ταύτης πᾶσαι (Ράλλῃ-Ποτλῇ, Σύνταγμα τ. Β' σελ. 206, 286), οὐ μὲντοι κατὰ λόγον δικαιοδοσίας ἐπ' αὐτῶν, ἄπαγε, ἀλλὰ ὡς τῆς Ἐκκλησίας πρῶτῳ Ἐπισκόπῳ, ἐκπροσώπῳ καὶ ἐπιμελητῇ. Τοῦ χρυσοῦ τούτου κανόνος ὁ ἁγιώτατος τῆς κατὰ Κωνσταντινουπόλιν Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Θρόνος οὐδέποτε ὀποστάς, ἐν ἐσχάτοις καιροῖς (1908), λογισάμενος πρὸς ὦραν, ὅτι εἰς προκοπὴν μέλλει ἔσεσθαι τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, εἴ γε ἐκχωρήσει τῇ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τὸ «δικαίωμα τῆς προστασίας τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ, ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καὶ ταῖς λοιπαῖς Χώραις Ὀρθοδόξων» κοινοτήτων, διὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου ἐν Πατριαρχαῖς Ἰωακείμ Γ', διεκήρυξεν: «Εὐδὴλον, ὅτι οὔτε ἡ ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Θρόνου εἰς αὐτοκέφαλον ἀναχθεῖσα μετὰ καθωρισμένων ὁρίων ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς

Ἑλλάδος, οὔτε τις Ἐκκλησία ἐτέρα, ἢ θρόνος ἡδύνατο δήπου κανονικῶς πέραν τῶν ὁρίων τῆς οἰκείας περιφερείας ἐπεκτεῖναι τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν, πλὴν γε τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου ὑπὸ τε κεχορηγημένου αὐτῷ προνομίου τοῦ χειροτονεῖν τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς, καὶ πέρα δηλονότι τῶν καθωρισμένων Ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν, ἐπισκόπους καὶ ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πρεσβείων εὐλόγως δικαιομένου τὴν ὑστάτην ἀσκεῖν ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐν τῇ ξένη Ἐκκλησιῶν προστασίαν».

Ἀρκούμεθα τοῖς εἰρημένοις· δέδεικται γάρ, ὅτι μόνος ὁ θρόνος ὁ Οἰκουμενικὸς εὐλόγως ἔξω τῶν ὁρίων τῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας ἐπεκτείνεσθαι δύναται. Ἄρα, ἢ ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ ἐτέρου τινὸς πατριαρχικοῦ θρόνου ἢ ἄλλως πῶς ἐπισκόπου κατὰστασις οὐδὲν ἕτερον δύναται μαρτυρεῖν, εἰ μὴ κατάκριτόν τινα καὶ ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων πάντῃ ἀπειρημένην ὑπερόριον ἐπὶ χειροτονία ἐπέμβασις. Ἡ παρ' ἡμῶν προβληθεῖσα ἐξίωσις οὐ μόνον δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ δικαίωματος μεταβιβάσεως τῶν δικαιωμάτων τούτων, τέλεόν ἐστιν ἀβάσιμος. Ἐντεῦθεν, τὸ ὡς στερεὰ τις βάσις ἐκκληφθὲν ὑφ' Ἑμῶν ἀξίωμα, ὅτι «ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐστὶν ἡ νόμιμος ἀρχὴ διὰ σύνολον τὴν ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδοξίαν», τοῦ ἐρείσματος αὐτοῦ ἐλεγχθέντος ἐσφαλμένου, στερεῖται πάσης ἀξίας.

Ταῦτα περὶ τῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

5. Ἄλλ' ἴδωμεν καὶ τὰ περὶ αὐτοκεφάλου, ὅποσον ἐναντία ἀλλήλοις τὰ ὑφ' Ἑμῶν γραφέντα φαίνεται! Περὶ μὲν γὰρ τοῦ τῆς κατὰ Ρωσίαν ἁγιωτάτης Ἑμετέρας Ἐκκλησίας αὐτοκεφάλου λέγετε, ὅτι τε χάριτι Χριστοῦ τοῦτο αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὅτι χρονικῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τὸ ἔτος 1448 ἐστὶν, ὅτε ἰδίᾳ ἐξουσία μηδενὸς συναίνουτος, ἐπαύσασθε εἰδέναί τὸν μέχρι τότε πρῶτον Ἑμῶν Πατριάρχῃν Κωνσταντι-

νουπόλεως, περί δὲ τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὅτι ἐκάστη δικαίωμα ἔχει εἰς αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τμημά τι τῆς ἑαυτῆς ἀνακηρύττειν δικαιοδοσίας καὶ ὅτι νόμιμος ἀρχή, δυναμένη αὐτοκέφαλον δοῦναι, ἢ μήτηρ Ἐκκλησία ἐστίν! Οὐχ ὁρᾶτε τὴν ἀντινομίαν; Εἰ ἀπὸ Χριστοῦ τὸ αὐτοκέφαλον, τίνος ἕνεκεν ἀναθέματι καθυπεβλήθη ἢ ἐν Ἀμερικῇ Ρωσικῇ Ὁρθόδοξος Ἑλληνοκαθολικῇ Ἐκκλησία, ἰδίῳ δικαίῳ, αὐτοβούλῳ καὶ ἀντικανονικῶς, ὡς καὶ τινες ἄλλαι ἄλλωστε Ἐκκλησίαι, ἀποσπασθεῖσα τοῦ οἰκείου Πατριάρχου καὶ τῆς μητρὸς—Ἐκκλησίας, ἀλλ' οὐκ ἐπαίνους καὶ ἐγκωμίοις κατεστέφθη; Εἰ δὲ ὡς εὐεργετήριον χάρισμα ἔδει αὐτῇ τὸ αὐτοκέφαλον λαβεῖν, πῶς ὑμεῖς διατείνεσθε, ὅτι τὸ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Ρωσσίας αὐτοκέφαλον εἰς τὸ σωτήριον ἔτος 1448 ἀνάγεται, ὅτε οἱ τότε κατὰ Ρωσσίαν ἐπίσκοποι, χωρὶς εἰδήσεως τοῦ ἑαυτῶν πρώτου μύρια ὄσα ἔπραξαν; Ἡ τοῦ τῆς Ὑμετέρας ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας χρονικὴ ἀρχὴ οὐκ εἰς τὸ ἔτος 1448 ἀνατρέχει, ἀλλ' εἰς τὸ ἔτος, καθ' ὃ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Παναγιώτατος Πατριάρχης αὐτὸ ἀνακηρύξει ηὐδόκησεν· καὶ γὰρ καὶ Ὑμεῖς τὴν ἀντικανονικὴν ἀπὸ τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας ἀπόσχισιν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Μητροπόλεως εἰς οὐδὲν λογισάμενοι, αὐτοκέφαλον αὐτῇ ἐπεκυρώσατε οὐκ ἀφ' ἧς αὐτοὶ αὐτοβούλῳ ἀνεξάρτητοι κατέστησαν, ἀλλὰ ὅτε αὐτοὶ μὲν ἐν ταπεινώσει ἤτήσαντο, τῷ δὲ ἀοιδίμῳ καὶ μακαριστῷ Πατριάρχῃ Ἀλεξίῳ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν Ἱερᾷ Συνόδῳ ἔδοξεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν τοῖς ὑμῖν λεχθεῖσι καὶ γραφεῖσιν ἀντινομίας.

Τὸ δίκαιον τῆς Ὑμετέρας ἀπόψεως καὶ ἐνεργείας ἐπιχειρεῖτε κατοχυρῶσαι διὰ τῆς θεωρίας, ὅτι αὐτοκέφαλον δύναται δοῦναι μόνῃ ἢ μήτηρ — Ἐκκλησία, ἢτοι ἢ εἰς Χριστόν, καθ' ἣμᾶς καλέσσασα μόνον, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης θεωρίας εἰς παράδοσιν ἀναγωγῆς. Ἄλλ' ἐλάθετε ἑαυτοὺς μετ' ἐμφάσεως σημειώσαντες ὅτι ἢ «μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν» πασῶν ἢ ἀγία Σιωνίτις ἐστὶν Ἐκκλησία.

Ἄλλὰ πῶς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἴ γε ὀρθῶς ἔχει ἢ ἄποψιν ὑμῶν, ἢ μήτηρ αὐτῆ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν οὐ μόνον οὐδεμίαν ποτὲ ἀνεκήρυξεν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, ἀλλ' αὐτὴ ἐδεήθη τῆς τοιαύτης τιμῆς παρ' ἄλλων τυχεῖν; Ἐπισκοπὴ γάρ, ὡς εἶδατε, ἀσήμαντός τις ὑπῆρχεν ἄχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τοῖς ἀγίοις πατράσι ἔδοξε «τὸν ἐν Αἰλία ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι». Δοκοῦμεν δ' ὅτι οἱ θειότατοι τῶν ἀγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων πατέρες ὀρθῶς διετύπωσαν τὴν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν. Ποία λοιπὸν ἢ παράδοσις ἢ λέγουσα, ὅτι αὐτοκέφαλον δύναται δοῦναι μόνῃ ἢ μήτηρ Ἐκκλησία, ἢτοι ἢ εἰς Χριστόν καλέσσασα; Ὁ τίτλος μήτηρ Ἐκκλησία, ὡς οἱ πνευματέμφοροι ρν' πατέρες λανθανόντως ἐπεσήμαναν, τιμῆς ἐστὶν μόνον δεῖγμα, δικαιομάτος δὲ οὐδενός· οὔτε γὰρ δικαίωμα ἔσχεν ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησία ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν οὐδέν, οὔτε ἐξουσίας ἀντεποιήθη οὐδέποτε οὐδεμιᾶς, καίτοι ἀπ' αὐτῆς ὠρμήθησαν ἅπαντες οἱ ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ ζωγράφησαντες θεοκήρυκες ἐπόστολοι. Τιμῆς μόνον ἕνεκεν ὁ ταύτης τῆς ἀγίας πόλεως ἀρχιερεὺς συγκατηριθμήθη μετὰ τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἢτοι τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἕνεκα, ἡμεῖς τε οἱ πρὸ Βυζαντίου τὸ σωτήριον δεξάμενοι κήρυγμα καὶ τὸ Ὑμέτερον μέγα Ἔθνος, κατὰ τὸν αὐτόν, ἐπαναλαμβάνομεν, λόγον, ὀνομάζομεν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν μητέρα· ἐξ αὐτῆς γὰρ ἐπὶ πολὺ ἠρτήμεθα καὶ ὑπ' αὐτῆς τρεφόμενοι τε καὶ συνετῶς παιδαγωγούμενοι εἰς τε Χριστόν Ἰησοῦν ἠύξηθημεν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον ὑπ' αὐτῆς διαδεχθέντες φυλάττειν πίστιν σωζόμεθα, ὡς ἡμᾶς ὁ τοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας αὐκεφάλου ἀνακηρυκτικὸς ἀναδιδάσκει Τόμος, ὃν ὡς εὐεργεσίαν παρὰ τῆς μητρὸς ἡμῶν ἐδεξάμεθα.

Ἄλλὰ οὐδὲ τὴν ἄποψιν Ὑμῶν, ὅτι πᾶσα Ἐκκλησία Τοπικὴ αὐτοκέφαλος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ εἰς τάξιν αὐτοκεφάλου Ἐκ-

κλησίας ἀναγαγεῖν τμήμα τῆς ἐαυτῆς δικαιοδοσίας ἀποδεχόμεθα. Τὸ γὰρ εἰς μέσον φερόμενον παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας Ἰβηρίας οὐδὲν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀποψεως μαρτυρεῖ· οὐ γὰρ ἠξίωται τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ ἐν Ἰβηρία Ἐκκλησία ὑπὸ Ἐκκλησίας Τοπικῆς μιᾶς, ἀλλ' ὑπὸ συμπάσης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐν ἔτει 556 διάγνωσις τῆς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας οὐδὲν ὠφέλησε τὴν Ἐκκλησίαν Ἰβηρίας ἄχρι τοῦ 604 ἔτους, ὅτε καὶ οἱ λοιποὶ ἠδόκησαν Πατριάρχαι ἐπευλογήσαι τὸ παρατύπως γενόμενον. Ἄρα καὶ ἐν τούτῳ κατάδηλόν ἐστιν, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον οὐχ ὑπὸ Ἐκκλησίας μιᾶς χορηγεῖται· ὅσον δὲ περὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμώνος, ὅτι «διάγνωσις τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου τὴν Ἰβηρίας Ἐκκλησίαν τῇ τοῦ αὐτοκεφάλου ἀξία τετίμηκεν», ταύτην μόνην φρονοῦμεν ἐγχωρεῖν τὴν ἐξήγησιν: Ἀπειληθέντος τοῦ Ἰβηρίας θρόνου εἰς μονοφυσιτῶν ἀρχιερέων περιπεσεῖν χεῖρας, ὁ ὀρθοδοξότατος τῆς κατὰ τὴν Χώραν ταύτην ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κληρὸς, τῷ ἀγιωτάτῳ τῆς Μεγάλης Ἀντιοχείας Πατριάρχῃ καταφυγὼν, θερμῶς ἠτήσατο περιφρουρήσαι τὴν Ὀρθόδοξον ποίμνην ἀπὸ τῆς λύμης τῆς αἰρέσεως, καὶ λοιπὸν προνοίας ἕνεκα καὶ φυλακῆς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐαυτῶν Ἐκκλησίας πρὸς ὦραν ἠρνήθησαν καὶ ἐαυτοὺς τῷ Ἀντιοχείας θρόνῳ ὑπέταξαν. Παρελθόντος δὲ τοῦ κινδύνου βραδύτερον, ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου Πέτρου, τοῦ κατηγορηματικῶς ὁμολογήσαντος μηδὲν ἐν μηδενὶ προτίθεσθαι πράττειν ἄνευ τῆς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως γνώμης Πατριάρχου, διάγνωσις τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ἀποκατέστησε τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἰβηρίας τὸ ἐπὶ τινα χρόνον οἰκονομικῶς παραμερισθὲν αὐτοκέφαλον. Ἡ περὶ τῶν τότε γενομένων ἔλλειψις ἐπαρκῶν ἱστορικῶν μαρτυριῶν, χώραν δίδωσι πολλῶν εἰκασιῶν. Τὸ ὅτι ὅμως τὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἰβηρίας αὐτοκέφαλον οὐκ ἔτυχεν ἀναγνωρίσεως, εἰ μὴ κατὰ τὸ ἔτος 604 ὑπὸ πασῶν τῶν λοιπῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν μαρτυρεῖ, ὅτι ἢ τῆς

Συνόδου Ἀντιοχείας διάγνωσις οὐδὲν ἦν πλέον, εἰ μὴ εἰσήγησις τις καὶ συγκατάθεσις, ἥς χωρὶς οὐποτ' ἂν καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀπετολμήθη τμήματος τῆς δικαιοδοσίας τοῦ θρόνου ἐκείνου ἀπόσπασις.

Ἄλλὰ δώσωμεν, ὅτι ἢ τε τῆς διαγνώσεως τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου καὶ ἢ τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἰβηρία Ἐκκλησίας, διὰ τινος ἡμῖν ἀγνώστου λόγου ὑπὲρ τὸ δέον ἐπιβραδυνθείσης, ἀσαφὴς ἔστιν.

Ποία ἢ περὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοκεφάλου Ἐκκλησιαστικῆ Παράδοσις; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπαντῶντες ἀρκεσθησόμεθα εἰς ὀλιγίστας μαρτυρίας:

Πρῶτον λοιπόν, ὁ τῶν ρν' θεοφόρων πατέρων β' κανὼν μονονουχὶ κραυγάζει, ὅτι οὐχ ἱστορικὴ τις ἐξέλιξις, ἀλλὰ κανόνες Ἐκκλησιαστικοὶ τὰς ἐν Ρώμῃ, Ἀλεξανδρείᾳ, Ἀντιοχείᾳ, Θρακικῇ, Ποντικῇ, Ἀσιανῇ καὶ εἰ τινὲς ἄλλη διοικήσει Ἐκκλησίας αὐτοκεφάλους κατέστησαν. Τίνος Συνόδου οἱ κανόνες οὗτοι; Ποῦ ποτε συγκροτηθείσης;

Οὐκ ἔστιν φανερόν. Τὴν τοιαύτην πάντως τῶν Ἐκκλησιῶν διάρθρωσιν ὁ θ' κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου «κανόνα» καλεῖ «ἀρχαῖον, κρατήσαντα ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν».

Μεταγενεστέρως, αἱ ἅγιοι καὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὡς ὑψίστη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχή, πολλὰ κατὰ τὸ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ αὐταῖς δόξαν διερρῦθμισαν. Καὶ τὸν μὲν Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον τοῦ τέως Κυριάρχου τάξιν ἐπέχοντος Μητροπολίτου Καισαρείας προέστησαν καὶ Πατριαρχικῇ, ὡς εἴρηται, ἀξία ἐτίμησαν, τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιεπίσκοπον οὐ μόνον τοῦ Ἀλεξανδρείας προέταξαν καὶ ὑπ' αὐτὸν τὰς διοικήσεις Ποντικῆς, Ἀσιανῆς καὶ Θρακικῆς ἐποίησαν, ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης πάπα κατὰ πάντα ἐξίσωσαν.

Δῆλον ἐκ τούτων γίνεταί, ὅτι εἴτε δι' ἀποφάσεων Συνόδων Οἰκουμενικῶν ἢ Το-

πικῶν, εἴτε ἄλλως πως, ἢ Ἐκκλησίας τινὸς εἰς τὴν αὐτοκεφάλου καὶ ἀνεξαρτήτου τάξιν ἀναβίβασις, ὑπόθεσις ἦν πάντοτε συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτὴν τοίνυν τὴν ἀδαμαντίνην τῆς Ἐκκλησίας Παράδοσιν, Συνόδου Οἰκουμενικῆς ἐπὶ πολὺ μὴ συγκληθείσης, ἵνα μὴ τὰ τῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν ἐπιμελείας μένωσιν ἐκτός, οἱ τῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν ἐκπρόσωποι τῇ τοῦ «πρώτου, ὡς προφθάσαντες εἶπομεν, τῶν ἱερέων καὶ ἀναγκαίου προέδρου» προσκλήσει, εἴτε τὴν βασιλίδα καταλαμβάνοντες, εἴτε ἀντεπιστέλλοντες, τὰ συμφέροντα διετάσσοντο. Ἡ πρᾶξις αὕτη σταθερῶς ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς μαρτυρουμένη καὶ ἐπικυρουμένη, ἀνύψωσε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον, τὴν ὡς εἴρηται διακονίαν ἐμπειστητευμένην, εἰς τοιαύτην περιωπὴν, ὥστε λέγεσθαι περὶ αὐτῆς, ὅτι «μείζων ἐστὶ πασῶν τῶν Συνόδων», καὶ διατείνεσθαι τινὰς, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ στ' κανόνι τῶν ρν' ἀγίων Πατέρων ὑπονοουμένη «Οἰκουμενικὴ Σύνοδος». Ἐπὶ τῶν προρρηθέντων ἐπερειδόμενος προνομίων τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, εἴτε μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συμπάσης, ὡς προκειμένου περὶ τῆς εἰς Πατριαρχεῖον ἀνυψώσεως τῆς ἀγίας Μόσχας καθέδρας, — ἐν γὰρ τῷ προσώπῳ τῶν μακαριωτάτων Πατριαρχῶν ἢ σύμπασα συμπάρῃν Ἐκκλησία — εἴτε ἐξ ὀνόματος πάντων, αὐτοκεφάλους ἀνεκήρυξεν Ἐκκλησίας. Καίτοι ὅμως πάντοτε αἱ τοιαῦται αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι προϋπήρχον ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν τοῦ Θρόνου ἐκείνου δικαιοδοσίαν, τὸ κύρος τῶν ἐαυτοῦ πράξεων ὁ τῆς κανονικῆς τάξεως φρουρὸς ἐξήρτα πάντοτε ἐκ τῆς συμφώνου τῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν συναινέσεως, ἦν διὰ πατριαρχικῶν γραμμάτων πάντοτε ἐζήτει.

Ἄλλ' ἐρωτήσωμεν: Εἰ πᾶν τὸ ἐν αὐτοκεφάλῳ τινὶ Ἐκκλησίᾳ ἄνευ τῆς τοῦ ἐν αὐτῇ πρώτου εἰδήσεως γινόμενον, ἄκυρον εἶναι ὀρίζεται ὁ κανὼν, τί ἂν εἴη τὸ πανορθοδόξου μὲν ὄν καὶ πανεκκλησιαστικῆς ἐκτάσεως, οὐ μόνον δὲ χωρὶς τῆς εἰδήσεως τοῦ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκ-

κλησία Πρώτου, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἐκπεφρασμένην ἀντίθετον αὐτοῦ γνώμην γινόμενον; Πῶς δ' Ἐκκλησία μία, ἐπὶ παραγνωρίσει τοῦ Πρώτου καὶ Προέδρου, συγκαλεῖ τὰς λοιπὰς διὰ γραμμάτων εἰς διαβούλευσιν;

Ἡμεῖς τοιάνδε ἔχομεν τὴν γνώμην: Πάντα τὰ χωρὶς τοῦ Πρώτου γινόμενα Θρόνου, ὡς τὰ περὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας ἀνακήρυξιν αὐτοκεφάλου δῆθεν τῶν Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, καὶ νῦν Ἀμερικῆς, παράτολμά εἰσι καὶ ἀντικανονικά, καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἄκυρα, ἀλλὰ καὶ κατὰ κριτα.

6. Ἄλλ' ἔστω, ὅτι πάντα τ' ἀνωτέρω ἔωλοί τινές εἰσι συλλογισμοί. Καταφύγωμεν πρὸς τὸν κοινὸν λόγον καὶ ἴδωμεν τὰ πράγματα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ.

Ἐν Ἀμερικῇ παροικοῦσιν ὑπὲρ τὰ τέσσαρα ἑκατομμύρια Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων, προερχομένων ἐξ ὄλων σχεδὸν τῶν Ὀρθοδόξων Χωρῶν. Χάριν τοῦ τούτων στηριγμοῦ, ἐπειδὴ πάντοτε μετὰ νοσταλγίας ἀπέβλεπον πρὸς τὴν ἰδίαν ἕκαστος πατρίδα τὴν ἡμέραν ποθοῦντες τῆς ἐκεῖ ἐπιστροφῆς, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συγκαταβάσει οἰκονομικῇ χρώμενον ἠνέξατο, ὅπως ἰδίας κατὰ ἔθνη κοινότητος καὶ Ἐκκλησίας συγκροτήσωσιν ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἐαυτῶν Πατρίδι, ἀγίων Ὀρθοδόξων ἐξαρτωμένων Ἐκκλησιῶν. Ἐνδειγμα δὲ καὶ τοῦτό ἐστιν, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Ὀρθοδόξου Διασπορᾶς οὐ τρόπῳ ἐπεχειρήθη λυθῆναι ἀταρχικῶς «κοσμικῆς ἐξουσίας ἐμφαίνοντι τύφον», ἀλλὰ μετὰ πολλῆς συγκαταβάσεως χάριν τοῦ τῶν πολλῶν συμφέροντος, ὅπως σωθῶσι. Κατὰ ταύτην οὖν τὴν κοινῶς, εἰ καὶ οἰκονομικῆν, γινόμενην δεκτὴν ἀρχὴν, ὁ περικλεῆς τῆς κατὰ Ρωσσίαν Ἐκκλησίας Πατριαρχικὸς θρόνος ἔχει τὴν προστασίαν καὶ μέριμναν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον ἅπαντε ἀποδήμων Ρώσων καὶ τὰς μετ' αὐτῶν σχέσεις αὐτοῦ δύναται ρυθμίζειν κατὰ τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων συμφέρον. Φρονοῦμεν οὖν κατὰ ταῦτα, ὅτι, εἰ θέλει, δύναται ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχ-

χης Μόσχας τῶν ἑαυτοῦ ὡς Πρώτου δικαιομάτων παραιτήσασθαι, καὶ αὐτοδιοίκησιν ταῖς ἐν διασπορᾷ Ρωσικαῖς Ὁρθόδοξοις Κοινότησιν ἐκχωρήσαι, ἐπιτρέπων τοῖς ὑπερορίοις ἐπισκόποις δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας ποιεῖσθαι, ὡς καὶ ὁ ἀοίδιμος καὶ μακαριστὸς Πατριάρχης Τύχων ἐποίησεν. Οὐχ ὅμως ἔξεστι τῷ ἁγίῳ Θρόνῳ Μόσχας αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τοπικὴν ἐν Ἀμερικῇ ἰδρῦσαι, πρῶτον ὅτι ἡ τῶν ἐποδῆμων Ρώσων παροικία μία τίς ἐστὶν τῶν Ὁρθοδόξων παροικιῶν, ἀλλ' οὐχ ἡ δεσπόζουσα. Ὡς καλῶς οἴδατε, τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν τὸ πλῆθος εἰς ἔθνικὰς ἄχρι τοῦ νῦν Ἐκκλησίας κατανέμεται, ὧν πολυπληθεστέρα, ἅτε πλείονος τοῦ ἡμίσεος τοῦ συνόλου ἀριθμοῦ ποσοῦ αὐτῇ ὑπαγομένου, ἡ λεγομένη Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ ἐστίν.

Δεύτερον, ὅτι τῇ ὡς αὐτοκεφάλῳ ἀνακηρυχθεῖσῃ Ρωσικῇ Ὁρθοδόξῳ Ἑλληνοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔγγιστα ἑπτακόσκιαι πεντήκοντα χιλιάδες Ρώσων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ἦτοι τοῦ μὲν συνόλου τῶν Ὁρθοδόξων ἀριθμοῦ τὸ ἕκτον, τοῦ δὲ μόνων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἔγγιστα τὸ τρίτον. Πῶς σήμερον τοιαύτῃ τις μειοψηφία τῶν ἄλλων πάντων ἀξιώσει ρυθμίσει καὶ κατευθῆναι τὰ διαβήματα; Τρίτον, ὅτι τὸ θέμα τῶν ἀποδῆμων Ὁρθοδόξων, ἀνάγραπτον ἀπὸ πολλῶν ἤδη δεκαετιῶν εἰς τὰς δέλτους τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης μετ' οὐ πολὺ συγκροτηθῆναι πανορθοδόξου Συνόδου λύσιν εἶχεν εὐρεῖν κοινῇ συμφώνῳ πάντων γνώμη.

Κατὰ ταῦτα, δοκοῦμεν, ὅτι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνέργειαν, ὡς παραγνωρίζουσιν τὰς ἄλλας ὁμάδας τῆς Ὁρθοδόξου διασπορᾶς, οὐκ ἀστοχῆσει τις πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν αὐτὴν χαρακτηρίσῃ ὡς «τοῦλάχιστον ἀφιλάδελφον» κινδυνεύει γὰρ αἰ-

τία γενέσθαι διαστάσεως μεταξὺ τῶν τε ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ τέκνων αὐτῶν.

7. Ἀλλὰ καταστένωμεν τὸν λόγον ἐνταῦθα, ταῦτα ἀπὸ ἀγάπης πλησμονῆν ἐρευζάμενοι. Ἔδει μὴ ἀποστήναι τῆς ὀρθῶς τεθείσης ἐν ταῖς Πανορθοδόξοις Διασκέψεσιν ἀρχῆς, τῆς ἐν Συνόδῳ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπιλύσεως. Ἔδει μακροθυμήσαι. Ἔδει ἀναμεῖναι μικρόν. Μὴ ἀναμείναντας οὐκ ἐπαινοῦμεν, οὐκ ἀποδεχόμεθα, οὐ προσυπογράψαι τολμῶμεν, ἀλλ' ὡς προείπομεν, ἄκυρά τε ἡγούμεθα τὰ γινόμενα καὶ κατακρίσεως ἄξια.

Οὐ μέντοι κατακρίνομεν, ἀλλὰ τῷ πόθῳ τῆς πρὸς Ὑμᾶς μὲν προσωπικῶς στοργῆς καὶ τῆς πρὸς τὴν ἁγίαν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπης διαπύρου συνεχόμενοι, δεόμεθα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἀποδοῦναι Ὑμῖν κατὰ τὴν καθαρότητα τῆς ἐν ταῖς Ὑμετέραις ἐπιστολαῖς καταδήλου φιλοχριστοῦ διαθέσεως καὶ κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ ἀυξήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως ἔνθεόν τε καὶ ἔνθερον ζῆλον.

Ἐπὶ δὲ τούτοις πᾶσιν, ἀδελφικῶς καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρακαλοῦντες, ὅπως ἐλθόντες εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Πρωτοθρόνου Πατριάρχου εὐρητε ὁμοῦ τὴν πᾶσι τοῖς εὐσεβέσιν Ὁρθοδόξοις χριστιανοῖς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πρόξενον κανονικὴν ὁδὸν τῆς τοῦ ζητήματος τούτου λύσεως, κατασπαζόμεθα τὴν Ὑμετέραν λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴν Σεβασμιότητα μετὰ πλείστης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγάπης καὶ τιμῆς καὶ διατελοῦμεν,

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὄλως πρόθυμος.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Η ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ*

Ὁ αὐτοκράτωρ, μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας, μετέβη πρὸς στιγμήν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἵνα ἀποχειρεθῆσιν πάντας καὶ νὰ τοὺς ζητήσῃ καὶ πάλιν συγχώρησιν. Ὁ χρονογράφος καὶ ἐμπιστος αὐλικὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φραντζῆς, μὴ δυνάμενος νὰ περιγράψῃ τὴν τραγικὴν καὶ ὑπέροχον συγχρόνως ἐκείνην σκηνήν, σημειώνει: «Ἐν τῇδε τῇ ὥρᾳ τίς διηγῆσεται τοὺς τότε κλαυθμοὺς καὶ θρήνους τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ; Εἰ καὶ ἀπὸ ξύλου ἦν, οὐκ ἠδύνατο μὴ θρηνῆσαι».

Κατόπιν, ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ περιώδευσεν ἐφιππος τὰς κυριώτερας ὀχυρώσεις. Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸν πύργον τῆς Καλλιγαρίας ἤκουσαν θόρυβον ἔξω τῶν τειχῶν. Ἦσαν οἱ στρατιῶται τοῦ Μωάμεθ, οἱ ὅποιοι, μετὰ μυρίων προφυλάξεων, προσεκόμιζαν τὰ διάφορα ὄργανα, τὰ ὅποια ἦσαν ἀπαραίτητα διὰ τὰς τειχομαχίας. Ὅπως δὲ ἐπληροφορήθησαν ἐν συνεχείᾳ, τὸ ἴδιον ἐγένετο καθ' ἅπαν τὸ μήκος τῶν τειχῶν, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Κερατίου καὶ τοῦ Βοσπόρου.

Ἦτο ἡδὴ περίπου ἡ πρώτη μετὰ μεσονύκτιον, ὁπότε διὰ κανονιοβολισμοῦ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ τὸ σύνθημα τῆς γενικῆς ἐφόδου. Ἀμέσως αἱ σάλπιγγες, οἱ αὐλοὶ, αἱ σύριγγες καὶ τὰ κύμβαλα ἤχησαν ὅσον τὸ δυνατόν ἰσχυρότερον, καλοῦντα τοὺς πάντας εἰς πολεμικὸν συναγερμόν. Ἐπεχειρήθησαν τρεῖς ἐφοδοὶ. Εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν δὲν ἔλαβον μέρος τὰ ἐπίλεκτα τμήματα τοῦ Μωάμεθ. Ἡ πρόθεσις τοῦ ἦτο κυρίως νὰ ἐξαντλήσῃ διὰ τῶν δύο αὐτῶν ἐπιθέσεων τοὺς ὑπερασπιστάς τῆς βασιλευδότητος, ὥστε ὅτε θὰ ἐγένετο ἡ τρίτη ἐφοδος μὲ τὸν Γενιτάρους, νὰ ἔχη πολὺ μεγαλύτερας πιθανότητος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ. Πράγματι, αἱ δύο πρώται ἐφοδοὶ ἀπεκρούσθησαν μὲ ἐπιτυχίαν καὶ πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν πολιορκουμένων. Ὅσοι ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐπεχείρησαν νὰ ἀναβοῦν εἰς τὰ τεῖχη, χρησιμοποιοῦντες κινητὰς κλίμακας, κατερρίφθησαν καὶ ἐφονεύθησαν. Ἄλλους τοὺς ἐκτύπων μὲ λίθους καὶ τοὺς κατέκοπτον μὲ βέλη. «Ὅσοι ἤρχοντο ὑπὸ τὰ τεῖχη, λέγει ὁ Βενετὸς ἱατρὸς καὶ χρονογράφος Nicolo Barbaro, «τόσοι καὶ ἐφονεύοντο, καὶ ὅτε οἱ φέροντες τὰς κλίμακας ἔβλεπον αὐτοὺς φονευομένους, ἤθελον νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω πρὸς τὸ στρατόπεδον, ὅπως μὴ φονευθῶσιν ὑπὸ τῶν λίθων, καὶ ὅτε οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι οἱ εὐρισκόμενοι ὀπίσθεν ἔβλεπον, ὅτι ἐκεῖνοι ἐφευγον, πάραυτα κατέκοπτον αὐτοὺς μὲ τὰ γιγατάνια αὐτῶν καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ τεῖχη, οὕτως ὥστε κατὰ πάντα τρόπον συνέπιπτε νὰ ἀποθάνωσι τὴν μίαν φορὰν ἢ τὴν ἄλλην». Ἐπλη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς; σελ. 39) τοῦ προηγουμένου τεύχους.

σίζον, λέγει ἕτερος χρονογράφος, «βάλλοντες ἀλλήλους καὶ βαλλόμενοι ἀνοικτί, σὺν ὄργῃ καὶ θυμῷ πολλῷ».

Ἡ ἐπίθεσις κατ' ἀρχὰς εἶχε στραφῆ κυρίως πρὸς τὴν λεγομένην κοιλάδα τοῦ Λύκου, ὅπου ἦτο καὶ ἡ πύλη τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ. Ἐπειτα ὁμως, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ ἐφοδος ἐγενικεύθη εἰς «δύο ἢ τριῶν που ὠρῶν διάστημα».

Τοιοτοτρόπως, μὲ τὴν ἀνατολὴν περίπου τῶν πρώτων ἀκτίνων τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας, ἡ μάχη εἰσῆρχετο εἰς τὸ τρίτον καὶ κρισιμώτερον τῆς στάδιον. Τώρα ἐστρέφετο πρὸς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα τῶν τειχῶν, τὰ ὅποια ὁ συνεχὴς ἐπὶ δύο σχεδὸν μῆνας βομβαρδισμὸς εἶχε καταστήσει κυριολεκτικῶς ῥάκη. Εἰς τὴν θέσιν τῶν μεγάλων ὀγκολίθων εἶχεν τεθῆ δοκοί, ἐνισχυόμενοι ἀπὸ κλιματίδας καὶ φρύγανα, τὰ ὅποια, ἵνα μὴ ἀναφλέγονται, ἐκαλύπτοντο μὲ δέρματα ζώων.

Οἱ Βυζαντινοὶ ὁμως, ὅπως σημειώνει ὁ χρονογράφος Κριτόβουλος, «καὶ τούτους (δηλαδὴ τοὺς τῆς δευτέρας ἐφόδου) ἰσχυρῶς ἀπεκρούοντο· καὶ ἀπεωθοῦντο λαμπρῶς, ἀμυνόμενοι γενναίως, καὶ τῷ πολέμῳ καθυπερτεροῦντες, καὶ ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι· οὐδὲν γὰρ ὅλας αὐτοὺς ἠδυνήθη παρατρέψαι τῶν γινομένων, οὐ λιμὸς ἐπικείμενος, οὐ ἀγρυνία, οὐ πόλεμος συνεχὴς τε καὶ ἀδιάκοπος, οὐ τραύματα καὶ σφαγαὶ καὶ θάνατοι τῶν οἰκείων πρὸ ὀφθαλμῶν ὄρωμενοι, οὐκ ἄλλο τῶν φοβερῶν οὐδὲ ἔν, ὥστε ἐνδοῦναι τι καὶ καθυφεῖναι τῆς πρόσθεν ὀρμῆς τε καὶ γνώμης. Ἄλλ' ἐτήρησαν γενναίως τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐνστασιν (δηλαδὴ ἀντίστασιν) διὰ πάντων, ἔως ἡ πονηρὰ καὶ ἀγνώμων τύχη προὔδωκε τούτους».

Πράγματι, μία ἐπιτυχὴς βολή, κατὰ τὴν ὥραν ἐκεῖνην, κατέρριψε καὶ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους. Ὅπως δὲ διηγεῖται ὁ Βενετὸς χρονογράφος, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ πυκνοῦ νέφους, τὸ ὅποιον προεκλήθη ἐκ τῆς πτώσεως τῶν χωμάτων καὶ τῶν λίθων καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ πυροβόλου, στίφος ἀγρίων μαχητῶν ὄρμησεν ἐκ νέου κατὰ τοῦ τείχους. Πρὶν προλάβουν οἱ ἀμυνόμενοι νὰ τοὺς ἀποκρούσουν, περὶ τοὺς τριακόσιους ὄρμησαν «μετὰ τοιούτων κραυγῶν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι εὕρισκετο εἰς τὸν Ἄδην».

Ὁ Μωάμεθ ἄφ' ἑτέρου, βλέπων ὅτι αἱ ἐφοδοὶ τοῦ εἶχον ἔως τότε ἀποτύχει καὶ οἱ ἀμυνόμενοι ἐξηκολούθουν νὰ ἀνθίστανται γενναίως, εἶχε διατάξει νὰ ριφθοῦν εἰς τὴν μάχην ὅλα τὰ ἐπίλεκτα τμήματα τῆς στρατιᾶς του, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἐπλησίασεν εἰς τὰ τεῖχη καὶ δι' ἐνθαρρύνσεων καὶ ἀπειλῶν προσεπάθει νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἰδικούς του, ἰδίως δὲ τοὺς Γενιτάρους, εἰς ἐφοδὸν πλέον ὀρμητικὴν.

Τότε αὐτοὶ «ἀλαλάξαντες μέγα καὶ φοβερόν, σὺν ὄργῃ καὶ θυμῷ, μαινομένων δίκην», ἐνήργησαν τὴν τελικὴν ἔφοδον.

Οἱ ὑπερασπισταί, πρὸ τῆς τοιαύτης τροπῆς τῶν πραγμάτων, προσεπάθουν νὰ πράξουν πᾶν τὸ δυνατόν, ἵνα ἀποκρούσουν τὸν νέον χεῖμαρρον τῆς βίας, ὁ ὁποῖος ἐπήρχετο ἐναντίον των. Οἱ κώδωνες καὶ τὰ σήμαντρα τῶν ἐκκλησιῶν ἐσήμαινον κατὰ τὸν ἔκκωφαντικόν. Εἰς ἅπαντα τὰ σημεῖα τῆς Πόλεως ἠκούοντο κραυγαί: «Βοηθήσατε τὰ τεῖχη». Μοναχοὶ καὶ Μοναχαί, γέροντες καὶ παιδιά, ὅλοι ἔσπευδον νὰ φέρουν πολεμοφόδια εἰς τοὺς μαχομένους. Οἱ πολεμισταί, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἔρριπτον ἐναντίον τῶν ἐφορμούντων ὁτιδήποτε διέθετον, ἰδίως δὲ θειάφι ἀναμμένον.

Ἐπὶ τι διάστημα, ἡ φοβερὰ ἐκείνη μάχη παρετεινετο, χωρὶς νὰ κλίνη εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Ὅπως παραστατικώτατα τὴν περιγράφει ὁ Κριτόβουλος, «ἦν οὖν παρ' ἀμφοτέρων κραυγὴ πολλή, καὶ βοή συμμιγῆς βλασημούντων, ὕβριζόντων, ἀπειλούντων, ὠθούντων, ὠθουμένων· βαλλόντων, βαλλομένων· κτεινόντων, κτεινομένων· πάντα δεινὰ ποιούντων μετὰ θυμοῦ καὶ ὄργης· καὶ ἦν ἰδεῖν ἐνταῦθα, μάχην κρατεράν συνισταμένην καὶ συσταδὸν γινομένην μετὰ φρονήματος μεγίστου, καὶ ὑπὲρ μεγίστων ἄθλων μαχομένων γενναίως ἀνδρῶν· τῶν μὲν φιλονεικούντων πάσῃ δυνάμει βιάσασθαι τε τοὺς ἀνθισταμένους καὶ κατασχεῖν τὸ τεῖχος καὶ εἶσω τῆς πόλεως παρελθεῖν ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμώτατα, τῶν δὲ ἀγωνιζομένων γενναίως ἀπεώσασθαι τε τούτους καὶ φυλάξαι τὰ ὄντως ἀγαθὰ».

Καθ' ὃν χρόνον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Λύκου, καὶ δὴ παρὰ τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ, ὅπου εὐρίσκειτο ὁ αὐτοκράτωρ, διεξήγετο μία τόσον κρατερὰ συμπλοκή, εἰς ἄλλο σημεῖον τοῦ τεύχους, παρὰ τὴν λεγομένην Πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατῴρθωσαν οἱ Γενίτσαροι διὰ μιᾶς μικρᾶς πύλης, τῆς λεγομένης Κερκοπόρτης καὶ διὰ τοῦ καταρρεύσαντος καὶ ἐδῶ τεύχους, νὰ εἰσχωρήσουν εἰς τὴν πόλιν. Μόλις οἱ Τοῦρκοι ἀνεπέτασαν τὰς τουρκικὰς σημαίας ἐπὶ τῶν ὀχυρῶν τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἔσπευσαν πρὸς τὰ πλησίον τῆς πύλης τῆς Κερκοπόρτης εὐρισκόμενα ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν καὶ εἰς τὰς Μονὰς τῆς Χώρας καὶ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου, ἵνα ἐπιδοθοῦν εἰς τὴν λαφυραγωγίαν. Ἄλλ' εὐτυχῶς οἱ ἐκεῖ ὑπερασπισταί ὄχι μόνον τοὺς ἀπέκρουσαν, ἀλλὰ κατῴρθωσαν καὶ τὴν Κερκόπορταν νὰ κλείσουν καὶ τὸν περίβολον μετὰ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ τεύχους νὰ ἐκκαθαρίσουν ἐκ τῶν εἰσβολῶν.

Ἐνῷ ὁμως τὸ ἐπεισόδιον τῆς Κερκοπόρτης καὶ τοῦ τεύχους τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως διηυθετεῖτο κατ' εὐχὴν, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Λύκου, παρὰ τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ, συνέβη ἕν περιστατικόν, τὸ ὁποῖον καθ' ἑαυτὸ μὲν ἴσως νὰ ἦτο ὄχι τόσον σημαντικόν, ἀπέβη ὁμως μοιραῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου.

Ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε μόλις πρὸ ὀλίγου ἐνθαρρύνει

τοὺς ὑπερασπιστάς, λέγων: «Ὁ ἐχθρὸς κλονεῖται. ἐπιμείνατε ἀκόμη ὀλίγον, καὶ ἴσως σωθῶμεν τώρα», ὅτε ὁ φρούραρχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης Ἰουστινιάνης ἐτραυματίσθη. Τὸν τραυματισμὸν τοῦ ἠκολούθησεν ἕνας ἀγωνιώδης διάλογος μετὰ τοῦ τραυματισθέντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, αὐτοῦ μὲν παρακαλοῦντος νὰ ὑπομείνῃ τὸ τραῦμα καὶ νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν θέσιν του, ἐκείνου δὲ ἐπιμένοντος νὰ ἀποσυρθῇ ἐκ τῆς μάχης, ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἔπραξε. Τοῦτο ἐπέφερε σύγχυσιν μετὰ κυρίως τῶν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Ἰουστινιάνη Ἰταλῶν μισθοφόρων του, τινὲς τῶν ὁποίων καὶ τὸν ἠκολούθησαν. Τούτους κατόπιν ἠκολούθησαν ἄλλοι, εἰς τρόπον ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ μετὰ ἀνέλαβε προσωπικῶς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀγῶνος, νὰ ἔχῃ περὶ αὐτὸν μόνον ὀλίγους μαχητάς, ὅτε ἐξώρμησε διὰ τελευταίαν φοράν.

Ἐξ ἀντιθέτου, ὁ Μωάμεθ, παρακολουθῶν τὰ καθεκαστα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς τάφρου, ἐξαλλος ἐκ χαρᾶς, καλεῖ τοὺς στρατιώτας του εἰς τελευταίαν προσπάθειαν: «Ἔχομεν, ὦ φίλοι, τὴν πόλιν, ἔχομεν ἤδη φεύγουσιν οἱ ἄνδρες ἡμᾶς, οὐκ ἔτι παραμένειν ἀνέχονται· γυμνὸν τῶν προμαχομένων τὸ τεῖχος».

Οἱ στρατιῶται τότε τοῦ Μωάμεθ μὲ ἀγρίους ἀλαλαγμοὺς καὶ φρικτὸν θόρυβον, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Σουλτᾶνον, προχωροῦν καὶ συμπαρασύρουν τοὺς ἀνθισταμένους ἀκόμη ὑπερασπιστάς τοῦ τεύχους. Κυρίως εἰσώρμησαν διὰ μιᾶς μικρᾶς πύλης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνοίξει εἰς τὸ τεῖχος ὁ φρούραρχος Ἰουστινιάνης, ἵνα τοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ μεγάλου τεύχους εἰς τὸ λεγόμενον σταύρωμα.

Ὁ αὐτοκράτωρ, μόλις εἶδε τὰς τουρκικὰς σημαίας νὰ κυματίζου ἐπὶ τῶν τειχῶν πλησίον τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἔσπευσεν ἐφιππος πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἵνα ἴδῃ ἰδίους ὄμμασι τὰ συμβαίνοντα. Ἀντιληφθεὶς ὁμως, ὅτι τὰ πάντα εἶχον τελειώσει, ἀφοῦ ἐπέστρεψε ταχέως εἰς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ, ἐξεπέλευσε καὶ ἐξεδύθη τὴν αὐτοκρατορικὴν του στολήν, ἐκτὸς τῶν πεδῶν του.

Καλέσας δὲ τοὺς ἀραιοὺς πλέον συμμαχητάς του, ὡς ἄλλος λέων, ἀμυνόμενος μὲ γυμνὸν τὸ ξίφος καὶ προφυλασσόμενος μὲ τὴν ἀσπίδα του, ὤρμησεν εἰς τὸ κρισιμώτερον σημεῖον τῆς μάχης, προσπαθῶν καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν στιγμὴν νὰ συγκρατήσῃ καὶ νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπιδρομείς. «Βρυχώμενος ὡς λέων», σημειώνει ὁ Φραντζῆς, «καὶ τὴν ῥομφαίαν ἐσπασμένην ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀπέσφαξε καὶ τὸ αἷμα ποταμηδὸν ἐκ τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἔρρεε».

Οἱ περὶ τὸν αὐτοκράτορα Βυζαντινοὶ ἄρχοντες, οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν τὸ ἄμεσον περιβάλλον του, εἶχον ὅλοι πέσει μαχόμενοι, ἐκεῖνος δὲ εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν φάσιν τοῦ ἀγῶνος, βλέπων ὅτι πλέον ἔμαχτο μόνος, καὶ ὅτι καὶ τὸ ἰδικόν του τέλος δὲν ἦτο μακρὰν, ἐφώνησεν: «Οὐκ ἔστι τις τῶν χριστιανῶν τοῦ λαβεῖν τὴν κεφαλὴν μου ἀπ' ἑμοῦ;» Ὁ Θεὸς

ὁμως ἠθέλησεν, ὅπως, χωρίς νά ἀναγνωρισθῆ ἀπό τοὺς ἐχθρούς, φονευθῆ ὑπὸ Γενιτσάρου τινὸς καὶ καλυφθῆ κατόπιν ὑπὸ πτωμάτων ἄλλων μαχητῶν, συμμεριζόμενος τοιουτοτρόπως, καθὼς ἐν ζωῇ οὕτω καὶ ἐν θανάτῳ, τὴν κοινήν μοῖραν τοῦ λαοῦ του. «Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πίπτει μαχόμενος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ γενναίως», σημειώνει λακωνικώτατα ὁ Κριτόβουλος. «Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος», προσθέτει διαπρεπῆς νεώτερος ξένος ἱστορικός, «ἀπέθανε γενναίως, ἀφοῦ πρότερον καθ' ὄλην τὴν πολιορκίαν εἶχεν ἐπιδείξει θάρρος ἀπαράμιλλον. Ἐξέπνευσεν, ἐμμένον πιστὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδέαν. Ὁ θάνατος αὐτοῦ, τελευταῖα εὐγενεστάτη, ἀποβαίνει εἰς τιμὴν αὐτοῦ αἰωνίαν. Ὑπήρξε τὸ μεγαλοπρεπὲς τέλος τῆς ἐπὶ αἰῶνας διαρκεσάσης Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας»¹⁸.

Ὅλιγαι μόνον ὥραι ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὴν Πόλιν εἶχον παρέλθει καὶ τμήματα αὐτῆς δὲν εἶχον ἀκόμη πατηθῆ ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ δυνάστου, καὶ ἡδὴ ἀνεκρούετο τὸ σάλπισμα τῆς ἀπελευθερώσεως ἐντὸς τοῦ περικαλοῦς ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον καταφύγει πλήθη ἀγωνιῶντος καὶ προσευχομένου λαοῦ. Ἐνῶ δὲ ἐπὶ τῶν κεκλεισμένων περιλαλήτων χαλκίων πυλῶν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἤρχισαν νά καταφέρονται ἄγρια κτυπήματα καὶ ἐνῶ μετὰ ἀπὸ ἕκαστον κτύπον τῶν πελέκεων, γοερώτεροι ἠκούοντο οἱ θρήνοι τῶν μητέρων καὶ τῶν παρθένων, ἠχηρότερα δὲ ἀνεπέμποντο αἱ δεήσεις τοῦ κλήρου, μία φωνὴ ἤχηρὰ ἠκούσθη:

«Ὅσοι πιστοί, παύσατε τοὺς θρήνους καὶ ἀκροάσθητε τῶν λόγων μου».

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, τοῦ μετέπειτα Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Εἶχεν ἀνέβη εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ ἐνῶ τώρα πλέον μόνον τῶν πελέκεων οἱ κτύποι ἠκούοντο, συνέχισεν εἰς τὴν ἐξόχως τραγικὴν ἐκείνην ὥραν:

«Ἀδελφοί! μετὰ τοσούτων αἰῶνων ὑπαρξιν, ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων κρημνίζεται... Ἄλλ' ἐὰν κατέπεσαν τὰ σύμβολα, ἐὰν κατεβλήθη ἡ ἀρχή, ἡ παναγιωτάτη θρησκεία τῶν Ἑλλήνων, μὰ τὰς πολλὰς καὶ παντοίας δυστυχίας μας, μὰ τὸ ἀθῶον αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχύθη καὶ μέλλει νά χυθῆ, οὐδέποτε κατεβλήθη, οὐδέ, ἕως ὑπάρχουσιν οὐρανὸς καὶ γῆ, θέλει καταβληθῆ! Τὰ προσκυνήματά σας ἀλλάσσουν θέσιν, ἀλλ' ἡ πίστις, ἡ μέλλουσα νά σᾶς σώσῃ, θὰ διαφυλαχθῆ παρὰ τοὺς ἀνηκούστους κινδύνους. Τὴν πίστιν σας τηρήσατε, ἀδελφοί, τὴν πίστιν σας, τὸν ἀνεκτίμητον αὐτὸν προγονικὸν θησαυρόν, τὸν ὁποῖον ἕως οὐ κατέχετε, Πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσι! Λοιπὸν, ἀδελφοί, παυσάμενοι τοὺς θρήνους, ὑπακούσατε μετὰ θρησκευτικῆς μεγαλοψυχίας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βουλήν τοῦ Ὑψίστου. Ναὶ μὲν γινόμεθα αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ θέλομεν εἶσθαι ἐλεύθεροι ἐν πνεύματι Κυρίου. Γινόμεθα ἀληθῶς ταπεινοί, ἀλλ' ἐλεύσεται καιρὸς, ὅτε θέλομεν πάλιν ὑψωθῆ. Ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν. Ἀκούσατε τί ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ

Ἁγίου Βήματος φωνεῖ: «Ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν».

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοῦς, οὐδεὶς πλέον ἐθρήνηι. Ὁλόκληρος ὁ λαὸς γονυκλινῆς προσήχεται. Τὸ δοῦλον ἤδη Γένος, γονυκλινὲς καὶ προσευχόμενον, εἰσῆρχετο εἰς τὴν τετρακοσιετῆ νύκτα τῆς δουλείας, ἄνωθεν ἀπεκδεχόμενον τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν του¹⁹.

Ἡ νῦξ ὁμως αὕτη δὲν ἦτο οὔτε ἀσέληνος οὔτε ἀπελπίς. Τὴν κατηύγαζεν ὁ ἠρωϊσμός καὶ ἡ ζωτικότης τῆς ἀκαταλύτου Ἑλληνικῆς φυλῆς, στηριζομένης ἐπὶ τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐμπνεομένης ἀπὸ τὰς ὑποθήκας τοῦ τελευταίου αὐτῆς αὐτοκράτορος.

Ἦδη τὸ Ἔθνος, ἐνῶ ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ παγκάλου καὶ περιλάμπρου ναοῦ παρελάμβανε τὴν σκυτάλην τῆς ἐλπίδος τῆς ἀναστάσεώς του, εἰς ἄλλο δὲ σημεῖον τῆς βασιλευούσης, ἐνώπιον τοῦ τρομεροῦ Πορθητοῦ καὶ διὰ στόματος τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς ὑποδουλωθείσης αὐτοκρατορίας, ὀλίγας μόλις ὥρας μετὰ τὴν Ἄλωσιν, ἤρχιζε τὸ κίνημα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως.

Ὁ Μέγας Δοῦξ Λουκάς Νοταρᾶς, διατηρῶν ὀλίγους ἐπιλέκτους στρατιώτας, συνέχιζε τὴν ἀπέλπιδα ἀντίστασιν του, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῶν Φραντζεζιδῶν, ἔπειτα δὲ ἐκ τοῦ πύργου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου διέμενεν ἡ οἰκογένειά του. Πολιορκηθεὶς ὁμως προφανῶς ὑπὸ πολλὴ ἀνωτέρων δυνάμεων, ἠναγκάσθη νά παραδοθῆ καὶ νά προσαχθῆ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου. Ὁ Μωάμεθ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Νοταρᾶν, τοῦ εἶπεν εἰρωνευόμενος: «Πολλὴ ὥραϊα ἐκάματε, ποὺ δὲν παρεδώσατε τὴν πόλιν. Καμαρώσατε τώρα πόσαι ζημίαι ἐγιναν, πόσος ὄλεθρος καὶ πόση αἰχμαλωσία!»

Ὁ αἰχμάλωτος βυζαντινὸς εὐπατριδῆς, εἰς τὴν εἰρωνικὴν αὐτὴν παρατήρησιν τοῦ Κατακτητοῦ, ἡ ὁποία ἀπετέλει πολὺ κακὸν προοίμιον διὰ τὴν περαιτέρω τύχην του, χωρίς νά δειλιάσῃ, ἀπήντησε μὲ τὴν ἰδίαν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν, μὲ τὴν ὁποῖαν εἶχε πρὸ τῆς Ἄλώσεως ἀπαντήσῃ καὶ ὁ φονευθεὶς ἤδη αὐτοκράτωρ: «Κύριε», τοῦ εἶπε, «οὐκ εἶχομεν τόσην ἡμεῖς ἐξουσίαν τοῦ διδόναι σοὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ βασιλεὺς αὐτός!» Χιλιάδων ἐτῶν ἀγῶνες καὶ παράδοσις συνεπυκνοῦντο εἰς τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις, ποὺ ἀπετέλουν τὴν πρώτην ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ δουλωθέντος Γένους πρὸς τὸν Κατακτητὴν. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Νοταρᾶς, ἀνταποδίδων εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν εἰρωνίαν, προσέθετε, μὲ ὄλην τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν πολιτικὴν δεξιότητα, ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νά γίνῃ καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἀκόμη καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῦ στενωπῶτου σουλτανικοῦ περιβάλλοντος δὲν ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς νίκης των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ διεμῆνυον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα²⁰.

19. Τοῦ αὐτοῦ, ἔ. ἀ. σ. 254-255.

20. Ἴδε Ἱερωνύμου Κοτσῶνῃ, Λουκάς ὁ Νοταρᾶς, Ἀθήναι 1953, σ. 8.

18. Τοῦ αὐτοῦ, ἔ. ἀ. σ. 249-252.

Ὁ Μωάμεθ, καταπλαγείς ἐκ τοῦ θάρρους καὶ τῆς πολιτικότητος τοῦ Μεγάλου Δουκός, ἴσως δὲ καὶ συγκινηθεὶς ἐκ τοῦ καταντήματος τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ τοῦ Βυζαντίου, ἐχάρισε πρὸς στιγμήν τὴν ζωὴν τὸσον εἰς τὸν ἴδιον, ὅσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του καὶ εἰς ἄλλους τινὰς Βυζαντινοὺς εὐπατρίδας. Ὅτε ὅμως ὁ Πορθητὴς ἀπῆτησεν ἀπὸ τοῦ Νοταρᾶ, ὅπως συμμορφωθῆ πρὸς ἄκρας ἐξευτελιστικὰς ἀπαιτήσεις του, τότε ὁ πρῶτος πολίτης τοῦ δουλωθέντος πλέον Βυζαντίου, διαφυλάττων τὴν ἐθνικὴν τοῦ αὐτοκράτορος παρακαταθήκην ἀλώβητον, ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὸν πρεσβύτερον υἱόν του καὶ τὸν γαμβρόν του Κατακουζηνόν, ἐνῶ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ υἱὸς του καὶ ὁ γαμβρὸς του ἦγοντο πρὸς ἐκτέλεσιν, ἀπευθυνόμενος πρῶτον πρὸς τὸν υἱόν του εἶπεν ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Ποῦ αἱ πολλαὶ ὑποσχέσεις ἃς ὑπέσχου πολλάκις, ὑπὲρ ἐμοῦ προθύμως ἀποθανεῖν; Ποῦ τὸ φίλτρον; Ποῦ τίθης τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀκουσάντων σου ταῦτα; Ἡ τοὺς ἀνθρώπους μόνον ὑπολαμβάνεις ἐκεῖνα ἀκηκοέναι; Θεὸν δὲ μὴ εἰδέναι, μηδὲ παρὰ σοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ἦν πολλάκις ὑπέσχου, ζητεῖν ἐν τῇ τῆς φρικτῆς αὐτοῦ παρουσίας ἡμέρᾳ; Ποῦ πατρίς, τέκνον; Ποῦ περηφάνεια γένους; Ποῦ βασιλεία Ρωμαίων; Ποῦ ἡθῶν εὐκοσμία, καὶ σεμνότης, καὶ εὐταξία; Οὐχ ὄρας ὡς ἀπόλωλε πάντα; Φρόνημα τοῖνυν εὐσταθὲς καὶ γενναῖον καὶ σοὶ προσήκον ἀναλαβόν, φάνηθι θανάτου καταφρονῶν. Ἐγγὺς ὁ κοινὸς δεσπότης ἀμείψεται σε δωρεαῖς ἀγαθαῖς, πρὸς ἐμέ σου τὸν πατέρα ὑποσχέσεις ἀναπληροῦντα».

Ἐν συνεχείᾳ, στρεφόμενος καὶ πρὸς τοὺς δύο, τὸν υἱόν του καὶ τὸν γαμβρόν του, κατέληξε: «Τεκνία, εἶδατε τὴν χθὲς ἡμέραν ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπή τὰ ἡμέτερα πάντα φροῦδα γεγονότα. Ὁ πλοῦτος ἡμῶν ὁ ἀκένωτος, ἡ δόξα ἢ θαυμαστή, ἦν εἴχομεν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ, καὶ δι' αὐτῆς ἐν πάσῃ τῇ γῆ, ἦν οἰκοῦσι Χριστιανοί. Νυνὶ δὲ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ οὐκ ἐνελείπετο ἄλλο εἰς ἡμᾶς πλὴν ἡ παροῦσα αὕτη ζωὴ. Ἔστι δὲ ἐν ἡμῖν αὕτη οὐκ ἀτελεύτητος, ὀνέποτε γὰρ θνηξόμεθα. Καὶ ταῦτα πᾶς; Ὑστερούμενοι τῶν ἀγαθῶν ὧν ὠλέσαμεν, τῆς δόξης, τῆς τιμῆς, τῆς αὐθεντίας, παρὰ πάντων ὀνειδιζόμενοι, καταφρονούμενοι, καὶ ταλαιπωρούμενοι, ἄχρις οὗ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ὁ θάνατος, λαβὼν ἐκ τῶν ᾧδε ἀτίμους. Ποῦ ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς; Οὐκ ἐσφάγη χθὲς; Ποῦ ὁ ἐμὸς συμπέθερος καὶ σὸς πατήρ, ὁ μέγας δομέστικος; Ποῦ ὁ Παλαιολόγος καὶ πρωτοστράτωρ σὺν τοῖς δύο υἱέσιν αὐτοῦ; Οὐκ ἐσφάγησαν χθὲς ἐν τῷ πολέμῳ; Εἶθε καὶ ἡμεῖς ἀπεθάνομεν σὺν αὐτοῖς. Πλὴν καὶ αὕτη ἡ ὥρα ἰκανὴ ἐστὶ. Μὴ πλημμελήσωμεν πλέον. Τίς γὰρ οἶδε τὰ ἔπλα τοῦ διαβόλου, εἰ καὶ βραδύνοντες πληγῶμεν παρὰ τῶν ἰοβόλων βελῶν αὐτοῦ; Νῦν τὸ στάδιον ἔτοιμον. Ἐν ὀνόματι τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θανόντος καὶ ἀναστάντος ἀποθάνομεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα σὺν αὐτῷ ἀπολαύσωμεν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ»²¹.

Ὁ Νοταρᾶς, φοβούμενος μήπως οἱ νέοι, βλέποντες τὸν ἴδιον θανατούμενον, δειλιάσουν καὶ πάλιν, παρεκάλεσε τὸν δῆμιον νὰ ἐκτελέσῃ αὐτοὺς πρῶτον, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἐνῶ δὲ ὁ Νοταρᾶς ἐπανελάμβανε συνεχῶς τὸ «Εὐχαριστῶ σοι Κύριε» καὶ τὸ «Δίκαιος εἶ Κύριε», «ὄρθιος, ἀκίνητος, βωβός, χωρὶς κἂν νὰ καταβιβάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνευ φαινομένου δισταγμοῦ, εἶδεν ὁ ἀτυχῆς ἀποτεμνόμενος τὰς κεφαλὰς τῶν δύο υἱῶν του».

Ἀκολουθῶς, ὁ Νοταρᾶς, ἀποδεικνύων ἀκόμη σαφέστερον τὴν θερμὴν καὶ ζωογόνον πίστιν του, παρεκάλεσε τὸν δῆμιον νὰ τοῦ κάμῃ μίαν παραχώρησιν. Ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον εὐρισκόμενον παρεκκλήσιον, ἵνα προσευχηθῆ διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπὶ τῆς γῆς. Πράγματι, ὁ δῆμιος τοῦ τὸ ἐπέτρεπεν, ὁ δὲ Νοταρᾶς, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναῖσκον, τοῦ ὁποῖου οἱ θόλοι τίς οἶδε πόσας καὶ ποίας μέχρι τότε προσευχὰς εἶχον ἀκούσει, ἔστρεψε τὰς τελευταίας του σκέψεις πρὸς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύοντα.

Λαβὼν νέαν δύναμιν μετὰ τὴν θείαν αὐτῆν ἐπικοινωνίαν, κατόρθωσεν, ὅταν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, νὰ ἀντικρῦσῃ κάτι, τὸ ὁποῖον ἦτο φρικτότερον καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν θάνατον: Τὰ δύο σώματα τῶν ἐκτελεσθέντων νέων ἐξηκολούθουν ἀκόμη νὰ σπαράσσουσιν... Τέλος, ὁ Νοταρᾶς, λέγων μετὰ χαρὰν τὸ «Δόξα σοι, Χριστέ Βασιλεῦ», καὶ ἀφοῦ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας, προσθέτων τὸ «Δέξαι μου τὴν ψυχὴν καὶ δώρησάι μοι τὸ μέγα σου ἔλεος καὶ δεῖξόν με κληρονόμον τῶν σῶν ἀγαθῶν καὶ μέτοχον ἐκείνης τῆς μακαρίας ζωῆς», «πάλιν δοξολογίαν πέμψας Θεῷ, ἀπετημήθη τὴν κεφαλὴν»²².

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ἐχθρική στάσις τοῦ Μωάμεθ ἐναντι τῶν Βυζαντινῶν ἀρχόντων ἐπροχώρησεν ἀκόμη περαιτέρω. Ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀφορμῆς, κατ' ἄλλους μὲν ταυτοχρόνως πρὸς τὸν Νοταρᾶν καὶ τοὺς ἰδικούς του, κατ' ἄλλους δὲ ὀλίγον βραδύτερον, ἐφονεύθησαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου καὶ οἱ ἄλλοι ἐννέα ἀκόμη ἄρχοντες, οἱ ὁποῖοι, ὅπως λέγει ὁ Κριτόβουλος, «πάντες εὐθαρσῶς καὶ ἀνδρείως ἀπέθνησκον»²³.

Τοιοῦτοτρόπως, συνεπληρώθη ἡ πρώτη δωδεκάς τῶν νεομαρτύρων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία, παρὰ πᾶσαν ἐπισήμως καθιερωμένην ὑπὸ τοῦ Κορανίου καὶ τῶν μουσουλμάνων δεσποτῶν ἀνοχήν, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου, εἰσῆρχετο εἰς νέαν, ἐνδοξὸν ἐποχὴν. Ἀπηλλάσσετο τῆς κρατικῆς προστασίας καὶ εἰς τὸν νέον ἀγῶνα ζωῆς καὶ θανάτου, τὸν ὁποῖον καὶ πάλιν ἀνελάμβανεν, εἶχε νὰ στηριχθῆ μόνον εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀνεκαθεν ἀπετέλεσε τὸ ἀκαταμάχητον ὄπλον τῆς: Τὴν ζωσαν καὶ ἄδολον θερμὴν πίστιν.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

21. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, ἔ. ἀ. σ. 17, 18.

22. Τοῦ αὐτοῦ, ἔ. ἀ. σ. 19-20.

23. Τοῦ αὐτοῦ ἔ. ἀ. σ. 21-22.

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ Κ. Π Ο Ι Μ Ε Ν Ο Σ

Εἰς τὴν Μόσχαν ἐφθάσαμεν εἰς τὰς 16.30 (ὥραν Μόσχας) τῆς 28ης Μαΐου. Ἐκεῖ μᾶς ἀνέμενεν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Λαδόγας Μᾶρκος. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εὐρίσκατο εἰς συνεδρίασιν διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν τῆς τοπικῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἱεραρχίας. Μετὰ τὰς εἰθισμένας διατυπώσεις, κατηυθύνθημεν εἰς τὸ κατάλυμά μας, τὸ ξενοδοχεῖον «Ρωσία», τεράστιον σύγχρονον οἰκοδόμημα, διαθέτον 6.000 διαμερίσματα. Τὸ ξενοδοχεῖον εἶναι εἰς ἀπόστασιν 200-300 μέτρων ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Κρεμλίνου, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκαται τὸ τόσον παράδοξον, ὅσον καὶ μοναδικὸν μνημεῖον τῆς παλαιᾶς Ρωσίας, τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι φαίνεται ὀλόκληρο τὸ Κρεμλῖνον μὲ τοὺς πολυαριθμοὺς τρούλλους τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς χρυσοὺς σταυροὺς των, ἡ «Ρωσία» περιβάλλεται ἀπὸ ἐξ μικρᾶς ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ἀνακαινίζει ἐσχάτως τὸ Ρωσικὸν Κράτος διὰ τουριστικοὺς λόγους. (Καινούργια ἐπιχρῦσωσις τῶν τρούλλων κ.λ.π.). Βεβαίως μένουσι κλειστά.

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ ἐνθρονίσει τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας, προσῆλθον εἰς Μόσχαν οἱ ἐξῆς ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Α'. ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ

1. Ἐκ μέρους τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γερμανίας κ. Ἰάκωβος καὶ Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνός.

2. Ὁ Μακαριώτατος Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαος ὁ ΣΤ', συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀζώμης κ. Μεθοδίου, τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἐλευσίνος τῆς κατ' Αἴγυπτον κ. Τιμοθέου καὶ τοῦ παν. ἀρχιμ. κ. Εἰρηναίου κ. Ταλαμπέκου.

3. Ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας οἱ Σεβ. Μητροπολίται Τριπόλεως κ. Ἠλίας καὶ Ἐμέσσης κ. Ἀλέξιος.

4. Ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, οἱ Σεβ. Μητροπολίτης Ναζαρέτ κ. Ἰσίδωρος καὶ παν. ἀρχιμ. κ. Παλλάδιος Ἀντωνίου.

5. ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Σερβίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης κ. Βλαδισλαῦος.

6. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτην Μπανάτου κ. Νικόλαον, Θεοφ. Ἐπίσκοπον Πλοτεστίου κ. Ἀντώνιον καὶ αἰδ. κ. Σάββαν Μάριν.

7. Ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Σόφιας Μητροπολίτης Λόβετς κ. Μάξιμος, μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Στάρας Ζαγοράς κ. Παγκρατίου, Θεοφ. Ἐπισκόπου Κρουτνίτσης κ. Γρηγορίου καὶ Αἰδεσιμολογιώτατου Καθηγητοῦ κ. Σιβάρωφ.

8. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος ὁ Γ'. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου εὐρισκόμενος ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἰς ἐπίσημον ἐπίσκεψιν, προσκλήσει τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ, μετέσχε μόνον εἰς τὰς ἐξῆς ἐκδηλώσεις: α) τὴν λειτουργίαν τῆς 3-6-71, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἐνθρονίσις τοῦ Πατριάρχου, β) τῆς ἐπίσημου δεξιώσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τιμὴν τοῦ νέου Πατριάρχου καὶ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ γ) τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ ἐπίσημου γεύματος καὶ τῆς ἀποχαιρετιστηρίου δεξιώσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας (6-6-71). Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου παρέστησαν οἱ Θεοφ. Χωρεπίσκοπος Κωνσταντίας κ. Χρυσόστομος, παν. ἀρχιμ. κ. Ἀνθιμος Ἐλευθεριάδης καὶ Ἀνδρέας Μιτσιδής.

9. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ, καὶ ὁ παν. ἀρχιμ. κ. Μελέτιος Καλαμαράς, Γραμματεὺς τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων.

10. Ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Βασίλειος.

11. Ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Πράγας καὶ

πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος, μετά του Σεβ. 'Επισκόπου Μιχαλόφτσε κ. Κυρίλλου.

12. ὁ Μακαριώτατος Καθολικός Πατριάρχης Γεωργίας κ. 'Εφραίμ ὁ Β'.

13. Ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Σιναίου κ. Γρηγόριος ὁ Β' μετά του παν. ἀρχιμ. κ. Εὐγενίου Σιναΐτου.

14. Ὡσαύτως, παρέστη ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας καὶ πάσης Πενσυλβανίας κ. Κυπριανός, Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων 'Επιτροπῆς τῆς λεγομένης «Αὐτοκεφάλου 'Εκκλησίας 'Αμερικῆς» Μητροπόλεως τῶν ἐν 'Αμερικῇ Ρώσων, μὴ ἀναγνωρισθείσης ὑπὸ πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων 'Εκκλησιῶν.

Ἡ ἐν Μόσχᾳ παρουσία του ἦτο τρόπον τινὰ ἡμιεπίσημος, διότι ἐξακολουθοῦσης τῆς περὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀνακήρυξιν αὐτοκεφάλου τῆς 'Εκκλησίας ταύτης ἔριδος, δὲν μετέσχε τῶν ἐπισημῶν δύο λειτουργιῶν.

15. Ὁ Μακ. Μητροπολίτης Τόκιο καὶ πάσης Ἰαπωνίας κ. Βλαδίμηρος, μετά του Σεβ. 'Επισκόπου Κιότο κ. Θεοδοσίου, τοῦ ἱερέως Μιχαήλ Χιγκούτσιν καὶ ἄλλων.

Τέλος, ἐκ μέρους τῶν Παλαιοπίστων τῆς Ρωσίας προσῆλθεν ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Νοβοσιρκάς, Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Παῦλος.

Β'. «ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ», ἦτοι Ἀντιχαλκηδόνιοι.

1. Ὁ Μακαριώτατος Καθολικός τοῦ Ἐτσηματζίν, Ὑψιστος Πατριάρχης Πάντων τῶν Ἀρμενίων κ. Βασγκέν ὁ Α'.

2. Ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Γκόρε κ. Κύριλλος καὶ ὁ ἱερεὺς Χάπτι Σελάσιε ἐκ μέρους τοῦ ἀγιοπάτου Πατριάρχου Αἰθιοπίας κ. Θεοφίλου.

3. Ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Ἀνκεμαλίας κ. Φίλιππος μὰρ Θεόφιλος ἐκ μέρους τῆς 'Εκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ.

Γ' ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΙ

1. Ἐκ μέρους τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' ὁ ἐκλαμπρότατος Καρδινάλιος κ. Ἰωάννης Βίλλεμπραντς, Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς προωθήσεως τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ, μετά του παρ' αὐτῷ ὑπογραμματέως κ. John Long.

2. Καθολικοὶ Ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς ἀπὸ τὰς Βαλτικὰς Χώρας, τὴν Πολωνίαν καὶ Γαλλίαν ἔχοντες «ἀτομικῆν» πρόσκλησιν.

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.

1. Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιῶν αἰδ. Δρ. Εὐγένιος Κάρσον Blake.

2. Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Συνελεύσεως Εὐρωπαϊκῶν 'Εκκλησιῶν αἰδ. κ. Γκλέν Κάρφηλντ Οὐέλλιαμς.

3. Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Παναφρικανικῆς Χριστιανικῆς Συνελεύσεως κ. Σαμουήλ Amisasa h.

4. Ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Τιμπὸρ Μπάρτα, Πρόεδρος τῆς Χριστιανικῆς Συνελεύσεως Εἰρήνης, καὶ ὁ κ. Ἀντριαματζάτο (Μαδαγασκάρη) Ἀντιπρόεδρος αὐτῆς.

Ε. ΛΟΥΘΗΡΑΝΟΙ καὶ ἄλλοι Διαμαρτυρόμενοι.

1. Ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος τοῦ Τάλλιν κ. Ἀλφρέδος Τοομινγκ.

2. Ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος τῆς Ρίγας κ. Ἰωάννης Ματούλης.

3. Ὁ κ. I. T. Ἰβανώφ, ἐκπρόσωπος τῶν Βαπτιστῶν τῆς Σοβ. Ἐνώσεως.

4. Ἀντιπρόσωπος τῶν Παλαιοκαθολικῶν τῆς περιοχῆς Λιτβά.

5. Ὁ Μουφτῆς τῶν ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει Μουσουλμάνων.

Τὸ ἑσπέρας τῆς 29ης παρηκολουθήσαμεν τὸν Ἐσπερινὸν καὶ τὴν πρωΐαν τῆς 30ῆς Μαΐου, ἡμέραν Κυριακῆν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως εἰς Σοκόλνικι Μόσχας.

3. Περὶ τὸ τέλος τῆς θ. Λειτουργίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης ἀπαντῶν εἰς προσφώνησιν τοῦ αἰδεσιμολ. πρωτοπρεσβυτέρου κ. Παύλου Σοκόλοφσκι, στελέχους τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰ ζητήματα τῶν διεκκλησιαστικῶν ἐπαφῶν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἀγαπητὲ κ. Παῦλε,

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Δισθάνομαι ἰδιαιτέραν χαρὰν εὐρισκόμενος ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ, τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Τοῦτο μοῦ δίδει τὸ δικαίωμα, παρ' ὅτι ἤδη ἐπέρασεν ὁ καιρὸς, νὰ σᾶς χαιρετίσω μὲ τὸν γλυκύτετον χαιρετισμὸν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν («Χριστὸς ἀνέστη»). (Ὁ λαὸς ἀπήντησε μὲ ἀληθῆ ἐνθουσιασμὸν «ἀληθῶς ἀνέστη»). Τοῦτο ἐπανελήφθη τρίς).

Ἰδιαιτέρως εἶμαι συγκινημένος, διότι εἰς τὸν Ναὸν

τούτον φυλάσσει ἡ Ἱερὰ εἰκὼν τῆς Πορταΐτισσας τῶν Ἰβήρων. Νὰ ἐπικαλῆσθε τὴν σκέπην καὶ προστασίαν τῆς εἰς ὅλους τοὺς πιστοὺς.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβασμιώτατος ἔδωκε πατρικὰς νοουθεσίας πρὸς τοὺς Ρώσους Ὁρθοδόξους ἀδελφούς.

Η ΣΥΝΟΔΟΣ

4. Ἡ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ἐγένετο τὴν 30ὴν Μαΐου, ἡμέραν Κυριακὴν, περὶ ὥραν 6.00 μ. μ. Ἡ Σύνοδος αὕτη ὠνομάσθη «Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Αἱ Συνεδρίαί αὐτῆς, ἐξ τὸν ἀριθμὸν, ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Σεργίου, ἡ ὁποία εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ὁ κυρίως ναὸς ἐνὸς μεγαλοπρεπεστάτου καὶ πλουσιώτατα διακεκοσμημένου ναοῦ.

Ἐν συνόλῳ παρέστησαν 236 σύεδροι, ἧτοι 74 Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, 84 ἀρχιμανδριῖται, ἱερεῖς καὶ διάκονοι, καὶ 78 λαϊκοί. Κατὰ κανόνα παρέστησαν ὁ ἐπίσκοπος, εἰς κληρικὸς ἐκπρόσωπος τοῦ κλήρου καὶ εἰς λαϊκὸς ἐκπρόσωπος τοῦ λαοῦ, ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας. Ἡ διαφορὰ τῶν ἀριθμῶν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι εἰς τὴν Σύνοδον ἐξεπροσωπήθησαν καὶ διάφοροι Ἐκκλησιαστικαὶ μονάδες, ὑπαγόμεναι κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὡς π.χ. ἡ Πνευματικὴ ἀποστολὴ εἰς Ἱερουσαλήμ, Ἐπαρχίαί εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν στεροῦμεναι ἐπισκόπων, Μοναί, Σχολαὶ καὶ Σεμιναρία.

Τὴν ἑναρκτήριον συνεδρίασιν ἐκλήθησαν νὰ παρακολουθήσουν οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Πατριάρχου.

Πρὶν ἢ κηρύξῃ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτης Κρουτίσης καὶ Κολύμνας κ. Π ο ι μ ῆ ν, ἐξεφώνησε σύντομον λόγον, δι' οὗ ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῶν Συνόδων διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Εἰδικώτερον, ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῶν Συνόδων διὰ τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν μνησθεὶς τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ πρώτη ἐπὶ Ρωσικοῦ ἐδάφους Σύνοδος ἀνάγεται εἰς τὸ 1051, ἧτις συνῆλθεν εἰς Κίεβον πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου. κ. Ἰ λ α ρ ί ν ο ς. Παρεκάλεσε τὰ μέλη τῆς Συνόδου νὰ ἐνθυμηθοῦν τὴν εὐθύνην των ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφοῦ ἱκετεύσουν ταπε νὰ τὸν Κύριον καὶ τὸν ὅσον Σέργιον, ἐπιληφθοῦν τῶν θεμάτων τῆς Συνόδου μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πνεύματος ἀγάπης καὶ εἰρήνης.

Μετὰ τοῦτο ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς ἐποίησεν «εὐλογητός» καὶ ἤρχισεν ἡ εἰδικὴ Ἀκολουθία ἐπὶ τῇ ἑναρξί τῆς Συνόδου. Κατὰ τὴν Ἐκτενῆ ἡκούσθησαν καὶ αἱ ἐξῆς δεήσεις:

«Ὁ τὸ Παράκλητόν σου Πνεῦμα καταπέμψας ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους,

τοῦτο, Ἀγαθέ, ἐγκαίνισον εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ συνελλόντων εἰς τὴν ἁγίαν Σύνοδον ταύτην καὶ δὸς αὐτοῖς σοφίαν καὶ δύναμιν, ἵνα μετὰ παρησίας κηρύττωσι τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ἀλωβήτους τηρῶσιν· δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον».

«Ὁ Ποιμὴν ὁ καλός, ὁ τὰ πρόβατά σου τὰ διεσκορπισμένα εἰς μίαν ποιμνίην θελήσας συναγαγεῖν, τῇ Ἐκκλησίᾳ σου δὸς εἰρήνην, τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου ὀδήγησον εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας καὶ ἡμᾶς πάντας στήριξον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν σου· δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον».

Εἶτα ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς ἀνέγνωσε τὴν ἐξῆς εὐχὴν:

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ τὴν ἄφρατόν σου εὐσπλαγχνίαν καταπέμψας παρὰ τοῦ Πατρὸς τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἀποστόλους καὶ δι' αὐτῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ τὴν Ἐκκλησίαν καταφυτεύσας καὶ στερεώσας, σοὶ οἱ σοὶ ἀνάξιοι οἰκέται προσπίπτοντες εὐχαριστίαν ὑπὲρ τῶν εὐεργεσιῶν σου, ὧν ποιεῖς μεθ' ἡμῶν, προσάγομεν καὶ τὴν ἄμετρόν σου πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀγαθότητα ὁμολογοῦμεν. Ἐκ γὰρ ἡμερῶν ἀρχαίων τῷ φωτὶ τῆς σῆς ἀληθείας τὴν γῆν ἡμῶν φωτίσας τὸ γένος ἡμῶν εἰς τὴν ἀλήθην τὴν σωτήριον τῆς ἀγίας σου Ἐκκλησίας προσκαλεσάμενος εἰσήγαγες. Καὶ νῦν, Πανάγαθε Δέσποτα, ἐπίβλεπον ἐπὶ τοὺς εἰς τὴν Σύνοδον ταύτην συνελλόντας δούλους σου καὶ ἀξίωσον αὐτοὺς εὐαρέστως σοὶ δουλεῦσαι πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας ἡμῶν. Δὸς αὐτοῖς πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως. Ἐνθὺς εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν πνεῦμα φόβου Θεοῦ, Πνεῦμα εὐσεβείας καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ἁγίου ὀνόματός Σου. Φύλαξον αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ, καὶ πνεύματος ἐριθείας, ἵνα ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης σοί, τῷ ἑαυτῶν Δεσπότη, καὶ ἀλλήλοις διαλεγόμενοι ἀμέμπτως τελέσωμεν τὸ ἔργον τῆς ἑαυτῶν διακονίας εἰς οἰκοδομὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς τοῦ ἐνὸς Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Εἰσάκουσον, Κύριε, τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ φύλαξον τὴν Χώραν ἡμῶν ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ παντὸς κακοῦ, ἵνα τῇ σῇ παναγάθῳ σωζόμενοι δεξιᾷ ἐξομολογώμεθά σοὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ Σου Ἐκκλησίᾳ εἰς αἰῶνας αἰῶνος καὶ δοξάζεται τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ ἐν Τριάδι δοξαζομένου Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβ. Ποιμὴν ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ παρεκάλεσε νὰ ἀπαγγελθῇ τὸ πιστεύω, ἕπερ καὶ ἐγένετο. Καὶ εὐθὺς μετὰ τοῦτο ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραντ κ. Νικοδήμου ὡς ἀντιπροέδρου, Γραμματείας κ. ἄ.

5. Μετά ταῦτα ὁ λόγος ἐδόθη εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν θρησκευμάτων κ. Βλαδίμηρον Ἀλεξίεβιτς Κουροέντωφ, ὅστις εἶπεν:

Ἀξιότιμε κ. Πρόεδρε τῆς Συνόδου,
Ἀξιότιμα μέλη,
Ἀξιότιμοι ξένοι,

Ἐπιτρέψατέ μου νὰ χαιρετίσω ἐξ ὅλης καρδίας ὅλα τὰ μέλη τῆς Συνόδου καὶ τοὺς ἐπίσημους ξένους μας. Ἡ Σύνοδος εἶναι ἐξαιρετικὸν γεγονός, διότι θὰ ἐκλέξη τὸν προκαθήμενον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αἱ παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μένουσι μόνον εἰς τὴν Χώραν μας ἄθικτοι. Παλαιότερα ἡ Χώρα μας ἦτο καθυστερημένη. Τώρα εἶναι πρωτοπόρος. Τώρα, ἐλεύθερη ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπου, προοδεύει συνεχῶς. Εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ φιλοπόλεμα αἰσθήματα. Δέχεται τὴν εἰρήνην ἀπὸ ὅπουδήποτε καὶ ἂν προέρχεται. Ἡ Κυβέρνησις ἐκτιμᾷ τὴν δραστηριότητα τοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν προστασίαν τῆς εἰρήνης. Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος καὶ οἱ κληρικοὶ ἰδιαίτερος ἐπρόσεξαν τὸ πρόγραμμα αὐτὸ καὶ τὸ ὑπεστήριξαν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν. Τὸ Κράτος δὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ τοῦ Λένιν νὰ εἶναι χωρισμένη ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Κράτος. Πιστεύω, ὅτι τὸ ἴδιο θὰ γίνεταί καὶ εἰς τὸ μέλλον. Μετὰ τὰ ὅλα αὐτὰ ποὺ εἶχα νὰ σᾶς εἶπω, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς μεταφέρω τὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ σᾶς εὐχηθῶ καλὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὰ ἔργα σας διὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς πατρίδος μας.

Ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς ἀπαντῶν ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ παρεκάλεσε τὴν Σύνοδον νὰ ἀποστείλῃ εὐχαριστήριον μῆνυμα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἀλέξιον Κοσούγιαν. Εἰς τὸ μῆνυμα αὐτὸ ἐξεφράζετο ἡ βαθυτάτη εὐγνωμοσύνη τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸν θερμὸν χαιρετισμὸν τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐδίδοτο ἡ ὑπόσχεσις ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία θὰ συνεχίσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ἀκάνῃ, ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτὴν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ λόγος ἐδόθη εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Λένινγκραντ, ὅστις καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ἠὲ χαιρέτησε πάντας τοὺς ἀνταποκριθέντας εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀντιπροσώπων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Θερμότατα ἠὲ χαιρέτησε τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας καὶ Ρουμανίας ὡς καὶ τὸν καρδινάλιον Βίλλεμπραντς, χωρὶς νὰ παραλείψῃ νὰ εὐχαριστήσῃ ὀνομαστὶ καὶ τοὺς Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Φιλadelphείας Κυπριανόν, ἀντιπρόσωπον τῆς λεγομένης Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς, καὶ τὸν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Τόκιο καὶ πάσης Ἰαπωνίας κ. Βλαδίμηρον.

Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ὁ λόγος ἐδόθη εἰς τὸν Μακαριώτατον Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαον ΣΤ', ὅστις ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ βήματος εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατοι Πατριάρχαι,
Σεβασμιώτατε Τοποτηρητὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Μόσχας,
Σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς,
ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Συγχαίρομεν δλοφύχως τὴν ἀγιωτάτην Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἀγαθῶν ἔργων, ἣτις ἐδόθη διὰ στόματος τοῦ Μακαριωτάτου Τοποτηρητοῦ κ. Ποιμένου.

Συγχαίρομεν διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου εἰς τὴν Χώραν ταύτην.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν Κύριον, διότι ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὴν πνευματικὴν πανδαισίαν τῆς ἐνάξεως τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς ἀγιωτάτης ἀδελφῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Χαίρομεν, διότι ἤλθομεν καὶ εὗρομεν τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν συμπαροῦσαν.

Δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ὤρισεν ὡς ἡμέραν ἐνάξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν ἁγίων τῆς πατέρος τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διότι ἐκεῖνοι μὲν διεσάφησαν τὸ σύμβολον, ἡμεῖς δὲ ἤλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ εὗρομεν τρόπον νὰ τὸ μεταφέρωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας.

Ἐδοχομαι, ὁ Παράκλητος νὰ φωτίξῃ τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς καὶ νὰ ἀγιάξῃ καὶ εὐλογῇ τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου.

Χαιρετίζομεν τὴν ἐναξίαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ἐξ ὀνόματος ὅλων καὶ εὐχόμεθα πλοῦσιον τὸν φωτισμὸν πρὸς ἐκλογὴν ἀνδρὸς ἀνταξίου διαδόχου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξίου, ἀξίου νὰ διακυβερνήσῃ τὴν ἁγίαν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν.

Τέλος, ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν, διὰ τὸ ὅτι συνεργάζεται μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ὁρθοδόξου Ρωσικοῦ λαοῦ.

Τὸν λόγον ἔλαβον ἅπαντες οἱ παριστάμενοι ἀντιπρόσωποι Ὁρθοδόξων καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, μέχρι καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν ἐν Σοβιετικῇ Ἐνώσει Βαπτιστῶν κ. Ἰ. Τ. Ἰβανώφ, καὶ συνεχάρησαν τὴν Σύνοδον.

6. Μεταξὺ αὐτῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης λαβὼν τὸ λόγον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν τῆς ἀγιωτάτης ἀδελφῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἔσπευσε

λίαν εὐχαρίστως νὰ ἀποστείλῃ ἀντιπροσωπείαν, ἀποτελεσθεῖσαν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ καὶ τὸν Γραμματέα αὐτῆς, ἵνα μετὰσχῆ τοῦ εὐφροσύνου γεγονότος τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, τὸν ὁποῖον ἢ ψῆφος τῶν ἁγίων ἀρχιερέων θὰ ἀναδείξῃ διάδοχον τοῦ μακαριστοῦ καὶ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξίου, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκάλεσεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου μετὰ μακρὰν, πολυκόμμαντον, ἀλλὰ καὶ ἔνδοξον Πατριαρχεῖαν πλησίον Του.

Χαίρω, διότι ἐλθὼν νὰ ἐκπροσωπήσω τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου Πατριάρχου, παρίσταμαι καὶ εἰς ἕν ἄλλο ἀξιοσημείωτον γεγονός, τὴν σύγκλησιν δηλ. τῆς Ἱεραρχίας εἰς μίαν Τοπικὴν Σύνοδον πρὸς ἐνθῆμισιν διαφόρων ἐσωτερικῶν ζητημάτων.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονίσω τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν διοίκησιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁ θεσμὸς τῶν Συνόδων, εἴτε αὕτη συνέρχεται ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς, ὡς ἐγένετο μὲ τὰς ἤδη συνελθούσας Πανορθόδοξους Διασκέψεις, ὧν τρεῖς συνήλθον εἰς Ρόδον καὶ μία, ἡ τελευταία, εἰς Γενεύην, εἴτε αὕτη συνέρχεται εἰς Συνόδους τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὡς ἡ παρούσα Τοπικὴ Σύνοδος τῆς ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, τὸ Συνοδικὸν σύστημα ἀποτελεῖ τὸν μόνον τρόπον, δι' οὗ καὶ μόνον νοεῖται ἡ ὑπόστασις τῆς ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐνθιμίζονται καὶ τὰ ἐπὶ μέρους καὶ τὰ γενικὰ αὐτῆς θέματα.

Δὲν προχωρῶ, διότι ἐλέχθησαν ἀρκετὰ, τόσον παρὰ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ, ὅσον καὶ τῶν προλαλησάντων ἀδελφῶν.

Μεταφέρων τὸν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου Ἰερωνύμου, ὡς καὶ τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι εὐρισκόμενος εἰς Ἑλβετίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως, ὡς ἐπεθύμει, καὶ τὰς ἀδελφικὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῶν μελῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου εὐχομαι, ὅπως ἡ Ἱερά αὕτη Σύνοδος, ἐπὶ τὴν σοφὴν κατεύθυνσιν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ καὶ τὴν ἐμπνευσιν καὶ καθοδήγησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀποδώσῃ ὅ,τι ἀναμένει καὶ προσδοκᾷ ἀπὸ αὐτῆν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς πληρώματος καὶ δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

7. Τὴν 31ην Μαΐου, ἡμέραν Δευτέραν, ἐγένετο ἡ Β' καὶ Γ' συνεδρίασις τῆς Συνόδου, εἰς τὰς ὁποίας παρέστημεν καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ πάντες οἱ προσκεκλημένοι.

Κατ' αὐτάς, ἀνεγνώσθησαν τρεῖς εἰσηγήσεις: 1. «Ζωὴ καὶ δραστηριότης τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρουτίτσας καὶ Κολόμνας, Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. 2. «Περὶ τῆς οἰκουμενικῆς δραστηριότητος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» ὑπὸ τοῦ Σεβ.

Μητροπολίτου Λένινγκραντ κ. Νικοδήμου, καὶ 3. «Περὶ τῆς εἰρηνοποιῦ δραστηριότητος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ὁ Σεβ. Π ο ι μ ῆ ν ἀνεφέρθη κυρίως εἰς ἐσωτερικὰ γεγονότα, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου.

Τέλος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας κ. Ἀλεξίος, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ἀνέγνω εἰσήγησιν περὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν «τομέα τῆς εἰρήνης».

8. Τὴν πρώτην Ἰουνίου, ἡμέραν Τρίτην, ἐνῶ ἡμεῖς κατὰ τὸ πρόγραμμα ἐκάναμεν κρουαζιέραν ἀνὰ τὸν ποταμὸν Μόσχαν, εἰς τὴν Σύνοδον διεξήγετο ἔντονος συζήτησις περὶ τὰς προτάσεις τῶν τριῶν βασικῶν εἰσηγήσεων.

Εἰς τὴν συζήτησιν ἔλαβον μέρος 36 ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, καὶ κατέθεσαν, λόγῳ ἐλλείψεως χρόνου, γραπτῶς τὰς παρατηρήσεις τῶν ἄλλοι 32.

Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου κειμένου δημοσιεύομεν κατωτέρω.

9. Τὴν 2αν Ἰουνίου, μνήμην τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀλεξίου, Μητροπολίτου Μόσχας, τὰ μόνιμα μέλη τῆς διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ρωσίας ἐτέλεσαν εἰς τὸν Ἱερόν Ναὸν τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ Ζαγκόρσκ τὴν θείαν Λειτουργίαν, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ. Ὅλοι οἱ σύνεδροι παρηκολούθουν τὴν λειτουργίαν προσευχόμενοι.

Μετὰ ταύτην καὶ περὶ ὥραν 13.30' καὶ ἐνῶ τὰ τε κληρικὰ καὶ λαϊκὰ μέλη τῆς Συνόδου καὶ οἱ ἐπίσημοι ξένοι εἶχον ἤδη καταλάβει τὰς θέσεις των, οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἦλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἐν πομπῇ φέροντες μανδύας ἀρχιερατικούς καὶ ἔλαβον τὰς θέσεις των.

Μετ' ὀλίγον, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ὁραίας Πύλης τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Τραπεζῆς ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς μετὰ πάσης ἐπισημότητος καὶ ποιήσας εὐλογητόν, μεθ' ὃ ἐψάλλησαν διάφορα τροπάρια τῆς πεντηκοστῆς, ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδρίας.

Εἶτα, λαβὼν τὸν λόγον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικοδήμος ἀνεκοίνωσεν ἐπισήμως τὰς κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἱεραῇ Μονῇ Νοβοντιέβιτσι τῆς Μόσχας γενομένην προπαρασκευαστικὴν συνεδρίασιν τῶν μελῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ληφθεῖσας ἀποφάσεις, ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἐκλογῆς.

Κατ' αὐτόν, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, Σεβ. Μητροπολίτης Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας κύριος Ἀλεξίος, ἠρώτα τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας ἕνα ἕκαστον κατὰ σειράν, ἀρξάμενος ἀπὸ τὸν τελευταῖον τῆ τάξεως.

«Σεβασμώτατε ἐπίσκοπε (ἢ ἀρχιεπίσκοπε ἢ Μητροπολίτα) τῆς ἐπαρχίας δεῖνος κύριε δεῖνα, ποῖον ψηφίζετε ὡς διάδοχον τοῦ κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ

Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

'Αποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἐκκλησιαστικῆ ἀντιπροσωπεία, ἀποτελουμένη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στεφάνου καὶ τῶν Πανος. Ἀρχιμανδριτῶν κ. Μελετίου Καλαμαρά καὶ κ. Ἀνθίμου Ρούσσα, ἀνεχώρησε τὴν 2αν Ἰουλίου ἀεροπορικῶς διὰ τὴν Σόφειαν, προκειμένου νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς διοργανωθείσας ἐκεῖ Ἐκκλησιαστικὰς ἐορτὰς ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ ἐνθρονίσει τοῦ νέου Πατριάρχου Βουλγαρίας. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Σόφειας ὑπεδέχθησαν τὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὰς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀεροσκάφους ἀφικθείσας ἀντιπροσωπείας, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Βουλγαρίας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης

Λόβετς κ. Μάξιμος, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Νευροκοπίου κ. Ποιμὴν, Μεγάλου Τυρνόβου κ. Στέφανος, Στάρα Ζαγγόρα κ. Παγκράτιος, οἱ Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι Μακαριουπόλεως κ. Νικόλαος, Προβάτας κ. Ἀντώνιος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Πανος. Ἀρχιμ. κ. Δομητιανός, ὁ πρωτοπρεσβύτερος καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Τσιφλιάνωφ, ἀσκῶν χρεὴ διερμηνέως διὰ τὰς Ἑλληνοφώνους Ἐκκλησιαστικὰς ἀντιπροσωπείας καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος κ. Βασίλειος Βελιάνωφ.

Πᾶσαι αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι κατέλυσαν εἰς τὸ πολυτελὲς ξενοδοχεῖον «Σόφεια», ἔθθεν ἐγένοντο αἱ ἐκκινήσεις διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἐκ-

Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Κυροῦ Ἀλεξίου;».

Οἱ Σεβ. ἀρχιερεῖς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπήντων (καὶ ἀπήντησαν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως): «Ἐγώ, ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τῆς ἐπαρχίας τάδε ψηφίζομεν πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας κύριον Ποιμένα».

Εἰς Ἱεράρχης, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Νοβοσιμπίρκ καὶ Βαρναούλ Παύλοσ, ἀσθενῶν ἐψήφισε διὰ τοῦ ἱερέως ἀντιπροσώπου τῆς ἐπαρχίας του, εἰς ὃν εἶχεν ἐγχειρίσει ἐνυπόγραφον σημείωμα, ὅπερ καὶ ἀνεγνώσθη.

Τελευταῖος ἐψήφισεν ὁ Μητροπολίτης Ἰαπωνίας κ. Βλαδίμηρος, βάσει τοῦ τόμου.

Μετ' αὐτόν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Ἱεράν Τοπικὴν Σύνοδον νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν Τοποτηρητὴν ἀπὸ τὴν εὐθύνην διαποιμάνσεως τῆς Ἐπαρχίας του καὶ νὰ δοθῇ εἰς τὸν βοηθὸν αὐτοῦ Θεοφ. Ἐπίσκοπον Βολοκολάμσκ κ. Πιτιρίμ ἢ ψῆφος του διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ποιμνίου καὶ τοῦ κλήρου.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ποιμὴν ἐπαύθη καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Πιτιρίμ ἐψήφισεν ἀγαλλόμενος τὸν Σεβ. Ποιμένα.

Οὕτως ἐπερατώθη ἡ ψηφοφορία. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν 100% ὑπὲρ τοῦ Σεβ. Ποιμένου. Οὐδεμίαν ἀντίθετος ψῆφος.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν εἰς ἰδιαίτε-

ραν συζήτησιν μᾶς εἶπεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχε δυνατότης ἄλλης ἐκλογῆς. Ὁ Σεβ. Ποιμὴν εἶχεν ἀπολύτως ἐπιβληθῆ εἰς τὰς συνειδήσεις ὄχι μόνον ὄλων τῶν ἱεραρχῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλου τοῦ Ρωσικοῦ κλήρου καὶ λαοῦ.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν εἶχεν, ὡς ἐγνώσθη, ἐντόνως ἀντιδράσει κατὰ τοῦ συστήματος τῆς φανεράς ψηφοφορίας, ὡς πιεζούσης τὴν ἐλευθερίαν.

Εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκλογῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ εἶπεν: Ἐψηφίσαμεν ὄλοι μὲ μίαν καρδίαν καὶ ἐν στόμα τὸν Σεβ. Ποιμένα, ὡς Πατριάρχην Μόσχας. Ἡ ὁμοφωνία μαρτυρεῖ τὴν μετὰξὺ μας ἀγάπην. Ἀς δοξολογήσωμεν δι' αὐτὸ τὸν Κύριον.

Καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν εἶπε:

Σεβ. Μητροπολίτα Ποιμὴν, ἡ Ἱερά Τοπικὴ Σύνοδος Σᾶς ἐξέλεξε Πατριάρχην. Δέχεσθε τὴν Ἐκλογὴν;

Ὁ Σεβ. Ποιμὴν ἀπήντησε μόνον:

Τὴν ἐκλογὴν ἀποδέχομαι εὐγνωμόνως.

Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ὁ ἀρχαιότερος κατὰ τάξιν χειροτονίας Σεβ. Μητροπολίτης κ. Παλλάδιος προσεφώνησε τὸν νέον Πατριάρχην καλέσας αὐτὸν «πατέρα» καὶ ἐπηκολούθησεν ἀσπασμὸς ἐκ μέρους ὄλων τῶν Συνέδρων καὶ ἐπισήμων ξένων καὶ ὑποβολὴ εὐχῶν καὶ συγχαρητηρίων.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

δηλώσεις τοῦ ἀρτίου καὶ πλουσιωτάτου προγράμματος. Τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς 2ας Ἰουλίου, ὡς καὶ τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου 3ης Ἰουλίου αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἐξεναγῆθησαν εἰς τὰ ἀξιοθέατα τῆς Βουλγαρικῆς Πρωτεύουσας καὶ τὰ διὰ πολλῶν φυσικῶν καλλονῶν κεκοσμημένα προάστια αὐτῆς. Τὴν 18.30' ὥραν τοῦ Σαββάτου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκι ἐψάλη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς, χοροστατοῦντος τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Μακαριουπόλεως κ. Νικολάου, τῆ συμμετοχῆ πολυμελοῦς μικτῆς τετραφώνου χορωδίας καὶ πιστῶν.

Τὴν Κυριακὴν 4ην Ἰουλίου καὶ ὥραν 5.45'-8.00' εἰς τὸ Συνοδικὸν παρεκλήσιον τοῦ ἁγίου τσάρου Βόριδος ἐψάλη ὁ Ὁρθρος καὶ ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία, ἀποκλειστικῶς διὰ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἀπὸ τῆς 8.45'-10.10' ὥρας, καὶ ἐνῶ εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκι ἐτελεῖτο ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Λευκίας κ. Παρθενίου ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ πλήθους πιστῶν, εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Μητροπολίτου Σόφιας καὶ Πατριάρχου Βουλγαρίας. Ἡ ἐκλογή ἐγένετο ὡς ἀκολούθως. Ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, οἵτινες συγχοροῦν καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐξελέγησαν τρεῖς ὑποψήφιοι διὰ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον. Ἀκολούθως, ὑπὸ ἑκατὸν καὶ ἑνὸς (101) ἐκλεκτόρων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐγένετο ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Πατριάρχου διὰ φανεράς ψήφου μὲ τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα. Ὁ Μητροπολίτης Λόβετς Μάξιμος ἔλαβεν 98 ψήφους, ὁ Μητροπολίτης Βράτσας Παῖσιος 1 ψῆφον, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ δύο ψῆφοι ἦσαν λευκαί. Οὕτως νέος Μητροπολίτης Σόφιας καὶ Πατριάρχης Βουλγαρίας εἶχεν ἐκλεγῆ ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Λόβετς κ. Μάξιμος, ἡλικίας 61 ἐτῶν.

Ἀκολούθως, ὁ νέος Πατριάρχης φέρων χρυσὴν μίτραν καὶ πολυτελεῆ πορφυροῦν μανδύαν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, κατηθύνη εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκι, ἐνθα ἐπηκολούθησεν ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως. Κατ' αὐτὴν ἐψάλη μικρὰ Ἀκολουθία καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρχιεραγματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέγνωσε τὴν πρᾶξιν τῆς ἐκλογῆς, ἐπεδόθησαν δὲ εἰς τὸν Μακαριώτατον τὰ Πατριαρχικὰ διάσημα. Ὁ πρῶτος τῆ τάξει Μητροπολίτης κ. Παῖσιος προσεφώνησε τὸν νέον Πατριάρχην εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς:

«Εἶθε ὁ Ὑψιστος νὰ ἐδλογήσῃ καὶ ὑπερευλογήσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄθλου Σας ὡς προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας. Εἶθε ὁ ἄθλος οὗτος συνεχισθῆ ἐπὶ ἔτη πολλὰ καὶ ἀποβῆ εὐεργετικὸς, εἰρηγικὸς καὶ καρποφόρος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν λαόν, καὶ τὴν Πατριδα, διὰ τοὺς ἀδελφούς λαούς καὶ τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Εἶθε

ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους περὶ προσωπικοῦ παραδείγματος καταστῆ βασικὸς κανὼν δι' ἐκάστην ἡμέραν τῆς πρωθιεραρχίας Σας: «Ὁὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». (Ματθ. 5,16).

Εἶθε ἡ ζῶσα Κεφαλὴ τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, «Ὅστις σήμερον Σᾶς ἀναθέτει τὸ ὑπερωψηλὸν Πατριαρχικὸν ἀξίωμα, ἀγροπνῆ ἀδιαλείπτως, φυλάττῃ τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ὑγίαν Ὑμῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας, ἐμφυσᾷ εἰς Ὑμᾶς σοφίαν κατὰ τὴν ἀσκῆσιν τῶν λειτουργικῶν καὶ πνευματικῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, ἵνα ἐκπέμπητε μόνον φῶς καὶ εὐαγγέλιον, ἀλήθειαν καὶ ἀγάπην, πίστιν καὶ εὐλάβειαν.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Παναγιώτατε Δέσποτα».

Ἐν συνεχείᾳ, τὸν νέον Πατριάρχην προσεφώνησεν ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως ὁ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν Ὑποθέσεων Ὑπουργὸς κ. Μιχαὴλ Κιουτσούκωφ. Ἐπηκολούθησαν αἱ προσφωνήσεις τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ εὐγενεῖς προσφοραὶ δώρων ὡς ἀκολουθίας.

Πρῶτος τῆ τάξει, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων, Ὁ Πατριάρχης Ρωσίας κ. Ποιμῆν, ὁ Πατριάρχης τῆς Γεωργίας κ. Ἐφραίμ ὁ Β', ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας Μητροπολίτης Βαρσοβίας κ. Βασίλειος, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας Μητροπολίτης Πράγας κ. Δωρόθεος, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ τινες ἄλλοι.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν προσφωνήσεων, ὁ Μητροπολίτης Σόφιας καὶ Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος ἀνέγνωσε τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, ἔχοντα ὡς ἀκολούθως:

Διὰ τὴν οἰκτίρμονα τοῦ Κυρίου εὐλογίαν πρὸς ἀνάληψιν ὑπευθύνου διακονίας καὶ διὰ τὴν εὐμενῆ Ἐκκλησιαστικὴν καὶ λαϊκὴν ψῆφον, ἥτις εἶναι ἀπόδειξις ὑψηλῆς ἐμπιστοσύνης, σήμερον καὶ ἐνῶ εἰσέρχομαι εἰς τὴν ὑψίστην ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Βουλγαρικῇ Ἐκκλησίᾳ, μετὰ βαθείας συγκινήσεως καὶ ταπεινῆς συνειδήσεως ἀναφωνῶ πρὸς τὸν Θεόν: «Ἴδού, ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου» (Ἐβρ. 10,9). Εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ βούλησιν, ἐκφρασθεῖσαν διὰ τῆς ἡνωμένης φωνῆς τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς ἀρχιερατικῆς Συνόδου, τοῦ τιμίου κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ὑποτάσσω τὴν προσωπικὴν ἐπιθυμίαν, διότι «ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν;» (Πράξ. 11,17).

Τὸ ἦθος, εἰς δ' ἀνέρομαι, μὲ ταράττει, δεδομένου ὅτι εἰς τὰς κορυφὰς δίδουν συνάντησιν αἱ θύελλαι. Πλὴν ἐγὼ θὰ ἀναζητήσω στήριγμα εἰς τὸν ἀκλόνητον βράχον, τὸν Θεόν. («Ἐπὶ Σοί, Κύριε, ἤλπισα οὐ μὴ καταισχνῶ») (Ψαλμὸς 70,1). Αἰσθάνομαι ἀδύνατος νὰ ἐκπληρώσω τὸ μέγα λειτουργήμα, δι' ὃ ἐκλήθη. Πλὴν ἐλπίζω εἰς τὴν Θεῖαν δύναμιν, (ἢ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται) (Β'. Κορινθ. 12,9).

Ἐν τῇ πνευματικῇ ἀκτινοβολίᾳ τῆς Βουλγαρικῆς πατριαρχικῆς μίτρας λάμπουν διὰ τῶν αἰώνων οἱ ἀδάμαντες βίου ἀγιότητος κατὰ Θεὸν καὶ θυσίας ἐν ὑπηρεσίᾳ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, λάμπουν οἱ μαργαρίται τῆς γραμματολογικῆς γονιμότητος καὶ εὐρείας πολιτιστικῆς δράσεως, φεγγαβολοῦν τὰ ξουμπάνια τῆς ὀλοφύχου προθυμίας δι' ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τῆς καθόλου ἀφοσιώσεως εἰς ἔργα ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ λαοῦ. Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἀκτινοβολία προκαλεῖ εἰς ἐμὲ ἀγωνίαν. Πλὴν τὸ φῶς αὐτῆς μὲ καθησυχάζει, διότι φωτίζει λαμπρῶς τὴν ὁδὸν τῆς πιστῆς διακονίας εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀλοφύχου ζήλου διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὁδὸν τὴν ὅποیان πρόκειται νὰ πορευθῶ, ἐμψυχούμενος καὶ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα εἰς τὰς προσεχῆς τῶν ἁγίων καὶ μακαρίως μεταστάντων ἀειμνήστων ἐν καθέδρᾳ προκατόχων μου, ὧν ὡς ἐδέχθην τὸν κλῆρον νὰ εἶμαι κληρονόμος, οὕτω θὰ προσπαθῶ νὰ φέρω καὶ τὸ χρέος, νὰ ἀκολουθῶ τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς των, ζωῆς κατὰ Θεὸν καὶ διὰ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ νὰ μιμοῦμαι τὰ ἔργα των, ἔργα ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, φιλοκαλλίας, φιλοπατρίας καὶ εἰρήνης.

Μὲ ὁδηγὸν τὸ γοητευτικὸν παράδειγμα τῆς πλειάδος ἁγίων, οἵτινες διέλαμψαν εἰς τὴν Βουλγαρικὴν γῆν καὶ κατὰ συμβουλήν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, φροντίζων νὰ εἶμαι «καλὸς διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντροφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας» (Α'. Τιμόθ. 4,6), θὰ καταβάλλω προσπάθειαν, πάλιν συμφώνως πρὸς ὑπόδειξίν του, νὰ εἶμαι («τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ») (Α'. Τιμόθ. 4,12), νὰ ποδηγητῶ τὸν ἐμπειστευμένον ἐμοὶ κλῆρον καὶ ποιμένιον ἐν μακροθυμίᾳ καὶ χρηστότητι, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν (Β'. Κορινθ. 6,7), οὔτε ζητῶν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν (Α'. Θεσ. 2,6), οὔτε ἐπιδιώκων αἰσχροκέρδειαν (Α'. Πέτρον 5,2).

Εἴμεθα εὐτυχεῖς κληρονόμοι ἱστορικῶν μονῶν καὶ ὑπερόχων ἱερῶν ναῶν. Ἡ διατήρησις των ἐν ἐξαιρέτῳ ἐδπροεπεία καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς τέλεισι τακτικῶν θεῶν Ἀκολουθιῶν ἀποτελεῖ ἀνυπέροχτον χρέος ἐκάστου κληρικοῦ. Ἡμετέρα ὑπηρεσιακὴ μέριμνα θὰ εἶναι ἡ ἐνθάρονσις πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς τῆς ἱερᾶς ὑποχρεώσεως. Μὲ ἀμειωτον ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν κληροδοτηθεῖσαν ἡμῖν ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων ἱερὰν Παράδοσιν θὰ ἐνθαρόνῳ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θεολογικῆς σκέψεως καὶ τὴν καλλιέργειαν εὐκάριστου πνευ-

τικῆς παιδείας. Θὰ ἀγροντῶ πατρικῶς καὶ διὰ τὴν τήρησιν τῆς κανονικῆς καὶ χρηματικο-οικονομικῆς πειθαρχίας, ἥτις ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην δι' ἁρμοικὴν Ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν.

Λίαν ὀφείλομαι εἶναι αἱ συγκατ' ἐλετηταῖος ἀδελφικαὶ ἐπαφαὶ καὶ ἐγκάρδιοι συναντήσεις Προκαθημένων καὶ ἐκπροσώπων τῶν ἁγίων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ Πανορθόδοξοι συσκέψεις δι' ἀνταλλαγὴν πνευματικῆς καὶ θεολογικῆς πείρας καὶ προπαρασκευῆν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Πανορθόδοξου Συνόδου. Ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων μου, ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, θὰ ὑποστηρίξω τὴν ἐδλογημένην ταύτην ἀμοιβαίαν ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν.

Ὁ οἰκουμενισμὸς εἶναι χαρᾶς ἔργον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ σημερινοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὡς ἐπιδιώξω πρὸς Πανεκκλησιαστικὴν συνεργασίαν καὶ προσέγγισιν, κατὰ συμβουλήν τοῦ Χριστοῦ: («Ἴνα πάντες ἐν ὄσιν») (Ἰωάν. 17,21). Ἡ Ἐκκλησία μας θὰ εἰσφέρει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν συμβολὴν της εἰς αὐτὴν τὴν ἐπὶ βάσεως ἀγάπης κίνησιν, ἱσταμένη ἀνυποχωρήτως εἰς τὰς ἱερὰς ἀληθείας τῆς μεγάλης αὐτῆς κληρονομίας, τῆς ἁγίας Ὁρθοδόξου Ὁμολογίας πίστεως, ἣν ἡ ἁγία Ἐκκλησία θὰ προσπαθῇ νὰ ἀποκαλύπτῃ ἐντὸς ἀλλοδόξων κύκλων.

Ἀκολουθοῦσα τὴν ἀνεκάθεν ἀνεγνωρισμένην γενικῶς πατριωτικὴν παράδοσιν αὐτῆς, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία θὰ συνεχίσῃ νὰ τροφοδοτῇ τὰ τέκνα αὐτῆς μετ' ἀγάπην πρὸς τὴν σοσιαλιστικὴν Πατρίδα. Θὰ ἐνθαρόνῃ τὴν ἐποικοδομητικὴν ἐργασίαν διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Θὰ εἰσφέρει τὴν συμβολὴν της εἰς τὰς προσπάθειας τοῦ λαοῦ διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς εὐτυχίας του, διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς μακροαίονος ἀδελφικῆς φιλίας μετὰ τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Ἐκτελοῦσα ὑπιστον ὑπὸ τὴν παροῦσαν διεθνήν κατάστασιν χρέος, κατὰ τὴν ὑποθήκην τοῦ θελοῦ Διδασκάλου αὐτῆς: («Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται») (Ματθ. 5,9), ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία θὰ ἴσταται στερεῶς ἐπὶ τῶν θέσεων τῆς εἰρήνης, συμμετέχουσα δραστηριῶς εἰς τὰς ἐδγενεῖς ἐξορμήσεις ἐθνικῆς καὶ διεθνοῦς κλίμακος διὰ τὴν ὑπεράσπισιν της, διὰ κοινωνικὴν δικαιοσύνην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν κόσμον.

Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπευθύνων αὐτῶν ἡγετικῶν καθηκόντων, ἅτινα μοι ἀνατίθενται, θὰ ἀναζητῶ ἀδελφικὴν ἀνταπόκρισιν δι' ἀμοιβαίαν συνεργασίαν καὶ ἐνικαίαν δράσιν ἐκ μέρους τῶν σεβασμιωτάτων συναδέλφων συνοδικῶν ἀρχιερέων, διὰ συνοδικὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων, τὴν πολύτιμον συνδρομὴν τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τὴν ὑποστήριξιν τοῦ τιμίου κλήρου, τὴν ἀπαραίτητον βοήθειαν τῶν θεολόγων ἡμῶν, τῶν ἡγετικῶν καὶ τῶν ἀπλῶν λειτουργῶν ὄλων τῶν τομέων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, τῆς οἰκοδομήσεως καὶ τῆς χρηματικο-οικονομικῆς ζωῆς, τὴν γενικὴν ὑποστήριξιν ὅλου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ὅλοι δὲ θὰ προσπαθῶμεν νὰ τηρῶμεν (τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης) (Ἐφεσ. 4,3).

'Αναλαμβάνω τὸν σταυρὸν τῆς ἐπιπόνου ἱερᾶς διακονίας καὶ μετ' ἐλπίδος εἰς τὴν ἐν προσευχαῖς ὑποστήριξιν τῆς ὄλης ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῆς οἰκογενείας, ὑποστήριξιν τὴν ὅποιαν αἰτῶ διὰ τῶν λέξεων τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Παύλου: «Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν» (Ρωμ. 15, 30). Αἱ προσευχαὶ τῶν πιστῶν θὰ μὲ ἐνθαρρύνουν, ὅπως διατηρῶ ὁμοίως πρὸς τὰς φρονίμους εὐαγγελικὰς παρθέτους ἀείποτε καὶ τὴν λαμπάδα τοῦ ζήλου ἐν τῇ διακονίᾳ μου, ἵνα συμβάλλω (πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ) (Ἐφεσ. 4,12-13), ἵνα δυνηθῶ ἐλέω τοῦ Νυμφίου νὰ ἐλπίζω, ὅτι θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ Ἁγίου (Ματθ. 25,1-10, Ἀποκάλυψις 19,9).

'Ἐν τῇ μνημειώδει δι' ἐμὲ ἡμέρα ταύτῃ, περιβαλλόμενος ἐκ τοσούτου μεγάλου νέφους μαρτύρων — ἀγγέλων καὶ ἐκπροσώπων τῶν κατὰ τόπους ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Χριστιανικῆς Εἰρηνοφόρου Συνδιασκέψεως κ.ἄ., ἀναπτέρομαι ἐν τῇ ἀναλήψει τοῦ βαρέος φορτίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ χρέους ὡς Προκαθημένου, ἐκ τῆς θωπείας τῆς ἀγάπης καὶ τῶν ἁγίων προσυχῶν αὐτῶν.

'Ἐνθαροντικῇ δι' ἐμὲ κατὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μου ἀποστολῆς καὶ τῶν πατριωτικῶν ὑποχρεώσεων εἶναι ἡ φιλόφρων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τελετῇ συμμετοχὴ ἀξιότιμων ἐκπροσώπων τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Βουλγαρίας, ἀποδεικνύουσα τὴν μεγάλην προσοχὴν καὶ τὴν εὐμενῆ στάσιν διὰ περαιτέρω συνδρομὴν εἰς τὴν καλὴν ἐσωτερικὴν συγκρότησιν καὶ κοινωφελῆ ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν Ἐκκλησίας.

'Ἐν τῇ διακονίᾳ μου θὰ δύναμαι νὰ μιμοῦμαι καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀξίου μου προκατόχου, τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Κυρίλλου, ὅστις ἐπέδειξεν ἐπίζηλον προσπάθειαν διὰ τὴν προκοπὴν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, διὰ τὴν μεταλαμπάδευσιν τῆς πατριωτικῆς Ἐκκλησιαστικῆς κληρονομίας τοῦ παρελθόντος εἰς τὰς συγχρόνους συνθήκας τῆς ζωῆς.

Προσφέρων ταπεινῶς εὐγνωμοσύνην εἰς Κύριον τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἄφθονα ἐλέη Του πρὸς ἐμὲ, θὰ ἐλπίζω καὶ εἰς τὴν περαιτέρω ἀγαθὴν Αἰδοῦ ὑποστήριξιν, διότι «Ἐδλογητὸς Κύριος, ὅστις καθ' ἡμέραν ἐπιφορτίζει ἡμᾶς ἀγαθὰ, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν» (Ψαλμ. 67,20). Εὐχαριστῶν ὀλοφύχως τὴν ἱερὰν καὶ ἁγίαν Ἀρχιερατικὴν Σύνοδον, τοὺς πνευματικὸς καὶ λαϊκοὺς ἐκλογεῖς διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν εἰς ἐμὲ πῆφον ἐμπιστοσύνης, παρακαλῶ αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὲ περιβάλλουν διὰ τῆς ἀγάπης των. Ἐκφράζων τὴν βαθεῖαν μου ἱκανοποίησιν διὰ τὴν με-

γάλην προσοχὴν τῶν ἀγαπητῶν μας ἐξαιρέτων τιμημένων ξένων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ διὰ τοὺς θερμοὺς αὐτῶν χαιρετιστηρίους λόγους πρὸς ἐμὲ, θὰ ἐλπίζω εἰς τὴν συνεργασίαν αὐτῶν διὰ τὴν ἐδραλίωσιν τῆς Ὁρθοδόξου ἐνότητος, τὴν Πανεκκλησιαστικὴν προσέγγισιν καὶ τὰς ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειάς πρὸς διαφύλαξιν τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον. Ἐκφράζων ἐγκάρδιον ἱκανοποίησιν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν κατανόησιν τῆς Λαϊκῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν θρησκευμάτων ἐναντι τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, εἶμαι βέβαιος καὶ διὰ τὴν μελλοντικὴν διάθεσιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας πρὸς διατήρησιν ὀρθῶν σχέσεων μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς παροχὴν, ὡς ἕως τώρα, ὕλικῆς βοήθειας. Ἐκφράζων εὐκρινεῖς εὐχαριστίας πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν πλήρωμα διὰ τὴν βαθεῶς συγκινησασάν τὴν ψυχὴν μου συμμετοχὴν αὐτοῦ ἐν προσευχῇ εἰς τὴν σημερινὴν πνευματικὴν τελετῇ, ὡς ποτε ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος, παρακαλῶ: «Ἄδελφοί, προσεύχεσθε καὶ περὶ ἡμῶν» (Β' Θεσ. 5,25).

Αἱ σοφαὶ ἀρχιεπισκοπαικτικαὶ σκέψεις, τὰ ἀγαθὰ ἀδελφικὰ αἰσθήματα, αἱ καλοπροαίρετοι φιλικαὶ συστάσεις, ἃς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξέφρασε συγκινητικῶς ἐν τῷ χαιρετιστηρίῳ μηνύματι αὐτῆς, θὰ παραμείνουν εἰς τὴν μνήμην μου, θὰ θερμαίνουν τὴν καρδίαν μου, θὰ ἀποτελοῦν κίνητρα εἰς τὴν ἐργασίαν μου.

Κατεχόμενος ὑπὸ τοιούτων βιωμάτων, ἀγαπητοί μου, ἀναλαμβάνω τὴν νέαν ἄκρως ὑπεύθυνον Πατριαρχικὴν διακονίαν, ἀπευθυνόμενος διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ Ψαλμοῦ πρὸς τὸν Ὑψιστον: «Δυνάμωσον, ὁ Θεὸς τοῦτο, ὁ κατηρτίσω ἡμῖν» (Ψαλμ. 67,29), πρὸς ὑμᾶς δὲ ἀπευθύνομαι διὰ τῶν λέξεων τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Παύλου: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετ' ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν» (Α' Κορινθ. 16,23-24).

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἐνθρονιστηρίου λόγου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος ἐποίησεν «ἀπόλυσιν», ἐνῶ ἡ πολυμελής χορωδία ἔψαλλε τὸ «Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα» καὶ τὸ «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα...». Ἀκολούθως, ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν ἀξιωματοῦχων τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λαοῦ. Τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Σόφια» ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρέθεσεν ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀντιπροσωπειῶν. Εἰς τὴν Τράπεζαν παρεκάθησαν ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Βουλγαρίας κ. Ἰβάν Μιχαήλωφ, ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἰβάν Μπάσεφ, ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς Πολιτείας, πολλοὶ Βούλγαροι κληρικοὶ καὶ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος προσεφώνησαν τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Μάξιμον ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων Σεβ. Μητροπολίτης Αὐδδης κ. Ὑμέναιος, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς

Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας Σεβ. Μητροπολίτης Σλαβονίας κ. Αἰμιλιανός καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας κ. Χρυσόστομος. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σεβ. Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανος ἐξέφρασε τὰ συγχαρητήρια, τὴν χαρὰν καὶ τὰς ἀδελφικὰς εὐχὰς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς κ. Ἱερωνύμου ἐπὶ τῇ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Βουλγαρίας ἀναρρήσει τοῦ νέου Πατριάρχου κ. Μαξίμου. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐτόνισεν, ὅτι ἡ ἐκλογή τοῦ Προκαθημένου μιᾶς αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι γεγονός ἐπίσης σημασίας δι' ὁλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν, καὶ ὡς τοιοῦτον βλέπομεν καὶ τὴν γενομένην ἐν Σόφια μετὰ τόσης λαμπρότητος ἐκλογῆν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας. Ἀκολουθῶν καὶ ἐνῶ ἐπέδιδεν εἰς τὸν Μακαριώτατον πολυτελεῆ ποιμαντικὴν ῥάβδον, ὡς δῶρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἠύχθη διὰ τὴν μακροήμερουσιν Αὐτοῦ καὶ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὴν νέαν ὑψηλὴν διακονίαν Του.

Τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς ἡ Κυβέρνησις τῆς Βουλγαρίας παρέθεσεν ἐπίσημον δεῖπνον πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, τῇ συμμετοχῇ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Βουλγαρίας κ. Ἰβάν Μιχαήλωφ.

Τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας 5ῆς Ἰουλίου ὁ Πατριάρχης, τὰ μέλη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι δι' ἐπίσημον πομπῆς ἐκ τριάκοντα πολυτελῶν αὐτοκινήτων ἐπραγματοποίησαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ρίλας, ἐνθα παρουσία πιστῶν ἐψάλλη δέησις, ἐγένετο ἡ ξενάγησις εἰς τὰ ἀξιοθέατα τῆς Ἱ. Μονῆς καὶ παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Καλλινίκου. Τὸ ἑσπέρας, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Σόφίαν, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἐπραγματοποίησαν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Βουλγαρίας εἰς τὸ Μέγαρον τοῦ Πατριαρχείου, παρουσία πολλῶν Μητροπολιτῶν τῆς Βουλγαρίας, καθ' ἣν ὁ Μακαριώτατος εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἰκανοποίησιν διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὰς ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ ἐνθρονίσει του ἑορτάς, ὑπογραμμίσας τὸ γεγονός ὅτι οἱ δεσμοὶ τῆς ἀγάπης μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔγιναν πλέον σταθεροὶ καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὠραιότερα μαρτυρία ἐνώπιον τοῦ συγχρόνου κόσμου. Τοιαῦται ἐόρτιοι εὐκαιρίαι, εἶπεν, εἶναι λίαν σημαντι-

καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ὁρθοδόξιας ἐν γένει.

Ἀπαντῶν εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ἑλληνοφόνων ἀντιπροσωπειῶν εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Τελούμεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως, Μακαριώτατε, δι' ὅσα ἱστορικὰ γεγονότα συνέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας ἐπὶ τῇ ἀναρρῆσει τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον. Ἐκφράζομεν τὴν χαρὰν ἡμῶν, διότι ἡ Χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν ἀνεβίβασεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τὸν ἄριστον ἐκ τόσων ἀρίστων εἰς μίαν περιόδον, καθ' ἣν ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ παίξῃ μέγαν ὄλον, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εἰρήνην ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἐῴθε ὁ Κύριος, ὡς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, νὰ ἀναδεικνῆ πάντοτε τοὺς καταλληλοτέρους ἐργάτας Του, τοὺς ὁποίους ἀπαιτοῦν καὶ χρειάζονται αἱ περιστάσεις. Χαιρετίζομεν Ὑμᾶς καὶ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ σεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ ὅλοι οἱ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀδελφοὶ θὰ χωρήσωμεν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, τὸ ὅποιον εἶναι πάντοτε ἡ ἀγάπη, ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς. Ἐμεθα ἐδγνώμονες διὰ τὰς πλουσιωτάτας περιποιήσεις, τὰς ὁποίας μετὰ τόσης ἀγάπης μᾶς προσεφέρατε. Βέβαιοι ὄντες ὅτι θὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλας εὐκαιρίας τοιοῦτων ἐδγυῶν συναντήσεων, ἐδχόμεθα νὰ ζῆτε εἰς ἔτη ὅσα πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια, ἐν ἀκμῇ πνεύματος καὶ σώματος ὁδηγοῦντες τὸ ἐμπειπιστευμένον Ὑμῖν ποίμνιον εἰς ὁδὸν σωτηρίας».

Ὁ Μακαριώτατος ἐπέδωκεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους ἀναμνηστικὰ δῶρα καὶ ἐγένοντο οἱ ἐν Χριστῷ Ἱησοῦ ἀποχαιρεστήριοι ἀσπασμοί. Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Πατριαρχείων καὶ Ἐκκλησιῶν παρεκάθησαν εἰς δεῖπνον, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν των εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πρεσβείαν ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ κ. Κολιακοπούλου. Τὴν πρωΐαν τῆς 6ης Ἰουλίου, ἡμέραν Τρίτην, ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπέστρεψεν ἀεροπορικῶς εἰς Ἀθήνας, ἐνῶ ἄλλαι ἀντιπροσωπεῖαι παρέμειναν διὰ νὰ συμμετάσχουν καὶ εἰς τὰς ὑπολοίπους τρεῖς ἡμέρας τοῦ ἑορταίου προγράμματος, τὸ ὅποιον περιελάμβανεν ἐκδρομὰς καὶ ἐπισκέψεις εἰς Ἱεράς Μονὰς, μνημεῖα καὶ Ἱεράς Μητροπόλεις τῶν ἐπαρχιῶν Βουλγαρίας.

Ἀρχιμ. ΑΝΘΙΜΟΣ ΡΟΥΣΣΑΣ

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β'

Τὴν Κυριακὴν 30ὴν Μαΐου εἰς τὸν Δῆμον Βύρωνος Ἀττικῆς ἔλαβε χώραν ἓνα γεγονός Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἔθνικῆς ἐξάρσεως. Ἡ ἀγάπη τῶν εὐσεβῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ προσήλωσις των εἰς αὐτὴν ἐξεδηλώθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β' εἰς κεντρικὴν πλατεῖαν τοῦ Δήμου, φέρουσαν ἤδη τὸ ὄνομα τοῦ ἀοιδίμου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐρισκομένην πλησίον τῆς κατοικίας του.

Ἐν μέσῳ πανηγυρικῆς ἀτμοσφαιρας καὶ εἰς μίαν πάνδημον συγκέντρωσιν τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος, ἐνῶ προηγουμένως ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶχε τελεσθῆ ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου κ. Χρυσοστόμου.

Εἰς τὴν τελετὴν προσῆλθον:

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερωσύμους, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Χρυσόστομος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης π. Χριστουπόλεως κ. Ἰάκωβος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀγελῶν κ. Εὐθύμιος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, οἱ σπουδασταὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, Ἐκπρόσωποι Ὁργανώσεων καὶ Συλλόγων, ὁ συγγραφεὺς κ. Χρ. Σολομωνίδης, ἀξιωματικοὶ τῆς ἀστυνομίας Πόλεως, τῆς Ἀσφαλείας τῆς Πόλεως καὶ πλείστοι κληρικοί.

Παρὰ τὸν ἀνδριάντα ἐκάθητο, ἄκρως συγκεκλιμένη, ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κυρία Κλειώ Χατζησταύρου.

Τὴν 11ην ἀκριβῶς ὥραν ἤρχισεν ἡ τέλεσις Τρισαγίου, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωσύμου. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Τρισαγίου, ἐγένετο προσφώνησις ἐκ μέρους τοῦ Δημάρχου Βύρωνος κ. Χρ. Λιάσκα, ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

«Μακαριώτατε,

Με αἰσθήματα νίκου σεβασμοῦ καὶ ἐν Χριστῷ ἀφοσιώσεως σὰς ὑποδέχεται σήμερον δι' ἐμοῦ ὁ Δῆμος Βύρωνος, τιμῶν ἐν τῷ προσώπῳ σας τὴν τροφὴν καὶ Μητέρα τῶν Πανελλήνων Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεώς μας διεκρίνοντο ἀνέκαθεν διὰ τὴν γνησίαν καὶ πηγαίαν θεησκευτικότητά των, τὰ ἀγνά των αἰσθήματα ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν μετὰ πάθους προσήλωσίν των εἰς τὰ αἰώνια

Ἑλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη. Ὁ καθῶν τῆς ἡμέρας καὶ τὸ ἀλλοπρόσβαλλον πνεῦμα τοῦ αἰῶνος δὲν ἐστάθησαν ἱκανὰ νὰ μαρῶνουν ἀπὸ τὰς ψυχὰς των τὴν θαλερότητα τῆς Χριστιανικῆς των πίστεως, ἥτις παρ' ὅλας τὰς κατὰ καιροὺς ἀντιξοότητας παρέμεινε ἀπαραιμείωτος καὶ ζωηρά. Ἀπτὰ δείγματα τῆς πίστεως ταύτης τῶν κατοίκων τοῦ Δήμου μας, ὑφῴνται περίοπτοι εἰς τὸν ὀρίζοντα οἱ μεγαλοπρεπεῖς Βυζαντινοὶ ναοί, οὓς ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων ἢ ἐστέβεια τῶν πιστῶν καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα τῆς πίστεως αὐτῶν κατορθώματα εἰς τὸν τομέα τῆς ἀγάπης καὶ εὐποιίας.

Δεῖγμα τρανὸν ἐπίσης τῆς ἀγάπης ὄλων μας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας ἀποτελεῖ καὶ ἡ σημερινὴ σεμνὴ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ προκατόχου ὑμῶν, ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Χρυσόστομου τοῦ Β', ἀνδρὸς τὰ μάλιστα πεπαιδευμένον, ὑψίστας δὲ προσενεγκόντος ὑπηρεσίας εἰς τε τὸ Ἔθνος καὶ τὴν ἀγιωτάτην ἡμῶν Ἐκκλησίαν.

Ὁ ἀείμνηστος Προθιεράρχης, προερχόμενος ἐκ τῆς γῆς τῆς Ἰωνίας καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου μαθητεύσας, ἐνωρὶς διεκρίθη ὡς Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Ἐθνικὸς ἀνὴρ, σπανίας διορατικότητος καὶ ψυχικῶν χαρισμάτων ἀπαραμίλλων. Ἀφιχθεὶς εἰς τὴν μητέρα γῆν τῆς ἐλευθέρου πατρίδος, ταχέως ἀνεδείχθη ὁ πούτανις τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιβληθεὶς διὰ τῆς σθεναρῆς αὐτοῦ προσωπικότητος, τῆς θεολογικῆς του ἐμβριθείας καὶ καταρτίσεως καὶ τοῦ καθόλου αὐτοῦ χαρακτήρος, εἰς τὰς συνειδήσεις πάντων ὡς ἐνάρετος, τηρητῆς τῶν πατρῶων ἄψογος κατὰ πάντα καὶ ἱκανὸς Ποιμενάρχης.

Καὶ ὅτε περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου του, τρικυμώδεις περιστάσεις ἀνεβίβασαν τοῦτον εἰς τὸν πρῶτον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ Ἀποστολικὸν τῶν Ἀθηνῶν θρόνον, καὶ πάλιν ἀνταπεξῆλθεν εἰς τὴν δύσκολον ταύτην τῆς νεωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καμπήν, πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἀναλώσας ἐπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος.

Ὁ Δῆμος Βύρωνος ἠδύτχησε νὰ φιλοξενῆ εἰς τὰ ὄρια αὐτοῦ τὸν τιμώμενον σήμερον Ἱεράρχην καὶ νὰ δέχεται τὰς συνεχεῖς αὐτοῦ εὐλογίας, λόγους καὶ ἔργους ἐξικνουμένους μέχρι ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ διὰ τὴν πνευματικὴν πρόοδον αὐτοῦ ἐν γένει. Τιμηθεὶς οὕτως ὁ Δῆμος ἡμῶν καὶ δοξασθεὶς ἐπ' αὐτοῦ, εὐκαιρον ἠγγήσατο, ὅπως ἀντιδοξάσῃ τοῦτον πρεπόντως ὀνοματοδοτήσας ὁδὸν εἰς αἶδιον αὐτοῦ μνημὴν διὰ τοῦ σεπτοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ τὴν πλατεῖαν ταύτην εἰς ἐκεῖνον ἀφιερῶσας.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ εὐθὺς ὡς αἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ ἀπὸ ἐτῶν δρῶσαι Ὁρθόδοξοι Χριστιανικαὶ Ἐνώσεις ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν ἀνεγέρσεως τοῦ παρόντος ἀνδριάντος, ὁ Δῆμος ἔσπευσε νὰ παραχωρήσῃ προθύμως τὸν κατάλληλον καὶ ἀναγκαῖον χῶρον τοῦτον καὶ νὰ ἐνισχύσῃ παντοιοτρόπως τὴν θεοφιλῆ ταύτην προσπάθειαν τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Κορασίδων Βόρωνος, ὅστις σήμερον ὠλοκληρωμένος καὶ ἀπηρτισμένος πρὸ ἡμῶν κεῖται.

Μακαριώτατε,

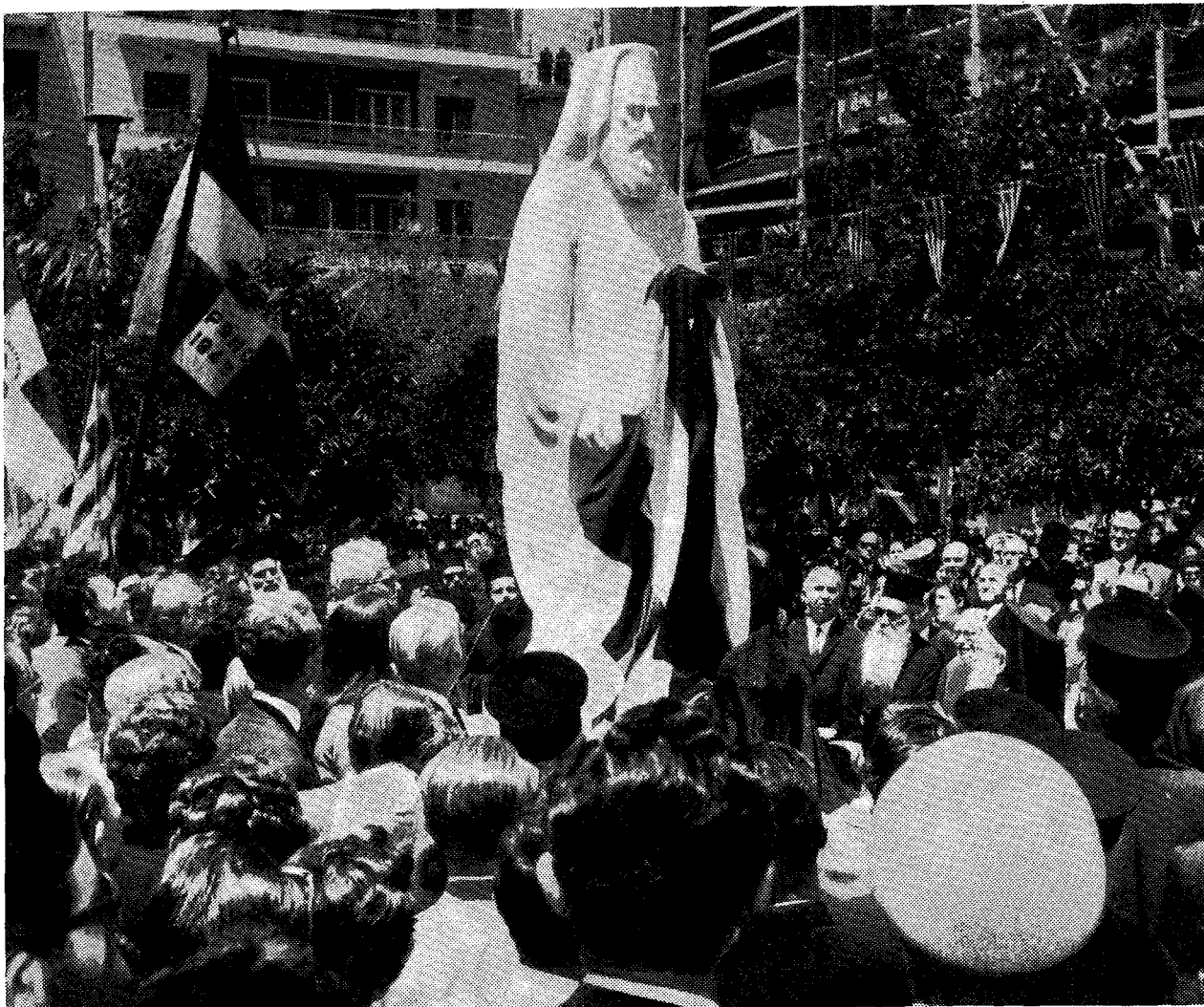
Πρὶν ἢ ἀποκαλύψῃτε τὸ μνημεῖον τοῦτο, παρακαλῶ, ὅπως εὐλογήσῃτε τὸν λαόν μας, ἄρχοντάς τε καὶ ἀρχομένους, καὶ ἐπιδαριλεύσῃτε εἰς τούτους τὰς δωρεὰς τῆς θείας χάριτος, διὰ τῶν ὁποίων ἐλπίζομεν ὅτι, πορευόμενοι τὴν ὁδὸν τῶν ἀκαταλύτων ἰδανικῶν πίστεως καὶ πατριδος, θὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὰς τρί-

βους καὶ τὰ διαβήματά μας πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ εὐκλείαν τῆς φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος.

Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ κ. Χρῆστος Σολωμονίδης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Τὸ μαρμάρινο πᾶνθεο, ποὺ ἐλάξεψε ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων στὴ μνήμη μεγάλων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας, πλουτίζεται σήμερον μὲ τὸν ἀνδριάντα ἐνὸς ὑπερόχου Ἱεράρχη, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου Β'.

Μὲ βαθύτατη συγκίνηση θὰ ἀτενίσωμε, ἐντὸς ὀλίγου, ν' ἀναδύεται ἀπὸ τὰ γαλανόλευκα χρώματα τῆ σεπτῆ μορφῆ του, ποὺ φιλοτέχνησε ἡ σμίλη τοῦ διαλεκτοῦ γλύπτη Νικόλα καὶ ἕνωσε ἡ εὐλάβεια τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐνώσεως τῶν Κορασίδων τμήματος Βόρωνος.

Στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Β'. τελεσθέντων ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου τὴν 30ὴν Μαΐου ἐ.ξ.

Ἀποτελεῖ δίκαιη καὶ ὀφειλομένη τιμὴ πρὸς τὸν ἀφοσιωμένο στρατιώτη τοῦ Χριστοῦ καὶ πιστὸ τηρητὴ τῶν μεγάλων παραδόσεων τοῦ Γένους.

Γιατὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος, στὴν πολυχρόνη ποιμαντορικὴ του ζωὴ, ὑπῆρξε ἐνθερμος κήρυξ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου καὶ σθεναρὸς ὑπερασπιστὴς τῶν δικαίων τοῦ Ἔθνους. Στὴν καρδιά του, ἐνωμένες ὡς ἀδιάσπαστο κρῖκο, ἡ εὐλαβὴς λατρεία του πρὸς τὸ Ναζωραῖο καὶ ἡ φλογερὴ ἀγάπη του πρὸς τὴν πατρίδα.

Ὁ Χρυσόστομος, κατὰ κόσμον Θεμιστοκλῆς Χατζησταύρου, γεννήθηκε στὰ 1880 στὸ γραφικώτατο καὶ ἑλληνικώτατο Ἀϊδίνι, τὶς ἀρχαῖες Τράλλεις, ἐκεῖ, πρὸ πρὸ αἰῶνων, εἶδε τὸ φῶς ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἀνθίμος.

Οἱ ἐγκύκλιες σπουδές του στὴ γενέτειρά του, οἱ δὲ γυμνασιακὲς στὸ Λύκειο Ἀρώνη Σμύρνης καὶ στὸ Πυθαγόρειο Γυμνάσιο Σάμου. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν, ἐγγράφεται στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης, ἀποφοιτᾷ ἀριστοῦχος καὶ συμπληρῶνει τὶς σπουδές του στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λωζάνης.

Νεώτατος στρατεύεται κάτω ἀπὸ τὸ σταυρὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπηρετεῖ ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτη Δράμας Χρυσόστομον, τοῦ ἀργότερα μεγάλου ἐθνομάρτυρα Σμύρνης.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴ Μακεδονία, ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπέφερε τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοὺς δυὸ θανασίμους ἐχθρούς του: Τοὺς Τούρκους, πρὸ κατεδύσαν ἀμείλικτα τοὺς Ἕλληνες, καὶ τοὺς Βουλγάρους, πρὸ «διὰ πρὸς καὶ σιδηρῶν» ἐξωλόθρευαν συστηματικὰ πᾶν τὸ Ἑλληνικόν, γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐθνολογικὴ ἀλλοίωση τῆς Μακεδονίας.

Κάθε Ἕλληνα κληρικός, πρὸ θ' ἀποτολμοῦσε νὰ περιοδεύσῃ στὴν ὑπαιθρο, κινδύνευε νὰ θανατωθῇ ἀπὸ τὸ ὑπουλο βουλγαρικὸ χέρι. Καὶ ὁμως, ὁ νεαρὸς ἀρχιδιάκονος Χρυσόστομος δὲν δειλιάζει. Ἀτρομος καὶ ἄφοβος περιοδεύει τὴν Μακεδονία ἐνισχύοντας μὲ τὴν παρουσία του καὶ τὶς πατριωτικὲς του ὁμιλίες τὸ φρόνημα τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, χαράσσοντας σελίδες ἄφθαστου ἡρωϊσμοῦ ὡς Μακεδονομάχος.

Τὸν Μάϊο τοῦ 1910, μὲ θεομότατη εἰσήγηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκλέγει παμψηφεί ὡς Μητροπολίτη Σμύρνης τὸν Δράμας Χρυσόστομο. Ἀπὸ τὶς πρῶτες πράξεις του, ὅταν ἐφθασε στὴν «πάγκαλον τῶν Συμωναίων ἐκκλησίαν», ἦτο νὰ καλέσῃ ἀπὸ τὴν Δράμα τὸν ἀρχιδιάκονό του Χρυσόστομο καὶ νὰ τὸν χειροτονήσῃ ὡς ἐπίσκοπο Τράλλεων.

Ἔτσι τὸ ἀρχιερατικὸ ἔγκλημα τοῦ Χρυσόστομον γίνεται ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Σμύρνης, ὅπου ἐπὶ τοιαῦτα ἔτη θὰ διατελέσῃ βοηθὸς ἐπίσκοπος καὶ συμπαραστάτης στὸ πολύμοχθο ἔργο τοῦ ἐθνομάρτυρα Μητροπολίτη.

Συμωναϊκὴ ἐφημερὶς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γράφει:

«Ὁ Τράλλεων Χρυσόστομος εἶναι ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης καὶ πολῦτιμος συν-

αγωγὸς εἰς τὸ μεταρρυθμιστικὸν καὶ ἐθνικὸν του ἔργον. Ἀκούραστος προσωπώχης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐργάζεται νυχθημερὸν εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῆς πολυδαίδαλου ὑπηρεσίας, τῆς συγκεντρομένης εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς. Ἡρεμος καὶ ὀπλισμένος μὲ τὴν κατακτῶσαν ἐπιμονήν, μὲ τὸν πρῶον χαρακτήρα του καὶ τοὺς λεπτοτάτους τρόπους του ἐκτιμᾶται γενικῶς ὑφ' ὅλων. Κληρικὸς νεώτατος ἔχει τὴν μόρφωσιν ἐκείνην καὶ τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν καὶ τῆς καρδίας τὴν ἀγαθότητα, αἱ ὁποῖαι τῷ ὑπόσχονται μέλλον εὐδύτατον, θέλει δὲ ἀποβῆ σὺν τῷ χρόνῳ πολῦτιμος παράγων πρὸς αἰσίαν ἐκπολιτιστικὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Γένους».

Τὰ προφητικὰ αὐτὰ λόγια τῆς συμωναϊκῆς ἐφημερίδος ὀλοκληρωτικὰ πραγματοποιοῦνται.

Στὰ 1913 ὁ Χρυσόστομος προάγεται ἀπὸ ἐπίσκοπος Τράλλεων σὲ Μητροπολίτη Φιλαδελφείας. Στὸ προκεχωρημένο αὐτὸ Ἑλληνοχριστιανικὸ φυλάκιο τῆς Μικρασίας ἀναδεικνύεται γενναῖος ἀγωνιστὴς «τεῖχος ὄχυρόν τῆς Ὀρθοδοξίας» καὶ «πέλεκτος κόπτων πέτρας καὶ πῦρ ἐν ἀκάνθαις τοῦτους κατακαίων».

Οἱ Τούρκοι δὲν ἀνέχονται τὴν πατριωτικὴ του δράση καὶ ὁ φοβερός διώκτης τῶν Ἑλλήνων Νομάρχης Σμύρνης Ραχμὴ τὸν καταδικάζει σὲ θάνατο («χάρτι ὁμως θεία») καὶ παρεμβάσει ἰσχυρῶν παραγόντων δὲν ἐκτελεῖται.

2 Μαΐου 1919. Ὁ πανέμορφος κόλπος τῆς Σμύρνης, ὀλάνοιχτη ἀγκαλιά, δέχεται τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Ἡ Νίκη ξεδιπλώνει τὰ χρυσᾶ φτερά της γιὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν ἠλιόχαρη πολιτεία. Ἡ μεγάλη ὥρα τῆς ἐλευθερίας ἐφθασε. Ὑψωμένα τὰ φλάμπουρα, ὑψωμένοι κ' οἱ κλάδοι τῶν βαίων. Ἀρματωμένη ἡ Ἑλληνικὴ ἀλκή ξεχνόεται ἀπὸ τὰ καρᾶβια στὴν προκυμαία.

Οἱ δύο Χρυσόστομοι, Σμύρνης καὶ Φιλαδελφείας, μὲ τὰ χρυσοποικίλτα ἄμφιά τους, γονατίζουν κ' ἐολογοῦν τὴν Γαλανόλευκη. Γονατισμένοι κ' οἱ μυριάδες Ἕλληνες, πρὸ κατακλῶζον τὴν προκυμαία, ψάλλοντες «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ...».

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς προσελαύνει ἀκάθεκτα στὸ Ἐσωτερικὸ ἐλευθερώνοντας Ἑλληνικώτατες πολιτείες. Ὁ Χρυσόστομος Φιλαδελφείας καὶ τοποτηρητῆς τῆς Μητροπόλεως Ἡλιουπόλεως ἀκολουθεῖ τὸ στρατὸ μας, ὄχι σὰν ἀπλοῦς θεατῆς, ἀλλὰ συμμαχητῆς καὶ συμπολεμιστῆς, ὡς τὰ ἀκραῖα φυλάκια τοῦ Μετώπου.

Ἡ καρδιά του, φλογισμένη ἀπὸ πατριωτικὰ αἰσθήματα, θερμαίνει, πυρακτώνει τὶς ψυχὲς τῶν συμπολεμιστῶν του. Τὰ λόγια του φλόγα. Πυρφόρος δάδα ἢ ὁμιλία του. Κεραυνὸς ἢ φωνὴ του.

«Πολεμήσατε, λέει, ἐκλεκτὰ παιδιὰ τῆς Πατρίδος. Συνεχίσατε τοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῶν βυζαντινῶν στρατηγῶν. Ὅπου θὰ πατήσετε, κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν σας πορείαν, θ' ἀντικρούσετε κ' ἓνα μνημεῖον Ἑλληνικῆς δόξης...».

Ζή ο Χρυσόστομος με τούς στρατιώτες μας τή ζωή του Μετώπου και μαζί τους, σε κάθε νίκη των, ψάλλει τόν ύμνο προς τήν Ὑπέρομαχο Στρατηγό. Με βαθύτατη συγκίνηση ἀτενίζει τή Γαλανόλευκη νά κυματίζει ὑπερήφανα στίς ἐλευθερούμενες πόλεις.

Μετά τὸ θάνατο, στὰ 1920, τοῦ Μητροπολίτη Ἐφέσου Ἰωακείμ Εὐθυβούλη, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐπιβραβεύοντας τήν καρποφόρα θρησκευτικὴ καὶ ἐθνικὴ δράσι τοῦ Χρυσοστόμου, τὸν προάγει σὲ Μητροπολίτη Ἐφέσου.

Ὡς Μητροπολίτης τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς «λυχνίας τῆς Ἀποκαλύψεως» θ' ἀκολογήσῃ τὰ ἔργα τοῦ πρώτου ἐπισκόπου της Τιμοθέου, θὰ τὴν ἀγλαίωσῃ καὶ θὰ πρωτοστατήσῃ σὲ κάθε θρησκευτικῇ, πατριωτικῇ καὶ κοινωνικῇ ἐκδήλωσι ὡς «ἄγγελος φωτεινός» τῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου.

Μὰ φτάνει ὁ μοιραῖος Αὐγουστος τοῦ 1922, με ὅλα τὰ τραγικὰ γιὰ τὸν Ἑλληνισμό ἐπακόλουθα. Ἡ κακὰ ὥρα τοῦ Ἔθνους φτάνει. Ἡ ἀσπίδα τῶν Ἀκροῦτων μας λυγίζει. Σβυσμένη ἡ νικητήρια ἰαχὴ. Παντοῦ ἀντηγεῖ ἡ βροντὴ τοῦ ὀλέθρου! Κι' ἔπειτα ἡ σφαγὴ καὶ ἡ ἐξόντωσι. Τὸ σχοινὶ καὶ ὁ βρόχος. Ἡ λόγχη καὶ τὸ βόλι. Τὸ μαχαίρι καὶ τὸ ψυχοράγημα. Πυραμίδες τὰ πτώματα. Ποτάμι τὸ αἷμα. Φλόγες καὶ καπνοί. Ρημάγματα καὶ χαλάσματα.

Ἄγρια θανάτωσι Ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν. Ὁ Χρυσόστομος Σμύρνης κρεουργεῖται. Ὁ Κυδωνιῶν θάβεται ζωντανός. Ὁ Μοσχονησιῶν θανατώνεται. Τὴν ἴδια τὴν τὴν θά εἶχε καὶ ὁ Χρυσόστομος Ἐφέσου, σώθηκε («χάριτι θεία») με τὴν συνδρομὴ ξένου ἀξιωματικοῦ. Σὲ σημεῖωμά του ἀναφέρει:

«Τίς εἶναι ἱκανός νὰ περιγράψῃ τὰ ἀποτρόπαια, τὰ ὁποῖα εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν; Αἱ καταστροφαὶ τῆς Τροίας, ἡ μετοικεσία τῆς Βαβυλωνῶνος, ἡ προκατὰ τῆς Ρώμης, ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὠχιοῦν ἐναντι τῶν ἀπεριγράπτων γεγονότων τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς. Ποῖος κάλαμος, ποῖα ἔρημικὴ δεινότης, καὶ ποῖα φαντασία δύναται νὰ περιγράψῃ τὰ τραγικὰ αὐτὰ γεγονότα; Εἶδομεν καὶ ἡμεῖς, τὸ ἐλεεινὸν θέαμα καὶ τὴν Κιβωτόν, ὑπὸ ἄλλοφύλων κατασχεθεῖσαν, τὴν Ἱερουσαλήμ ἡδαφισμένην καὶ τὸς υἱὸς τῆς Σιών, τὸς τιμίους καὶ ἰσοστασίους χρυσίω, πορευομένους ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ μυριάδας πίπτοντας καὶ κάμνονσαν τὴν γῆν αἵμασι καὶ πτώμασιν...».

Κι' ἐπακολοθεῖ ἡ τραγικὴ ἔξοδος τῶν Χριστιανῶν τῆς Μικρασίας. Χωρισμένοι οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀνατολῆς, τ' ἀπομεινάκια αὐτὰ τῆς φλόγας καὶ τοῦ μαχαιριοῦ, ἀπὸ τῆ γῆ, πὸν κρατᾶ σφικτὰ τ' ἁγιασμένα κόκκαλα τῶν προγόνων τους, σέρονον θλιβερὴς λιτανεῖες τὰ κουρέλια τους καὶ τὰ ράκη τῆς ψυχῆς των.

Πένθημα νανάγια ἀκουμποῦν στίς ἀκτὲς τῆς Μητέρας Πατρίδος. Μαζὶ μ' αὐτοὺς φτάνει στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ Ἐφέσου Χρυσόστομος. Νέα καθήκοντα καὶ νέους ἀγῶνες θ' ἀναλάβῃ ἐδῶ. Τεράστιες εὐθύνες τὸν βαρύνουν τώρα. Θὰ πνίξῃ ὁμως τὸν πόνου του καὶ θὰ σταθῇ ἀκλόνητος, ἀλόγιστος.

Μ' ἐντολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀναλαμβάνει ἐδῶ τὰ καθήκοντα ἀποκρισαρίου. Μέλημα καὶ φροντίδα του ἡ περίθαλψη τῶν μυριάδων προσφύγων. Οἱ ξεριζωμένοι Ἕλληνες ἀτενίζουν στὸ πρόσωπό του τὸν στοργικὸ πατέρα, τὸν προστάτη ποιμένα. Με ἀπροσμέτρητο ψυχικὸ σθένος καὶ θαυμαστὸ ζῆλο τοὺς παραμυθεῖ, τοὺς ἐνθαρρύνει, τοὺς ἐνισχύει καὶ γίνεται ὁ παρήγορος ἄγγελος τῶν τραγικῶν θυμάτων τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς.

Στὰ 1924 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐκλέγει τὸν Χρυσόστομο ὡς Μητροπολίτη Ρόδου, οἱ Ἱταλικὲς ὁμως Ἀρχὲς δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἐκεῖ μετάβασή του. Τὸ Πατριαρχεῖο, τότε, τοῦ ἀναθέτει τὴν Μητροπόλη Βεροίας καὶ, μετὰ τετράμηνο, τὴν Μητροπόλη Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, τὴν ὁποῖα θὰ ποιμάνῃ ἐπὶ 36 ὀλόκληρα ἔτη.

Ὅλα τὰ ἔτη αὐτά, με τὸ χεῖμαρρο τῆς ἀγάπης του στὴν ἀγνὴ ψυχὴ του, θὰ ἐργαστῇ γιὰ τὴ Θρησκεία, τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Κοινωνία. Βαθότατα χαραγμένος στὴν ψυχὴ του ὁ λόγος τοῦ Κυρίου («Ἀγαπάτε ἀλλήλους»). Καὶ τὸ λόγο αὐτὸ τὸν μετουσιώνει σ' ἔργα, τὸν μορφοποιεῖ σὲ πράξη. Ἀμέριστη ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν πλησίον. Πρὸς τὸν ἐνδεῆ καὶ ταλαιπωρημένο, πρὸς τὸν πάσχοντα καὶ πονοῦντα, πρὸς τὸν κοπιῶντα καὶ πεφορτισμένο.

Γίνεται ὁ Χρυσόστομος ὁ ἐκτελεστὴς τῆς θείας βουλήσεως, ὁ ἐμφρωχότης τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Ἄν στὴν ἀρχιεπισκοπικὴ του μίτρα ἀκτινοβολοῦν πολῦτιμοὶ λίθοι, πολυτιμότεροι ἀστράφτουν στὴν ψυχὴ του οἱ ἀνεκτίμητοι λίθοι τῆς εὐποιίας, τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἀλληλεγγύης. Ἀληθινὸς ἀντιπροσώπος στὴ γῆ τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγάπης, τῆς καλωσύνης, τῆς εὐσπλαγχνίας.

Περιθάλλει ὄρφανά, ἀναστηλώνει ἐρειπωμένες ἐκκλησιές, ἰδρύνει ὄρφανοτροφεία, γηροκομεία καὶ παιδικοὺς σταθμούς, θεμελιώνει διδαστήρια, ὁργανώνει συσσίτια, προστατεύει ἀγαθοεργὸς συλλόγους, ἐκδίδει θρησκευτικὰ περιοδικά, ἀνυψώνει τὸν κλῆρο. Παντοῦ ὁ σεπτὸς Ἱεράρχης ἀφίνει ἀνεξίτηλη τὴ δημιουργικὴ του σφραγίδα. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία, πὸν κινεῖται, πὸν δημιουργεῖ, ἡ Ἐκκλησία πὸν σκορπίζει ἀγαθὰ καὶ εὐτυχία πάνω στὴ γῆ.

Τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1962 ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδος ὑψώνει τὸν Χρυσόστομο στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο τῶν Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Οἱ θριαμβικὲς ἰαχές «ἄξιος», πὸν ἀντήχησαν στὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ τῶν Ἀθηνῶν τὴ μέρα τῆς ἐνθρονίσεώς του, ἦταν ἡ δίκαιη ἀναγνώρισι τοῦ λαμπροῦ του ἔργου. Ἀναθυμόμαστε ἀκόμη με συγκίνηση, τὴν πρώτην πράξη τοῦ Χρυσοστόμου, ὅταν ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ κι' ἀκολουθούμενος ἀπὸ πλήθη πιστῶν, ἔσπευσε νὰ τελέσῃ ἐπιμνημόσυνη δέησι πρὸ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐθνομάρτυρος Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ («Γέροντός») του.

Ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ὁ Χρυσόστομος πρόσφερε, ἐπὶ ἑξ ἡρόνια, πολῦτιμες ὑπηρεσίες στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πατρίδα.

“ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ,,

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον τὸ γαλλικὸν Ὁρθόδοξον περιοδικὸν *Contacts*, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Olivier Clément, ἐδημοσίευσε (ἀρ. 70, 2ον τρίμηνον 1970 σ. 154-160) τρία documents σχετικὰ μετὰ τὸ θέμα τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ρωσικῆς Μητροπόλεως ἐν Ἀμερικῇ: α) Ἐπίσημον δῆλωσιν τῆς Ρωσικῆς Μητροπόλεως τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1969. β) Σχόλιον τοῦ π. Meyendorff ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω δηλώσεως καὶ γ) τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶγορου τοῦ Α' πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1970 (ἀποσπάσματα). Ἡ Σύναξις τοῦ περιοδικοῦ προέταξε τῶν κειμένων αὐτῶν σχόλιόν τινος. Ὁ π. Meyendorff ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν, ἀναφερομένην εἰς τὸ σχόλιον τοῦτο (βλ. *Contacts*, ἀρ. 72, 4ον τρίμηνον 1970 σ. 309-310). ὁ δὲ κ. Ἰ. Κ. Παπαδόπουλος ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ π. Meyendorff (βλ. *Contacts*, ἀρ. 75, 3ον τρίμηνον 1971, σ. 338-341). Κατωτέρω καταχωροῦμεν μεταφρασιν τοῦ σχολίου τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῶν δύο ἐπιστολῶν.

Α'.

Τὸ σχόλιον τοῦ Περιοδικοῦ «*Contacts*».

Τὴν 18ην Μαΐου 1970 ὁ Μητροπολίτης Ποιμῆν, τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, ἀνεκήρυξε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ρωσικῆς Μητροπόλεως Ἀμερικῆς ὡς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς ἡπείρου ταύτης.

Ἡ ἐμφάνισις μιᾶς Δυτικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἶναι γεγονός μεγάλης σημασίας, τὸ ὅποιον βεβαιώνει καὶ «ἐπισημοποιεῖ» τὴν συγκεκριμένην οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ἐποχὴν μας καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι πλέον ἀπλᾶ παραρτήματα τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' ἐπιφορτίζονται μετὰ μίαν πρωτότυπον κλησιν. Τὰ πράγματα ὅμως δὲν εἶναι τόσο ἀπλᾶ προκειμένου περὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ καταστάσεως, ὅπως θὰ ἀντιληφθῇ ὅποιος μελετήσῃ

Ἐδλογημένη, τρισευλογημένη ὑπῆρξε ἡ ἐξηκονταετής δράση τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχη στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Τ' ὄνομά του ἐπάξια χαράχτηκε στὶς δέλτους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους.

Τὸ ρητὸ τῆς Γραφῆς «ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθων τιμίων», βρῆκε τὴν πλήρη ἐνσάρκωσίν του στὸ πρόσωπο τοῦ ἁγίου Λευτῆ, πού σήμερα στή σεμνὴ αὐτῆ τελετῇ γίνονται τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος του.

Στῶμεν καλῶς. Στῶμεν μετὰ τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ πρὸ τῆς μνήμης τοῦ σεπτοῦ Ἱεράρχη, πού ἀφιέρωσε ὀλόκληρη τὴ ζωὴ του στήν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦ ἀγκραιφνοῦς μυσταγωγοῦ τῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου, τοῦ μεγαλόφωνου κήρυκος τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ φλογεροῦ πατριώτου, τοῦ σκαπανέως καὶ πρωτεργάτου κάθε ὑψηλοῦ καὶ ἐθνευτικοῦ, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομου τοῦ Β'.

Χρυσόστομος τοῦ Β'. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, αἰωνία ἡ μνήμη!

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς περισπουδάστου ὁμιλίας τοῦ κ. Σολομωνίδη, τὴν ὅποιαν παρηκολούθησαν μετὰ ἰδιαίτερας προσοχῆς ἄπαντες οἱ παρευρισκόμενοι, παρὰ τὸν καθῶνα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας, ὁ Μακαριώτατος προέβη εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀν-

δριάντος, σύρας τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ἐκαλύπτετο.

Ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ὕψους 2.50 μ., ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου κ. Νικολά, εἰς τὴν βάσιν δὲ αὐτοῦ ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς: Ὁ ἀπὸ Φιλαδελφείας — Σάρδεων — Θυατείρων — Λαοδικείας — Ἐφέσου — Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ὁ Β' 1880-1968.

«Ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ Ναῶ τοῦ Θεοῦ μου».

Ἡ πρωτοβουλία καὶ αἱ δαπάναι ἀνεγέρσεως τοῦ ἀνδριάντος ὀφείλονται εἰς τὴν «Χριστιανικὴν Ἐνωσιν Κορασιδῶν Βύρωνος».

Ὁ Μακαριώτατος, βαθύτατα συγκεκριμένος ἐκ τῆς ὄλης ἀτμοσφαιρας τῆς τελετῆς, ἠὺχαρίστησε δι' ὀλίγων τούς σχόντας τὴν ὡραίαν ταύτην πρωτοβουλίαν, ἥτις, ὡς ἐτόνισεν, ἐκφράζει τὰ εὐλαβῆ αἰσθήματα τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς τόσο πρὸς τὸν αἰδιμόν ἐκείνον Προκαθήμενον, ὅσον καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γενικώτερον.

Κατόπιν, προσεφέρθησαν ἀναψυκτικὰ εἰς τοὺς ἐπιστήμους καὶ ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων χαρὰς ἔληξεν ἡ ὡραία αὕτη τελετῇ.

† Ὁ Ἀρχελοῦ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

τὰ κατωτέρω κείμενα· θὰ περιορισθῶμεν εἰς μερικὰς παρατηρήσεις:

Οἱ κανόνες, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἐφαρμόζονται δυσκόλως εἰς τὴν ἄνευ ἱστορικοῦ προηγουμένου κατάστασιν τῆς «διασποράς». Ἡ προτεραιότης τῆς παρουσίας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου (ὀφειλομένη εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀλάσκα καὶ αἱ Ἀλεούτιοι Νῆσοι ἀνήκον εἰς τὴν Ρωσικὴν Αὐτοκρατορίαν μέχρι τοῦ 1867) δὲν ἐμποδίζει τὸ ὅτι, ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1917, ἡ Ἀμερικανικὴ Ὁρθοδοξία παρατάσσει μέγαν ἀριθμὸν δικαιοδοσιῶν, συνδεομένων πρὸς τὰς ἀρχαίας ἢ τὰς νεωτέρας αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Νοτιο-ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Ἐπομένως τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας δὲν δύναται νὰ παραχωρήσῃ τὸ αὐτοκέφαλον, εἰ μὴ εἰς ἓν τμήμα, σημαντικόν, ἀλλ' ἀποτελοῦν μειονότητα, τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐμφυτευθείσης Ὁρθοδοξίας. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ μειονότης αὕτη εἶναι ἡ πλέον ἱεραποστολική, ἡ ἔχουσα μεγαλυτέραν συνείδησιν τοῦ καθολικοῦ χαρακτῆρος—καὶ ἐκ τούτου πλήρως τοπικοῦ—τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὅτι ἐλπίζει ὅτι μετὰ τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς θὰ ἀποτελέσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ κέντρον συναπισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ὑπερπηδήσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ τὴν ἀκίνησιν. Ἡ Ρουμανικὴ ἐπισκοπὴ—ἡ μὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας—ἀπεφάσισεν ἤδη καὶ ἡ συριακὴ ἀρχιεπισκοπὴ θὰ ἀποφασίσῃ ἐνδεχομένως μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, τὴν προσχώρησιν εἰς τὴν νέαν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην αὕτη θὰ συγκεντρώνῃ ἓν περίπου ἑκατομμύριον Ὁρθοδόξων ἐπὶ συνόλου πέντε ἑκατομμυρίων, οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

Ἐν τούτοις, ἡ προ-συνοδικὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθεν ἡ Ὁρθοδοξία ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν, διαρκῶς καὶ περισσότερον θετικὴν, τῶν τεσσάρων Πανορθόξων Διασκέψεων, ἠγγυήθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτῆν. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅπως τὸ ὑπεθυμίζει διακριτικῶς εἰς τὴν ἐπιστολὴν του τῆς 8ης Ἰανουαρίου, ἐδέχθη νὰ κάμῃ πολλὰς θυσίας ἐναντι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκέντρωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας. Οὔτε ἀκόμη εἶναι δυνατόν νὰ ἀγνοηθῇ τὸ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία συγκεντρώνει πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἀποτελεῖ σήμερον ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιότερων στηριγμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται. Εἶναι λοιπὸν λυπηρόν, ὅτι δὲν ἀνεζητήθη μία Πανορθόδοξος λύσις, ἐν τῷ πλαίσίῳ τῶν προσυνοδικῶν συσκέψεων, τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς Διασκέψεως τοῦ 1968 εἰς Σαμπεζύ, ὅπερ θὰ ἐδικαίωκε καὶ θὰ ἐπέσπευδε τὴν προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου.

Ἴσως δὲν εἶναι πολὺ ἀργὰ διὰ νὰ ἀναζητηθῇ τοιαύτη λύσις· κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς, τῆς 5ης Μαρτίου 1970, ἡ Μόνιμος Ἐπιτροπὴ τῶν Κανονικῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων ἐν Ἀμερικῇ (Standing Conference of the Canonical Orthodox Bishops of America), Ἐπιτροπὴ συμβουλευτικὴ, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ

Ἐξάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν Ἐπιτροπῆς Μελέτης πρὸς ἀναζήτησιν «νέας ὁδοῦ πρὸς μεγαλυτέραν ἐνότητα» τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁρθοδοξίας.

B'.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Καθηγητοῦ π. Γ. Μ. Μενεντορφφ.

Με ἐκπληξιν ἀνέγνωσα τὸ σχόλιόν σας περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου μας εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τοῦ Contacts. Τὸ σχόλιον τοῦτο φανερώνει ὅτι σὰς διαφεύγουν κάπως τὰ πράγματα καί, κατὰ πρῶτον, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν ἐν Ἀμερικῇ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν 5 ἑκατομμυρίων εἶναι κυριολεκτικῶς φανταστικὸς. Δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐπίσημοι στατιστικά, ὁ μόνος τρόπος ὑπολογισμοῦ τῶν ἀριθμῶν εἶναι ἡ ἀντλησις ἀπὸ τὰς πηγὰς, τὰς ὁποίας προμηθεύουν αἱ διάφοροι δικαιοδοσίαι. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ ἔχει, ἂν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὸ Ἡμερολόγιόν της (Year Book), 453 ἑνορίας, ἐνῶ ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία ἔχει 399, εἰς αὐτὰς δὲ προστίθενται καὶ 45 Ρουμανικαὶ ἑνορίαί. Οἰοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν πιστῶν εἰς τὰς δύο κυρίας ταύτας ομάδας, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰς ὑπολογίσωμεν πέραν—ὄλαι μαζί—ἀσφαλῶς τῶν δύο ἑκατομμυρίων. Αἱ ἄλλαι Ὁρθόδοξοι ομάδες δὲν συγκεντρώνουν πλέον τῶν 200.000 ἕως 300.000 πιστῶν. Ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία Ἀμερικῆς ἰδίως, ἂν οἱ Σῦροι εἰσέλθουν εἰς αὐτήν, θὰ συγκεντρώνῃ λοιπὸν πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν Ἀμερικανῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν.

Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀνακριβής ἡ βεβαίωσις ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον συνεστήθη ἄνευ Πανορθόδοξου consultation.* Ὁ πρόεδρος (Ἀρχιεπίσκοπος Ἰάκωβος) καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος (Σῦρος Ἀρχιεπίσκοπος Φίλιππος) τῆς Standing Conference ἐτηρήθησαν συνεχῶς ἐνήμεροι τῶν διαπραγματεύσεων. Ἐξ ἄλλου, ὁ Μητροπολίτης Εἰρηναῖος δὲν ἤρχισε τὰς διαπραγματεύσεις χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ λάβῃ τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Τὸ 1967 ἐζήτησεν ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου. ἀλλ' ἡ ἀκρόασις αὕτη ἠκυρώθη τὴν τελευταίαν στιγμὴν, μετὰ τὴν δικαιολογίαν ὅτι αἱ κανονικαὶ σχέσεις του μετὰ τῆς Μόσχας δὲν ἦσαν ἐν τάξει. Τὸ αὐτὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἠρνήθη νὰ ἐγγράψῃ τὸ Ἀμερικανικὸν πρόβλημα εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ Σαμπεζύ. Τέλος, ὅταν τὸν παρελθόντα Ἰούλιον τὸ «Συνέδριον» τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐζήτησεν ἐπίσημως παρὰ τοῦ Πατριαρχείου: α) αὐτονομίαν τινὰ καὶ β) τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως τῆς ἀγγλικῆς ἐν τῇ λατρείᾳ, ἔλαβε παρὰ τοῦ Πατριαρχείου κατηγορηματικῶς ἀρνητικὴν ἀπάντησιν ἐπὶ τῶν

* Ὁ ὅρος σημαίνει τὴν αἴτησιν τῆς γνώμης, τῆς συμβουλῆς ἄλλων.

δύο αὐτῶν σημείων. Δὲν ὑπάρχει ἐπομένως ἀμφιβολία, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον ἀντιτίθεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἰδέαν μιᾶς Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐν Ἀμερικῇ, ταῦτα δὲν στηρίζονται—ὅπως τὸ σχόλιόν σας ἀφήνει νὰ ἐννοηθῇ—εἰς τὴν δραστηριότητα μερικῶν ἱεραποστόλων ἐν Ἀλάσκα, ἀλλ' εἰς τὸ γεγονός ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1870 ἕως τὸ 1922, ἡ Ἐκκλησία Ἀμερικῆς ἦτο κανονικῶς μία ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἑνὸς ἐπισκόπου, ὀριζομένου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι τὰ ἐπακολούθησαντα γεγονότα ἀπὸ τοῦ 1922 ἐδημιούργησαν de facto κατάστασιν θλιβερᾶν, τὴν ὅποιαν ὅμως πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν σήμερον. Ὅλοι συμφωνοῦμεν ὅτι μόνον πανορθόδοξος συμφωνία δύναται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν κανονικὴν ἐνότητα τῶν Ἀμερικανῶν Ὀρθοδόξων. Τὸ αὐτοκέφαλον μας δὲν κλείει οὐδεμίαν θύραν, ἀλλὰ ἀνοίγει μίαν, τὴν κυρίαν, καὶ μάλιστα, τὴν πλέον λογικὴν.

Προσωπικῶς, κατηνάλωσα πολλὴν μελάνην καὶ ἐνέργειαν διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν προνομιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Δὲν ἀρνούμαι οὔτε μίαν λέξιν τῶν ὄσων ἔγραψα. Ἀλλὰ διαπιστώνω, ὅτι εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέτυχεν ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην του νὰ ἐνεργήσῃ ὡς ἐνοπιός, καὶ ἐγένετο ὁ μοναδικὸς πράκτωρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἡ τωρινὴ του θέσις εἶναι ὅτι ἀπαιτεῖται Οἰκουμενικὴ Σύνοδος προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῇ μόνιμον αὐτοκέφαλον. Ἀποτελεῖ τοῦτο μίαν παράδοξον θέσιν δι' ὅποιον γνωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' εἶναι προφανές ὅτι μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐὰν κάποτε συγκροτηθῇ, θὰ εἶναι ἀρμόδια νὰ κρίνῃ τὴν κατάστασιν ἐν τῷ συνόλω της. Εἴμεθα πάντες ὑπεύθυνοι ἐνώπιον μιᾶς τοιαύτης Συνόδου.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ χαίρῃ κανεὶς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μία νέα Ἐκκλησία, ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοὺς ἐθνικισμούς, γεννᾶται ἐν τῇ Δύσει; Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὰ τρία ἢ τέσσαρα προσεχῆ ἔτη θὰ ἴδουν τόσοσιν μίαν οἰκοδομητικὴν συγκέντρωσιν τῶν καλλιτέρων δυνάμεων τῆς Ἀμερικανικῆς Ὀρθοδοξίας, ὅσων καὶ μεῖζονας ἀλλαγὰς τῆς σημερινῆς εἰκόνας τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ Κόσμῳ.

Νέα Ὑόρκη, 17 Ὀκτωβρίου 1970

Jean Meyendorff

Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Ἰ. Κ. Παπαδοπούλου.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ συζητηθῇ τὸ οὐσιῶδες τῆς ἐπιστολῆς τοῦ π. Meyendorff, διότι ἡ διασπορὰ ἀποτελεῖ μεῖζον πρόβλημα τῆς συγχρόνου Ὀρθοδοξίας.

Ἴσως ὁ ἀριθμὸς τῶν πέντε ἑκατομμυρίων Ὀρθοδόξων εἶναι ὑπερβολικός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους δίδει ὁ π. Meyendorff οὐδόλως ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα, δεδομένου ὅτι μόνον οἱ Ἕλληνας τῶν δύο Ἀμερικῶν ὑπολογίζονται εἰς δύο

καὶ πλέον ἑκατομμύρια. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸ θέμα τῶν ἀριθμῶν, διότι τὸ οὐσιῶδες εἶναι ἄλλοῦ.

Δύο σημαντικὰ θεωρητικὰ προβλήματα τίθενται εὐθὺς: 1) Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία εἶναι, ἐξ ὀρισμοῦ, ἡ Ἐκκλησία ἡ ὅποια περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους της ὅλους τοὺς πιστοὺς μιᾶς Χώρας. Εἶναι προφανές ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία ἐν Ἀμερικῇ οὐδόλως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχὴν τοῦ αὐτοκεφάλου. 2) ὁ π. Meyendorff ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον τοῦτο δὲν συνεστήθη ἄνευ Πανορθοδόξου διαβουλεύσεως (consultation), ἀλλὰ πιστεύει ὅτι ἡ διαβουλεύσις αὕτη εἶναι ἀναγκαία ἢ ὄχι;

Διότι τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἐχειρίσθη τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἰδικὴν του ἐσωτερικὴν ὑπόθεσιν, εἰς τὴν ὅποιαν αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησίαι δὲν εἶχον κανένα λόγον νὰ ἀναμειχθῶν (βλ. τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον τῆς 17ης Μαρτίου 1970). Αὕτη φαίνεται νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀποψις τοῦ π. Meyendorff, ὁ ὁποῖος, τὸν Αὐγούστον 1969, ὑπέγραψε τὴν συμφωνίαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, συμφώνως πρὸς τὴν ὅποιαν: «Ἀνήκει εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, καὶ μόνον εἰς αὐτήν, τὸ δικαίωμα ἀνακηρύξεως αὐτοκεφάλου ἐπὶ ἐδάφους, τελῶντος μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς». Ἐπειτα ἀπὸ αὐτό, πρὸς τί λοιπὸν νὰ ἰσχυρίζομεθα ὅτι ἐπεζητήθη ἡ Πανορθόδοξος διαβουλεύσις; Ἀλλὰ δὲν φθάνομεν τοιοῦτοτρόπως εἰς μίαν ἐκκλησιολογικὴν ἀντίληψιν συνομοσπονδιακοῦ-προτεσταντικοῦ τύπου;

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ π. Meyendorff ὑπάρχει σύγχυσις ὡς πρὸς τὸ νόημα τῶν ὄρων «consultation» καὶ «information» (πληροφορία, ἐνημέρωσις). Οἱ πρωτεργάται τοῦ αὐτοκεφάλου «ἐτήρησαν ἐνήμερον» τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰακώβον. Δὲν «συνεβουλευθήσαν» τὰς Ἐκκλησίας. Τὸ ρῆμα «consulter» σημαίνει «ζητῶ τὴν γνώμην, τὴν συμβουλὴν κάποιου». Ἀλλ' οἱ πρωτεργάται δὲν ἐζήτησαν τὴν γνώμην οὐδενός. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον «ἐνημερωθὲν» ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰακώβου, ἔδωσε τὴν γνώμην του καὶ τὴν συμβουλὴν του διὰ τῆς ἀπὸ 8ης Ἰανουαρίου 1970 ἐπιστολῆς του πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας καὶ τὴν ὅποιαν ἐκοινοποίησεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀλλ' οὔτε ἡ Μόσχα οὔτε ἡ Ρωσικὴ Μητρόπολις Ἀμερικῆς ἠθέλησαν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὴν γνώμην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὅποια συνεβούλευσεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπομονὴν καὶ ἀποφυγὴν τοῦ αὐτοκεφάλου, ἐν ἀναμονῇ ὀριστικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τῆς διασπορᾶς διὰ Πανορθόδοξο ἀποφάσεως. Κατὰ ποίαν λοιπὸν λογικὴν ἢμπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι τὸ ἐν λόγω αὐτοκέφαλον δὲν ἐδόθη ἄνευ Πανορθοδόξου διαβουλεύσεως;

Ἄς ἐλθωμεν, ἔπειτα ἀπὸ τὴν μὴ ὑπάρχουσαν διαβουλεύσιν (consultation), εἰς τὴν ἐνημέρωσιν (information). Ὑπάρχουν ἐπ' αὐτοῦ λεπτομέρειαι ση-

μαντικά, αί ὁποῖα μαρτυροῦν περὶ τῆς εὐαισθησίας τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς μεταξὺ των ἐνημερώσεως.

Τὴν 17ην Φεβρουαρίου 1970 ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος ἐβεβαίωσεν εἰς Γενεύην, ἐπὶ παρουσίᾳ τριῶν προσώπων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο ἀνώτεροι ἀξιώματοῦχοι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις μεταξὺ Μόσχας καὶ Μητροπόλεως δὲν ἀπέβλεπον, εἰ μὴ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν μεταξὺ των σχέσεων, οὐδόλως δὲ εἰς τὸ αὐτοκέφαλον. Ὁλίγας ἡμέρας βραδύτερον ὁ Μητροπολίτης Νικόδημος μετέβαινεν εἰς ΗΠΑ διὰ νὰ ὑπογράψῃ τὴν συμφωνίαν περὶ παραχώρησεως τοῦ αὐτοκεφάλου! Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀπεφάσισε τὴν παραχώρησιν τοῦ αὐτοκεφάλου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνεδρίας αὐτῆς τῆς 10ης Ἀπριλίου 1970. Τὴν 14ην Ἀπριλίου, δηλαδὴ πέντε μόνον ἡμέρας βραδύτερον, ἀπεστάλη μακρότατον τηλεγράφημα εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ ἐπὶ σῆμῳ καὶ ἐν λεπτομερείαις τὸ νέον, ἐνῶ αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐνημερώθησαν διὰ γράμματος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουνίου 1970, δηλαδὴ μετὰ 75 ἡμέρας!

Διὰ νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντιτίθεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ιδέαν μιᾶς Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ π. Meyendorff προσκομίζει ἐπιχειρήματα ἀνακριβῆ: α) Δὲν ἀγνοεῖ, εἶμαι βέβαιος— διὰ τοίους λόγους καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοιαύτης πίσεως ἠκυρώθη ἡ ἀκρόασις τοῦ Μητροπολίτου Εἰρηναίου. β) Μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς 4ης Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐν Σαμπεζῦ τὸ 1968 μὲ ἡμερησίαν διάταξιν πρὸ πολλοῦ καθωρισμένην, ἠθέλησαν νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ἐνταξίν τοῦ θέματος τῆς διασποράς. Εἶναι προφανές ὅτι ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Σορβόννην ἢ εἰς τὸ Οὐδέον, κατὰ τὸν Μάϊον-Ἰούνιον 1968, θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἐπιβάλλῃ κανεὶς μίαν συζήτησιν, ἐὰν ἡ γενικὴ συνέλευσις ἀντετίθετο. γ) Εἶναι ἀνακριβῆς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἔδωκε κατηγορηματικῶς ἀρνητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὸ «Κληρικολαϊκὸν Συνέδριον» δὲν ἐζήτησε οὐδεμίαν αὐτονομίαν, οὔτε ἄλλωστε ἔλαβεν ἀπάντησιν κατηγορηματικῶς ἀρνητικὴν ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς χρήσεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης· ἡ ἀπάντησις εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἐντονος, ἐπιτρέπουσα τὴν μερικὴν χρῆσιν· ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ μελετῆσθαι κανεὶς τὰ ἐπίσημα κείμενα.

Νὰ ὀμιλῇ κανεὶς περὶ «δικαιωμάτων» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας εἰς τὰς δύο Ἀμερικὰς, ἀποτελεῖ μαρτυρίαν βεβαίας περιφρονησεως τῆς σημερινῆς τόσοσιν περιπλόκου καταστάσεως τῆς Ὁρθοδοξίας! Ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως τὸ ζήτημα παραμένει ἀνοικτὸν εἰς τὴν ἔρευναν. Ἐν τούτοις, θὰ δεχθῶ εὐχαρίστως τὴν θέσιν τοῦ π. Thomas Hopko (βλ. The Orthodox Church, ὄργανον τῆς Μητροπόλεως —

Νοέμβριος 1970, σ. 4) συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν: «Τὸ πραγματικὸν πρόβλημα τοῦ αὐτοκεφάλου οὐδόλως ἔγκειται εἰς τὸ ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἢ οἱ Ρῶσοι ἴδρυσαν τὴν πρώτην ἐνορίαν ἐν Ἀμερικῇ ἢ τὴν πρώτην ἱεραποστολικὴν ἐπισκοπὴν». Συμφωνῶ εἰς τὸ ὅτι τὸ παραχωρηθὲν αὐτοκέφαλον δὲν κλείει τὰς θύρας· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον τοῦτο, ἔστω καὶ ἂν φαίνεται ὡς «ἡ πλέον λογικὴ» λύσις, δὲν παύει νὰ εἶναι ἐπιζημία, διότι εἶναι ἡ ὀλιγώτερον θεολογικὴ, ἐπιτευχθεῖσα («ἄνευ πανορθοδόξου συμφωνίας», ἡ ὁποία μόνη δύναται «ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν κανονικὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἀμερικανῶν».

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐθνικισμὸν τῶν Ὁρθοδόξων, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε τὸ Ἰωάννου 8,7. Ἀλλ' ἡ ἱστορία θὰ εἶπῃ, ἐὰν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Πατριάρχης Ἀθηναίγρας, ἐξεπλήρωσε τὴν «οἰκουμενικὴν» ἀποστολήν του, ἐὰν ἐργάσθη διὰ νὰ ἐπαναβιώσῃ ἡ καθολικὴ διάστασις τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐὰν ἐπραγματοποίησε τὴν συγκέντρωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐπ' αὐτοῦ ἀρκεῖ νὰ ἀναγνώσῃ κανεὶς τὸν Olivier Clément.

Δὲν ἠμπορῶ νὰ παρακολουθῶ τὸν Καθηγητὴν Meyendorff εἰς τὰς προβλέψεις του «περὶ μειζόνων ἀλλαγῶν τῆς σημερινῆς εἰκόνας τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ κόσμῳ» καὶ περὶ τῆς κρίσεως «τὴν ὁποίαν μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐὰν κάποτε συγκληθῇ» — ἐπιθυμοῦμεν πράγματι τὴν σύγκλησιν τῆς; — θὰ ἐκφέρῃ «ἐπὶ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ συνόλω τῆς». Αἱ προβλέψεις αὗται, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν τὸ leit-motiv τῶν ἀρθῶν τοῦ π. Meyendorff αὐτοῦς τοὺς τελευταίους μῆνας, εἶναι δύσκολον νὰ ἐπαληθευθοῦν. Δὲν θὰ ἐπεθύμουν ν' ἀναμειχθῶ. Ἄς μείνῃ τὸ χάρισμα αὐτὸ τῶν προβλέψεων δι' ἄλλους.

Παρακολουθῆσας ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τοῦ αὐτοκεφάλου, πολλάκις διηρωτήθην: Διατί; Διατί ἡ πράξις αὕτη, ἡ θεολογικῶς ἀπερίσκεπτος; Διατί τοιαύτη παραγνώρισις τῶν ἄλλων; Εἶναι ἴσως πολὺ ἐνωρίς διὰ νὰ εὐρεθῇ μία πειστικὴ ἀπάντησις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρῆκα μίαν, ἡ ὁποία, προσωρινῶς, μοῦ φαίνεται ὡς «ἡ κυρία, καὶ μάλιστα, ἡ πλέον λογικὴ», ἢ καλλίτερα, ἡ πλέον ψυχολογικὴ. Τὴν εὐρῆκα εἰς τὴν «εἰδικὴν ἐκθεσιν», τὴν ὑπογραφομένην ὑπὸ τοῦ π. Alexandre Schmemmann καὶ δημοσιευομένην εἰς τὸ περιοδικὸν «Orthodox Alaska» ἀρ. 4, Μαρτίου-Ἀπριλίου 1970. Πρόκειται περὶ ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ ἐν προκειμένῳ αὐτοκεφάλου. Μία παράγραφος τιτλοφορεῖται «Background». Δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν εἰς αὐτὴν: «Τοῦ χάους τούτου (τῆς ὑπάρξεως πολλῶν δικαιοδοσιῶν) ἡ Μητρόπολις μας ὑπῆρξε καὶ παραμένει τὸ κύριον θῦμα. Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ πρόδοξις μας, οὐδεμία αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία μᾶς ἀναγνωρίζει ἐπισήμως ὡς κανονικὴν δικαιοδοσίαν. Ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς ἀνά τὸν κόσμον Ἐκκλησίας οὐδόλως ὑπάρχομεν. Ὅταν τὸ 1967 ὁ Μητροπολίτης μας μετέβη εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, δὲν τοῦ ἐπετράπη νὰ λειτουργήσῃ εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον. Ἀποκλειόμεθα ἀπὸ ὅλας τὰς Πανορθοδόξους συσκέψεις, δὲν

ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΙ

1. Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου εἶναι πολὺ μεγάλη εορτὴ διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους. Ἡ μεγαλύτερα ἐκ τῶν Θεομητορικῶν. Διὰ τὴν προσκυνήσωμεν ἀξίως ἐπὶ 15 ἡμέρας, προετοιμαζόμεθα διὰ νηστείας αὐστηρᾶς. Δὲν εἶναι τὸ φυσικὸν τέλος, τὸ αὐτονόητον, ἀλλὰ ὡς λέγει ὁ ἱερός ὕμνωδός, «τὸ τελευταῖον ἐπ' αὐτῆ μυστήριον. Οὐ μόνον δὲ τὸ τελευταῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγιστον». Πρῶτον, διότι ἡ ἡμέρα τῆς κοιμήσεως εἶναι διὰ πάντας τοὺς ἁγίους ἡ ἡμέρα τῆς «τελειώσεως». Καὶ δεύτερον, διότι, ὅταν ἐκοιμήθη, ἡ γῆ δὲν ἔγινε κατοικία αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ μετετέθη εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ μέγας ἐν Πατριάρχαις Γεννάδιος Β' ὁ Σχολάριος λέγει: «Τῶν εἰς ἡμᾶς δι' αὐτῆς εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ συγκεφαλαίωσις ἢ πρὸς Οὐρανὸν αὐτῆς ἄνοδος».

Διὰ τῆς ἐν τῷ Ναῶ εἰσόδου τῆς ἡ Θεόπαις Μαρία «ἡὲν τρεπίσθη» εἰς κατοικίην τοῦ Παντάνακτος. Διὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐγένετο ἡ κοιλία τῆς ἁγίας Τράπεζα, βαστάζουσα τὸν Ἄρτον τῆς Ζωῆς, οὗ ὁ γλυκασμὸς ζωοποιεῖ πάντας τοὺς μετέχοντας, Παλάτιον καὶ θρόνος τοῦ Παμβασιλέως, Οὐρανῶν πλατυτέρα, Θρόνος χειρουργικός. Διὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐγένετο ἡ εὐεργετία τοῦ σύμπαντος, χαρᾶς αἰτία, ζωῆς πηγὴ. Καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν αὐτῆς ἐπὶ γῆς ζωὴν, ἡ ὑπέραγνος Θεοτόκος ἔπουργοῦσα εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως, ὡς δούλη Κυρίου, διὰ τῆς τελείας ὑπακοῆς τῆς ἐγένετο τῶν ἐκ τῆς παρακοῆς δακρῶν τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις. Καθ' ὅλην τὴν ἐπὶ γῆς παρεπιδημίαν αὐτῆς, καίτοι μόνη ἠξιώθη νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ μὲν τὸν

ἄγγελον κατ' ἐντολὴν καὶ ἐκ προσώπου τῆς Παναγίας καὶ προσκυνητῆς Τριάδος τὸ «Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», παρὰ δὲ τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ, ὅτε ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου, «Εὐλόγημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου». Ἡ Παναγία ὡς ἄνθρωπος τρεπτός, καίτοι δι' αὐτῆς ἔλαβον τὴν ἀτρεψίαν οἱ ἄγγελοι, χρεῖαν εἶχεν ἀγῶνος μὲν προσωπικοῦ, ἐπιμελείας δὲ παρὰ τοῦ κοινοῦ πάντων Πατρός, Υἱοῦ αὐτῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις καὶ πολλακίς φαίνεται ὁμιλήσας, εἰς μόνην ἀποβλέπων τὴν τῆς μητρὸς ἀπὸ τὸν θανατηφόρον ἰὸν τοῦ νοητοῦ ὄψεως προφύλαξιν. Αἱ διηγήσεις τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, κείμενα ἀρχαιότατα, ἀναφέρουν, ὅτι ἡ Παρθένος ἐδειλίασε πρὸ τῆς πιθανότητος νὰ ἴδῃ ἡ ψυχὴ τῆς ἐξερχομένη τοῦ σώματος τὰς ζοφερὰς ὄψεις τῶν δαιμόνων. Ἔως ἐν γῆ ἐπεχωρίαζε ταπεινώσις, φόβος καὶ ἀγὼν ἦσαν τὰ ἐκπρεπῆ γνωρίσματα τοῦ βίου τῆς.

Ὅτε ἐν χειρὶ τοῦ ἐαυτῆς Υἱοῦ τὴν ψυχὴν παρέθετο, ἔλαβε τὸν μισθὸν τῶν κόπων τῆς. Κοιμηθεῖσα, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐαυτῆς Υἱοῦ καὶ Δεσπότου τὴν ψυχὴν παραθεμένη, οὐ μόνον ἐτελειώθη, ἀλλὰ καὶ ἐνσώμως εἰς οὐρανὸν μεταστάσα ἔλαβε τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῇ θέσιν ἐν τῷ σώματι τῆς ἐνιαίας Ἐκκλησίας ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων.

2. Κατὰ τὴν ἀληθῆ καὶ γνησίαν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνη τις, ἂν προκειμένου περὶ τῶν ἁγίων, ἤτοι τῶν ἀληθινῶν ἀνθρώπων, τῶν μὴ παραστησάντων τὰ μέλη αὐτῶν δοῦλα τῆς

ἔχομεν οὐδεμίαν φωνὴν εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐπείγοντων προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν. Κάθε φορὰν ποὺ ἔχομεν δυσκολίας μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας τῶν ἐνοριῶν μας, «ἀλλάζου» ἀπλοῦστατα («δικαιοδοσίαν»), πράγμα τὸ ὁποῖον ἐξασθενίζει τὴν Ἐκκλησιαστικὴν πειθαρχίαν καὶ ἐμποδίζει τὴν τόσο ἀναγκαίαν εἰρήνην καὶ πρόοδον. Αἱ ἴδιαι καταστάσεις ἐμποδίζουν ὡσαύτως πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς μεγαλύτεραν Ὁρθόδοξον ἐνότητα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μονίμου Ἐπιτροπῆς τῶν Ὁρθόδοξων Ἐπισκόπων ἐν Ἀμερικῇ (Standing Conference of Orthodox Bishops of America). ὅπου πᾶσαι αἱ προτάσεις μας προσκρούουν εἰς τὸ βέτο τῆς Ἐξαρχίας Μόσχας, ὡς προερχόμεναι ἐκ μὴ κανονικῆς δικαιοδοσίας». Ἡ αὐτὴ «εἰδικὴ ἐκθεσις» ἀναφέρει ὡσαύτως τὰ σημεῖα συμφωνίας, τὰ ὅποια ἐπετεύχθησαν κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῶν διαπραγματεύσεων· βλέπομεν εἰς αὐτὸ ὅτι συμφωνήθησαν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: α) ἡ κατάργησις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐν Ἀμερικῇ

(τοῦτο ἄλλωστε ἔμεινε εἰς τὰ χαρτιά, δεδομένου ὅτι πᾶσαι αἱ ἐνορίαι τῆς Ἐξαρχίας Μόσχας διοικοῦνται πάντοτε ὑπὸ τῆς Μόσχας), β) ἡ παραχώρησις τοῦ αὐτοκεφάλου, γ) ἡ διαβεβαίωσις ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀναλαμβάνει, ὅπως τὸ νέον αὐτοκέφαλον ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, δ) ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ Μητρόπολις, ἐξ αἰτίας τῆς ἱστορικῆς συνεχείας τῆς μετὰ τὰς Ρωσικὰς ρίζας τῆς Ὁρθόδοξίας ἐν Ἀμερικῇ καὶ παρὰ τὸν *de facto* χωρισμὸν τῆς ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ προφανὴς ἐστία τῆς αὐτοκεφάλου Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας».

Δὲν εἶναι ἐκκλησιαστικὸν κατόπιν τούτων νὰ βλέπωμεν τὸν κ. Schmemmann ἀναφωνοῦντα: «Πάντα ταῦτα, βεβαίως, ἀντεπροσώπευον ἀπείρως περισσότερα τῶν ὅσων εἴχομεν ζητήσῃ...». Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐξηγήσῃ κανεὶς οὕτω πολλὰ πράγματα. Εἶναι φυσικὸν ἐπίσης ἓνας θεολόγος νὰ διερωτηθῆ: Ποῦ πηγαίνομεν;

I. Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ἀμαρτίας εἰς φθοράν, ἡ ψυχὴ ἔχη μεγαλυτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὸ ὁμόστολον αὐτῆς σῶμα. Οἱ ἰχώρες τοῦ σώματος, τὰ σουδάρια, τὰ σιμικίνθια, καὶ ἡ σκιά ἀκόμη τῶν ἁγίων μεταλαμβάνοντα τοῦ ἁγιασμοῦ ἦσαν πνευματοφόρα καὶ χάριτος μεταδοτικά, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, ἰδιαιτέρως ὁμως τὰ τοιούτων μαρτυριῶν κυριολεκτικῶς βρῆθοντα βιβλία, ἐν οἷς εἶναι τεθησαυρισμένη ἡ παράδοσις τῆς ἀληθοῦς Θεολογίας. Τὰ σώματα τῶν ἁγίων καὶ πᾶν ὅ,τι ἠγιάσθη δι' αὐτῶν εἶναι τῆς Ἐκκλησίας πλοῦτος, τῆς Ἐκκλησίας τὸ κόσμημα, τῆς Ἐκκλησίας τὸ στήριγμα. Χωρὶς αὐτὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ θεμελιωθῇ θυσιαστήριον καὶ ἀνεπίτρεπτον νὰ γίνῃ προσφορά Εὐχαριστίας.

Ταῦτα ἰσχύουν πολὺ περισσότερον διὰ τὸ σῶμα τῆς Παναγίας. Τὸ σῶμα τῆς Παρθένου ὑμνεῖται ὑπὸ τῶν ὑπερτάτων ἀγγελικῶν Δυνάμεων: «Ὑπερθεν δὲ αἱ πανάγια καὶ πρ ε σ β ὐ τ α τ α ἰ τ ὶ τ ὶ ἄγγέλων δυνάμεις τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενοι (τῆς οἰκονομικῆς νεκρώσεως τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θεοδόχου ἐκείνου σώματος) κεκυφῆται ἀλλήλαις ἔλεγον: Ἄρατε ὑμῶν τὰς πύλας καὶ ὑποδέξασθε τὴν τεκοῦσαν τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς Ποιητὴν, δοξολογίαις τε ἀνυμνήσωμεν τὸ σεπτὸν καὶ ἅγιον σῶμα τὸ χωρήσαν τὸν ἡμῖν ἀθεώρητον καὶ Κύριον». (Δοξαστικὸν ἀποστίχων μεγ. Ἑσπερινοῦ). Ὅχι μόνον ὅτι δοξολογεῖται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων τὸ σεπτὸν καὶ ἅγιον σῶμα τῆς Παρθένου, διδάσκει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἅγιοι ἄγγελοι παρουσιάζονται λέγοντες πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς εἰς οὐρανὸν μεθισταμένης Θεομήτορος: «Ἴδου ἡ παντάνασσα Θεόπαις παραγίνεται. Ἄρατε ὑμῶν τὰς Πύλας καὶ ταύτην ὑπερκοσμίως ὑποδέξασθε, τὴν τοῦ ἀενάου Φωτὸς μητέρα: διὰ ταύτης γὰρ ἡ παγγενῆς τῶν βροτῶν σωτηρία γέγονεν, ἣ ἀτενίζειν οὐκ ἰσχύομεν καὶ ταύτη ἄξιον γέρας ἀποδοῦναι ἀδύνατον ταύτης γὰρ τὸ ὑπερβάλλον ὑπερέχει πᾶσαν ἔνοιαν». (ὀκτάηχον δοξαστικόν). Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, τὸν Νεστόριον, ἀντὶ νὰ μεγαλύνῃ, ἐπιχειρήσαντα νὰ προσβάλλῃ καὶ ὑποβιάσῃ τὴν ἀξίαν τῆς Παρθένου μητρὸς τοῦ Κυρίου, μὲ τὸ νὰ ἀποκαλῆ αὐτὴν «Χριστοτόκον» καὶ ὄχι «Θεοτόκον», τὸν ἐχαρακτήρισεν διὰ τῆς Γ' Οἴκου. Συνόδου ὡς «νέον Ἰούδαν». Τὸ σῶμα τῆς Παρθένου ὡς καθαρὸν καὶ ἀναμάρτητον, μὴ γευσάμενον τῆς φθορᾶς, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ φθορὰν καὶ θάνατον. Ἐντεῦθεν καὶ ὀνομάζεται μυστήριον. Τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῇ Μαρίᾳ μυστήριον. Ἡ Ἐκκλησία ἐδέχθη τὸν θάνατον τῆς Μαρίας ὡς οἰκονομίαν: «Εἰ ὁ ἀκατάληπτος ταύτης καρπός, δι' ὃν αὐτὴ οὐρανὸς ἐχρημάτισε, ταφὴν ὑπέστη ἐκουσίως ὡς θνητός, πῶς ταφὴν ἀρνήσεται ἡ ἀπειρόγαμος;», λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός (Κανὼν εἰς Κοίμησιν). Κατὰ τοὺς μεγάλους πατέρας Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, Ἀνδρέαν Κρήτης, Γερμανὸν Κωνσταντινουπόλεως τὸν ὁμολογητὴν, ἡ Παρθένος ἐγεύθη θανάτου οἰκονομικῶς, διὰ νὰ γίνῃ περισσότερον εὐσπλαγχνός, ὡς τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων προστασία καὶ μεσίτρια, καὶ ἀπο-

κτήση «θεομίμητον» εὐσπλαγχνίαν. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἐρμηνεύων τὸ «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου κλπ.» λέγει: «Ἰματισμὸν δὲ νοήσεως διάχρυσον τὸ θεαυγὲς ἐκείνης σῶμα τὸ πεποικιλμένον παντοδαπαῖς ἀρεταῖς: μόνη γὰρ αὕτη νῦν μετὰ τοῦ θεοδοξάστου σώματος σὺν τῷ Υἱῷ τὸν οὐράνιον ἔχει χῶρον» (ὁμιλ. λζ'). Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἅγιος Γερμανὸς ἀνακράζει: «Ἐρρέτω θάνατος ἐπὶ σοί, Θεοτόκε, ὅτι ζωὴν τοῖς ἀνθρώποις προήγαγες. Ἐρρέτω τάφος ἐπὶ σοί, ἐπειδήπερ ὕψους ἀκαταφράστου θεῖος ἐγένου θεμέλιος. Ἐρρέτω χυδὸς ἐπὶ σοί, ἀνάπλασις γὰρ εἶ. Οὐκοῦν πίστει σε μεθ' ἡμῶν ἔχων συναναστροφον ὁμολογοῦμεν: εἰ γὰρ μὴ ἐν τούτῳ παρηγορούμεθα, ἐξέλειπεν ἂν ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ πρὸς σὲ τὸ ἡμέτερον πνεῦμα». (Λόγος Β' εἰς Κοίμησιν).

Ἴδου τι λέγει διὰ τὸ σῶμα τῆς ἁγίας Θεοτόκου ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης.

«Τὸ ζωαρχικὸν καὶ ὀλόφωτον τῆς Θεοτόκου σῶμα, τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ ἡμέτερον, δι' οὗ ζωῆς θειοτέρας ἀρχὴν ὁ ζωαρχικώτατος Ἰησοῦς ἐχαρίσατο τὴν ἡμετέραν ἀπαρχὴν ζωῆς ἀρχὴν ποιησάμενος, ἦν ἐκ παρθενικῆς νηδύος ὑπερφυῶς ἐσχεδιάσεν... Ζωαρχικὸν ἄρα τῆς Θεοτόκου τὸ σῶμα ὅλον αὐτὸ τῆς Θεότητος τὸ ζωαρχικὸν εἰσδεδεγμένην πλήρωμα, τὸ πολυτίμητον τῆς παρθενίας κειμήλιον, ἡ θεογεώργητος γῆ, ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἐν Χριστῷ θεωθέντος ἀδαμαιοῦ φυράματος, τὸ πανόμοιον τῆς ἀρχικῆς ὠραιότητος Ἴνδαλμα, ὁ θεοσφράγις τῶν ἀπορρήτων τοῦ Θεοῦ κριμάτων θησαυροφύλαξ, τὸ τῶν ἀρετῶν ἐνδιαίτημα, ἡ νοητὴ τῶν θείων τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας λόγων πυκτὴ, ὁ ἀνερμήνευτος τῆς ἀκενώτου πληρώσεως τοῦ τὰ πάντα πληρουμένου βυθός, ὁ ἀρραγῆς πύργος τῶν ἀποκρῶφον ἐλπιδῶν, τὸ περιώνυμον τῶν θείων πρὸς ἡμᾶς συναλλαγμάτων ἐργαστήριον, ἡ παναρμόνιος τῆς θεϊκῆς ἐνσωματώσεως ὕλη, ὁ θεοτελής τοῦ παντουργοῦ καὶ ἀριστοτέχνου πηλός, ἐξ οὗ καθ' ἡμᾶς δι' ἡμᾶς ὀλικῶς καὶ ἀληθῶς εἰς οὐσίαν ἐλθὼν ὁ ὑπερουσίος οὐσιώθη». (Ἀνδρέου Κρήτης, Λόγος Α' εἰς τὴν Κοίμησιν Μ. Γ. 97, 1068B).

3. Ἐνσώμως ἀνελθοῦσα εἰς οὐρανοὺς ἡ Θεοτόκος ἔλαβε τὰ δευτερεῖα τῆς Τριάδος, κατέστη βασίλισσα ἢ κατὰ τὴν βυζαντινὴν ὀρολογίαν «δέσποινα» τοῦ κόσμου, ἡ κοινὴ μεσίτρια πάντων, «ἡ μήτηρ τῶν δώδεκα κλάδων» (Διήγησις εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Παναγίας Θεοτόκου).

Κατὰ τὸν μέγαν θεολόγον Θεοφάνην Ἐπίσκοπον Νικαίας, ἡ Παναγία εἶναι «ὁ λαιμὸς τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὁ τράχηλος ὁ βαστάζων μὲν τὴν κεφαλὴν, συνδέων δὲ ἅπαν τὸ σῶμα πρὸς τὴν κεφαλὴν, τὸν Χριστόν. Κατὰ τοῦτο ὑπερκεῖται παντὸς τοῦ σώματος δευτέρα τῇ τάξει μετὰ τὴν κεφαλὴν οὐσα. Καὶ ὅπως ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἡ μόνη ἐστὶν ὁδὸς ἢ πρὸς τὸν πατέρα φέρουσα, οὕτω

μόνος ὁ ἱερός οὗτος τράχηλος ἐτέρα ὁδὸς ἀνάγουσα τοὺς πάντας εἰς τὴν κεφαλὴν πάντων». (Μ. Jugie, Theophanes Nicaenus, σελ. 22-23).

Κατὰ τὸν Γεννάδιον Β' τὸν Σχολάριον «δόγμα τῆς θεολογίας τῆς ἱερᾶς ἐστὶν ἀναντίρρητον, τοὺς ἀπὸ γῆς μακαρίους τάγμασιν ἐννέα μεριζομένους, ὡσπερ οἱ ἄγγελοι οὐ χωρὶς τὴν τούτων ἔχειν τάξιν, ἀλλὰ τοὺς ἐννέα τάγμασι τῶν ἀγγέλων ἐναριθμεῖσθαι. Ἡ δὲ παρθένος ἀσυγκρίτως ἐστὶν ἐνδοξότερα τῶν σεραφεῖμ ὡς μηδεμίαν ἐχούσης σύγκρισιν τῆς ἐν αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ κοινωνίας πρὸς τὴν ἐν ἐκείνῃ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν καὶ ψυχῇ καὶ σώματι...».

Κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν ὀλίγα ἐποικοδομητικὰ ἐκ τοῦ Λόγου, ἀγνώστου προελεύσεως, εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ἁγίας Θεοτόκου.

«Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν Κυριακὴν λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου τοῖς ἀποστόλοις· βάλετε θυμίαμα, ὅτι Χριστὸς ἔρχεται μετὰ στρατιᾶς ἀγγέλων· καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Χριστὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ. Καὶ πάντων ἡμῶν εὐχομένων ἐφάνησαν ἀναρίθμητα πλήθη ἀγγέλων καὶ ὁ Κύριος ἐπὶ Χερουβίμ ἐπιβεβηκὼς ἐν δυνάμει πολλῇ φωνήσας τὴν μητέρα αὐτοῦ ὁ Κύριος εἶπεν· ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται τὸ τίμιόν σου σῶμα μετατιθέμενον ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἀπλώσας ὁ Κύριος τὴν ἄχραντον αὐτοῦ δεξιὰν ἐλόγησεν αὐτήν· αὕτη δὲ κρατοῦσα τὴν ἄχραντον αὐτοῦ δεξιὰν κατεφίλει λέγουσα· προσκυνῶ τὴν δεξιὰν ταύτην, τὴν δημιουργήσασαν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ παρακαλῶ τὸ πολυύμνητόν σου ὄνομα, Χριστέ ὁ Θεός, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων, ὁ μονογενὴς τοῦ πατρὸς, πρόσδεξαι τὴν δούλην σου, ὁ καταξιώσας δι' ἐμοῦ τῆς ταπεινῆς τεχθῆναι εἰς τὸ σῶσαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἄφραστόν σου οἰκονομίαν· πάντα ἄνθρωπον ἐπικαλούμενον ἢ δεόμενον ἢ ὀνομάζοντα τὸ ὄνομα τῆς δούλης σου, χορήγησον αὐτῷ τὴν βοήθειάν σου. Καὶ πάλιν ἐδξαμένη εἶπεν· Κύριε βασιλεῦ τῶν οὐρανῶν, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, πρόσδεξαι πάντε ἄνθρωπον ἐπικαλούμενον τὸ ὄνομά σου, ἵνα δοξασθῇ ἡ γέννησις σου· ἐν ἐκάστῳ καιρῷ καὶ τόπῳ, ὅπου γίνεται ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματός σου, ἁγίασον τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ δόξασον τοὺς δοξάζοντάς σε διὰ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος, πρόσδεχόμενος τῶν τοιούτων πᾶσαν προσ-

φορὰν καὶ πᾶσαν ἱκεσίαν καὶ πᾶσαν εὐχὴν. Ταῦτα δὲ αὐτῆς εὐξαμένης ὁ Κύριος πρὸς τὴν ἰδίαν μητέρα εἶπεν· Εὐφραίνου καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ καρδία σου· πᾶσα γὰρ χάρις καὶ πᾶσα δωρεὰ ἐδόθη σοι ἐκ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, κάμοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· πᾶσα ψυχὴ ἐπικαλουμένη τὸ ὄνομά σου οὐ μὴ καταισχυθῇ, ἀλλ' εὖρη ἔλεος καὶ παράκλησιν καὶ ἀντίληψιν καὶ παρηγοσίαν, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ τότε τὸ πρόσωπον τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τὸ φῶς ἔλαμψεν καὶ ἀναστάσα τῇ οἰκείᾳ χειρὶ ἠλόγησεν ἕκαστον τῶν ἀποστόλων, καὶ ἔδωκεν πάντες δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ τοῦ Κυρίου ἀπλώσαντος τὰς ἀχράντους αὐτοῦ χεῖρας ἐδέξατο τὴν ἁγίαν καὶ ἄμωμον αὐτῆς ψυχὴν».

Ὁ ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ γράφει, ὅτι ὁ μακάριος οὗτος προσήχθετο συνεχῶς ἀνακράζων πρὸς τὴν Θεοτόκον· «Φώτισόν μου τὸ σκότος». «Μιᾶ λοιπὸν ἡμέρα, ὕπαρ οὐκ ὄναρ», τονίζει ὁ ἅγιος Φιλόθεος, δηλαδὴ ἐνῶ ἦτο ξύπνιος, ὄχι εἰς ὄνειρον, εἶδε τὸν ἅγιον Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐνώπιόν του, λέγοντα πρὸς αὐτόν· Ἡ πάντων ἁγίων ἐπέκεινα Δέσποινα μὲ ἔστειλε νὰ σὲ ἐρωτήσω· «Τίνος χάριν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, ὅσαι ὄραι σχεδὸν οὐ διαλείπεις βοᾶν· Φώτισον τὸ σκότος, φώτισόν μου τὸ σκότος;» Ὁ ἅγιος ἀπήντησε· «Τί ἄλλο εἶναι δυνατὸν νὰ ζητήσῃ ἄνθρωπος πλήρης παθῶν καὶ ἀμαρτιῶν, εἰ μὴ φωτισμόν, διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ τηρῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ;». Εἶπεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης· «Μὴ δειλιά, μὴδ' ἀμφίβαλλε, διακελεύεται ἡ πάντων Δέσποινα δι' ἡμῶν, αὕτη καὶ ἐγὼ βοηθός σοι ἐσόμεθα». Τὸ ἐρώτημα, τὸ πιὸ ἀγωνιώδες «πότε; ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι» καὶ ἡ πλήρης παρηγορία τῆς ἀπαντήσεως· «Καὶ πάλαι, καὶ νῦν, καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι».

Καὶ αὕτη καὶ ἀπειράριθμοι ἄλλαι ἀποκαλύψεις καὶ θαύματα ἐπεισαν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ κοινὴ πάντων Μήτηρ εἶναι «ἐν πρεσβείαις ἀκοίμητος, καὶ προστασίαις ἐλπίς ἀμετάθετος». Μακάριοι οἱ ἐπικαλούμενοι τὰς πρεσβείας τῆς!

Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 4169
 Διεκπ. 2141 } Ἀθήνησι τῆ 25-6-1971

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1841

Π ρ ὶ ς
 Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιθυμοῦσα τὴν σύσφιξιν τῶν δεσμῶν τῆς σπουδαζούσης Νεότητος μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, μετὰ πρότασιν τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεολαίας καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὅπως ὑπομνήσῃ ὑμῖν τὴν ὑπ' ἀριθ. 3989/2220/Ἐγκ. 1749 4-7-1970 Ἐγκύκλιον Αὐτῆς καὶ παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ὅπως πᾶσαν καταβάλλητε μέριμναν διὰ τὴν διοργάνωσιν καὶ κατὰ τὴν ἐπὶ θύραις θερινῆν περίοδον, ἐδκαιρῶν πνευματικῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἐκ τῆς Θεοσώστου Μητροπολιτικῆς περιφερείας ὑμῶν προερχομένων φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν καὶ ἐν γένει Σπουδαστῶν τῶν Ἀνωτάτων καὶ Ἀνωτέρων Σχολῶν ὡς καὶ διὰ τὴν διὰ παντὸς προσφόρου μέσον ἐκδηλώσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐκκλησίας πρὸς αὐτούς.

Περὶ τῶν διοργανωθησομένων, ὡς ἀνωτέρω, ἐκδηλώσεων, παρακαλεῖσθε, ὅπως, ἐν καιρῶ, ὑποβάλλητε τῇ Διαρκεῖ Ἱερᾷ Συνόδῳ, σχετικὴν ἔκθεσιν.

- † Ὁ Καλαβρότων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος, Προεδρεύων
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδουτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
- † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος

- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κων/ντῖνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος
- † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺν
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Ἀριθ. { Πρωτ. 4463
 Διεκπ. 2325 } Ἀθήνησι τῆ 8-7-1971

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1845

Π ρ ὶ ς
 Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, καθ' ἣν ἔχει ἐκ τῶν ἄρθρων 47 τοῦ Ν.Δ/τος 126/1969 («Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος») καὶ 15 παραγρ. 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1 Κανονισμοῦ «Περὶ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σωματείων καὶ Ὁργάνων» ἀρμοδιότητα, ἠσχολήθη κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 16-3-1971 μετὰ τὸν τρόπον διαφυλάξεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων, βιβλίων, χειρογράφων καὶ τῶν ἀρχαιολογικῆς ἀξίας ἱερῶν εἰκόνων κ.λ.π. εἰς περίπτωσιν ἐκτάκτου ἀνάγκης.

Ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως καταδείχθη ἀνάγκη ὅπως, μέχρι τῆς καταστροφῆς εἰδικοῦ συστήματος προστασίας τῶν ὡς ἄνω κειμηλίων καὶ ὡς πρῶτον πρὸς τοῦτο βῆμα, γίνῃ καταγραφή καὶ λεπτομερῆς περιγραφή τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ Μητροπόλεις κειμηλίων προκειμένου, ἵνα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τούτων, μελετηθῇ ἢ κατὰ τὸν ἀοτιώτερον τρόπον διαφύλαξις τούτων.

Ὅθεν, ἡ Δ. Ἱερά Σύνοδος τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν αὐτῆς γνωρίζουσα ὑμῖν, παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως, τὸ δυνατὸν ταχύτερον, γνωρίσητε αὐτῇ περιγραφικῶς τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὑπάρχοντα ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια κ.λ.π.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Λαμπρά εὐκαιρία.

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις ἐδρεύοντος Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξου Θεολογίας («Ἅγιος Σέργιος») οργανωθείσα δεκάτη ἐνάτη Ἑβδομάς λειτουργικῶν μελετῶν, τῆς ὁποίας μετέσχον Ὁρθόδοξοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ Προτεστάνται ἐπιστήμονες, ὑψήρξε διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν μίαν λαμπρὰ εὐκαιρία ἀπ' ἐνός διεξαγωγῆς ἐνός γνησίου οἰκουμενικοῦ διαλόγου καὶ ἀπ' ἐτέρου προβολῆς τοῦ γνησίου Ὁρθόδοξου πνεύματος εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον.

Ἡ ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιστημόνων διαπραγματεύσις εἰδικῶν πτυχῶν τοῦ γενικοῦ θέματος «*Le ministère et la liturgie*» καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπακολουθοῦσα συζήτησις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐξαρθῇ ἢ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν διαφυλαττομένη ἀρχαία Ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις περὶ τῆς πρὸς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν σχέσεως τῶν διαφορῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματῶν καὶ λειτουργημάτων.

Ἐπὶ πλέον θὰ ἐπροεπε νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀνελλιπῆς συμμετοχὴ εἰς τὰς λειτουργικὰς Ἑβδομάδας τοῦ Ἰνστιτούτου («Ἅγιος Σέργιος») διαπροπῶν ἐπιστημόνων τῆς Δύσεως εἶναι ἀπόδειξις τῆς πρὸς τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο ἐκτιμῆσεως αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν λαμπρῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας τοῦτο προσφέρει ἐν τῇ Δύσει εἰς τὸν τομέα τῆς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Νοσταλγία γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ.

Ὁ διαπρεπὴς γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Paul Morand, ὅστις ἔχει γράψει πλεῖστα μυθιστορήματα καὶ θεατρικὰ ἔργα, εἰς τὸ προσφάτως κυκλοφορήσαν ἔργον αὐτοῦ («*Venises*»), ἐκδηλοῖ πᾶσαν τὴν ἐκτίμησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν νοσταλγίαν αὐτοῦ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Οὕτως εἰς τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς ἐπισκέψεώς του εἰς ἕν κοιμητήριον τῆς Τεργέστης βεβαίωι, ὅτι, ὅταν ἀποθάνῃ, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνταφιασθῇ εἰς τὸ Ὁρθόδοξον τμήμα τοῦ κοιμητηρίου αὐτοῦ, καὶ μάλιστα εἰς τάφον ἔχοντα Ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν, ἵνα οὕτω τελῇ ὑπὸ τὴν στοργικὴν σκέπην καὶ ἐπαγορεύνησιν τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, ἣτις εὐτυχῶς μένει ἀμετακίνητος καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὁμιλῇ τὴν πρώτην γλῶσσαν τῶν Ἐδαγγελίων («... *Je serai veillé par cette foi orthodoxe..., une religion par bonheur immobile, qui parle encore la premier langage des Évangiles*»).

Ὡς εἶναι φανερόν, αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ τοῦ διακεκομένου γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ ἀποτελοῦν νέαν ἔνδειξιν τῆς γοητείας, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ εἰς τὴν Δύσιν ἡ Ὁρθόδοξία, ἣτις γίνεται τόσον περισσότερον ἐπιθυμητὴ, ὅσον περισσότερον καθίσταται γνωστὴ διὰ τῆς ἀκτινοβολίας τῶν κοινοτήτων τῆς Ὁρθόδοξου διασποράς καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν μετεχόντων τῆς ὕψους οἰκουμενικῆς κινήσεως Ὁρθόδοξων θεολόγων.

Προσπάθεια ἀξία πάσης ἀρωγῆς.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, μετὰ πολυετείς καὶ πολυμόχθους προσπάθειας, κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ ἑκατοντάδας ἱερῶν εἰκόνων καὶ σκευῶν, πολυτίμων κειμηλίων τῆς χριστιανικῆς τέχνης, ἣτις ἤκμασεν εἰς τὴν Λέσβον ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ ἐξῆς. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος συγκέντρωσις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἴδρυσιν ἐνός Ἐκκλησιαστικοῦ μουσείου, ὅπερ θὰ διαφυλάξῃ τοὺς καλλιτεχνικοὺς αὐτοὺς θησαυροὺς καὶ θὰ τοὺς προβάλῃ ἐσαεὶ. Ἢδη τὰ ἱερὰ ταῦτα κειμήλια ἔχον ἐναποτεθῆ προχειρῶς εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Οἴκου καὶ τῆς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, ἣτις διέθεσε καὶ κατάλληλον οἰκόπεδον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μουσείου.

Ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης, προστιθεμένη εἰς παρομοίας ἐνεργείας καὶ ἄλλων Σεβ. Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἀξία πάσης ἀρωγῆς καὶ ἐνισχύσεως, ἵνα τάχιστα ἀνεγερθῇ καὶ λειτουργήσῃ τὸ μουσεῖον, τὰ σχέδια τοῦ ὁποίου ἔχον καταρτισθῇ ἀπὸ διειτίας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἐγκρινάσης ταῦτα Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Προσφέρει πολύτιμον ὑπηρεσίαν.

Ὁρθῶς ἐτονίσθη, ὅτι προσφέρει πολύτιμον ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ξένους ἐπισκέπτας τῆς περιφέρειας Μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκά ὁ πρωτοστέγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας πανοσ. ἀρχιμ. κ. Ἱερώνυμος Λιαπῆς διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντος καὶ ἐκδοθέντος ὠραιστάτου φυλλάδιου («Ὅσιος Λουκάς»).

Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, γεγραμμένον εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν, παρουσιάζει ἔνθεν μὲν μίαν περιοριστικὴν βιογραφίαν τοῦ ὁσίου Λουκά, ἐτέρωθεν δὲ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς πλονσιωτάτης ἐσωτερικῆς διακοσμῆσεως τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὴν μνήμην του ναοῦ. Τὸ φυλλάδιον περιέχει ὡσαύτως μετάφρασιν τοῦ κειμένου εἰς τὴν ἀγγλικήν, γαλλικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν καὶ συνοδεύεται ὑπὸ πλήθους φωτογραφιῶν τοῦ ναοῦ καὶ τῶν θαυμασίων μωσαϊκῶν του.

Θὰ ἦτο ἀληθῶς εὐχῆς ἔργον, ἐὰν τὸ καλὸν αὐτὸ παράδειγμα, εὗρισκε μιμητὰς καὶ εἰς ἑτέρας Ἱ. Μητροπόλεις, ἐχούσας ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των παρομοίους χριστιανικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς.

Συμπτώματα ἠθικῆς κρίσεως.

Ἡ ὄγχις μερὶς τῆς Χριστιανικῆς Οἰκογενείας ὁλονὲν καὶ περισσότερον καταδικάζει τὸ κῆμα τῶν ἀμβλώσεων, ὅπερ ἔχει κατακλύσει πολλὰς ἐκ τῶν ἀπεπολιτισμένων Χωρῶν.

Ὡς ἀνεφέρθη προσφάτως εἰς τὰς ἐφημερίδας, «κατακλύζονται αἱ κλινικαὶ καὶ τὰ νοσοκομεῖα εἰς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Προκήρυξις Πανελληνίου Διαγωνισμοῦ
Στιχουργίας καὶ Μελοποιήσεως Ὑμνου
τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Προκηρύσσεται Πανελλήνιος Διαγωνισμὸς διὰ τὴν στιχουργίαν καὶ μελοποίησιν εἰδικοῦ Ὑμνου τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸν Διαγωνισμὸν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος Ἕλληνες κολλιτέχναι διακρινόμενοι διὰ τὰ Ὁρθόδοξα αὐτῶν φρονήματα καὶ βιώματα. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀνωτέρω ἀναφέρεται εἰς τὴν στιχουργίαν ἢ εἰς τὴν μελοποίησιν ἢ εἰς συναμφοτέρα.

Ὁ Ὑμνος οὗτος δέον ἔπωσ ἔχη μορφήν καὶ μέλος ἔμβλητον, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτοῦ, ἐμπνεόμενον ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὸν ἐνθουσιώδη καὶ ἀγωνιστικὸν χανοκτήρα τῆς Χριστ. Νεότητος. Ὁ ὑποβληθὸς Ὑμνος ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ εἶναι ἀνέκδοτος καὶ πρωτότυπος, οὐδεμίαν ὁμοίότητα παρουσιάζων εἰς φράσεις, στίχους καὶ μέλος μετ' ἄλλων παρεμφερῶν ὕμνων.

Ὁ Διαγωνισμὸς οὗτος θὰ διενεργηθῇ εἰς δύο φάσεις: Ἡ α' φάσις θὰ ἀφορᾷ εἰς τὴν στιχουργίαν τοῦ Ὑμνου, με προθεσίαν ὑποβολῆς τούτου τὴν 31ην Αὐγούστου ἔ. ἔ. Ἡ β' φάσις θὰ ἀφορᾷ εἰς τὴν μελοποίησιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς προκριθησομένου Ὑμνου. Ὁ μουσικοσυνθέτης δέον, ὅπως ὑποβάλλῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ μελοποιηθὲν ποίημα τόσον εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν, ἠχογραφημένον δὲ ἐπὶ ταινίας μαγνητοφώνου, ἕνα μῆνα μετὰ τὴν γενησομένην πρόκρισιν τοῦ ποιήματος.

Ἡ Μ.Σ. Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Χριστ. Ἀγωγῆς τῆς Νεολαίας καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων θὰ ἐπιλέξῃ τὸ, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς, καλλιτεχνικῶς ἀριώτερον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Κατηχ. Σχολείων πληρέστερον ἀνταποκρινόμενον.

Ὅριζονται τὰ ἑξῆς Βραβεῖα:

Ὡς πρὸς τὸ ποίημα: Διὰ τὸ πρῶτον δρχ. 5000 ἐφάπαξ
Διὰ τὸ δεύτερον δρχ. 3000 ἐφάπαξ
Διὰ τὸ τρίτον δρχ. 1000 ἐφάπαξ
Ὡς πρὸς τὴν μελωδίαν: Διὰ τὸ πρῶτον δρχ. 5000 ἐφάπαξ

Μεγάλην Βρετανίαν ἀπὸ γυναῖκας ἐγγάμους ἢ ἀγάμους, αἱ ὁποῖαι σπεύδουν νὰ κατασφάξουν τοὺς καρπούς τῶν σπλάγγων των» ἄνευ οἰουδήποτε ἠθικοῦ ἢ ἀνθρωπιστικοῦ δισταγμοῦ! Σηγχρόνως εἰς τὴν Ἀντικὴν Γερμανίαν τριακόσαιο ἑβδομήκοντα τρεῖς γυναῖκες, ἐν αἷς καὶ «διάσημοι στὰρ» τοῦ κινήματογράφου, ἐν συνεντεύξει αὐτῶν πρὸς ἑβδομαδιαίαν ἐπιθεώρησιν δὲν ἐδίστασαν νὰ ὑπογράψουν δήλωσιν καὶ νὰ ὁμολογήσουν, ὅτι, παρὰ τὴν ὀγτὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νόμου, ἔχουν ὑποβληθῇ εἰς ἀμβλώσιν.

Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουν τὴν ἠθικὴν κρίσιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας μαστίζεται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης. Πρόκειται τῶ ὄντι περὶ κρίσεως παρομοίας πρὸς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπ' ὄψιν του ὁ Ἄπ. Παῦλος, ὅταν ἐχαρκτηροῖζε τοὺς εἰδωλολάτραις τῆς ἐποχῆς του «μεστοῦς... φόνου, κακοηθείας... θεοστνηγῆς..., ἐφευρετὰς κακῶν..., ἀστόργου, ἀνελεήμονας» (Ρωμ. α', 29-31).

Διὰ τὸ δεύτερον δρχ. 3000 ἐφάπαξ

Διὰ τὸ τρίτον δρχ. 1000 ἐφάπαξ

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ βραβευθὸς πρόσωπον εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ — καὶ στιχουργὸς καὶ μουσικοσυνθέτης — θὰ λάβῃ ἀμφοτέρω τὰ ἀνωτέρω ποσά. Ἡ Μ. Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δικαιούται νὰ κυκλοφορήσῃ ἐντύπωσιν ἢ διὰ δίσκων ἢ διὰ μαγνητοταινιῶν τὸν προκριθὲντα Ὑμνον ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐτέρος ἀποζημιώσεως τοῦ ποιητοῦ ἢ τοῦ μουσικοσυνθέτου, οἵτινες δέον νὰ δηλώσωσιν ἐγγράφως, ὅτι διὰ τοῦ καταβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματικοῦ βραβείου ἱκανοποιήθησαν καὶ δὲν ἔχουν ἄλλας ἀπαιτήσεις.

Ἐκ τῆς Μ. Σ. Ε. ἐπὶ τῆς Χριστ. Ἀγωγῆς
τῆς Νεότητος καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου ὁ Καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου συμμετέσχεν ἐν Παρισίοις τοῦ Λειτουργικοῦ Συνεδρίου, ὁμιλήσας με θέμα:

«Das Diakonissenamt und der Griechisch - Orthodoxe Gottesdienst». (Τὸ ὑπόβλημα τῆς Διακονίσεως καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Λατρεία).

— Μεσοῦντος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ὁ αὐτὸς Καθηγ. κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου συμμετέσχε τοῦ ἐν Regensburg - Spindlhof τρίτου Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου, με κύριον θέμα τῶν συζητήσεων «Περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας». Ὁ κ. Καθηγ. εἶχεν ὡς θέμα τῆς ὁμιλίας του, τὸ «Der Vollzug der Buss - und Beichtpraxis im byzant. Ritus».

Κατὰ τὴν μῆτις Ἀγγλιστεν ἐ.ἔ. ἐὰς κυλιεθῆ Λουβαῖν τοῦ Βελγίου ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π.Σ.Ε. «Πίστις καὶ Τάξις» ἀπὸ 2-13. Εἰς ταύτην θὰ λάβουν μέρος ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ ἔλλογιμώτατοι Καθηγηταὶ κ. κ. Σάββας Ἀγουρίδης καὶ Ἀνδρέας Θεοδώρου.

Ὡσαύτως κατὰ τὸ β' δεκαπενθήμερον τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἤτοι ἀπὸ 18-29, θὰ πραγματοποιηθῇ εἰς Ἀδδὶς Ἀμπέμπαν Αἰθιοπίας ἡ πρώτη συνέλευσις τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀντιχάλκηδονίων. Εἰς ταύτην θὰ παραστώσιν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἰωάννης Ρωμανίδης, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ ἔλλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Καρμίρης.

4) Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἄλλωστε ἐπραγματοποιήθησαν α) Συνέλευσις τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν εἰς Ἐλσίνκι τῆς Φιλανδίας. Παρέστη ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἰωάννης Ρωμανίδης.

β) Συνέλευσις τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεγάλης Συνόδου, ἐν Γενεύῃ 15-30 Ἰουλίου. Εἰς ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ἔχων παρ' ἑαυτῶ ὡς σύμβουλον τὸν Καθηγητὴν κ. Ἰωάννην Καρμίρη. Κατ' αὐτὴν ἐλήφθησαν ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ἤδη ἐτοιμῶν εἰσηγήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποτελέσωσιν τὰς βασικὰς προτάσεις πρὸς τὴν Μεγάλην Σύνοδον. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ὑποβάλλει δύο εἰσηγήσεις: Περὶ τοῦ ἡμερολογίου καὶ περὶ τῶν κωλυμάτων τοῦ Γάμου.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων
καὶ Μ. Βρετανίας

Πανορθόδοξος Θεολογικὴ Διάσκεψις.

Ἀπὸ τῆς 6ης μέχρι τῆς 11ης Ἰουλίου 1971 ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Helsinki τῆς Φιλανδίας Θεολογικὴ Διάσκεψις,

σχετιζόμενη με την προετοιμασίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ τὸν Διάλογον μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Αἱ προετοιμασίαι ἤρχισαν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1966, ὅτε ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Βελιγράδι τῆς Γιουγκοσλαβίας ἡ Δ' Πανορθόδοξος Θεολογικὴ Διάσκεψις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Ἀθηνάγορου.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1970 συνεχίσθη ἡ Διάσκεψις αὕτη εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Κέντρον τῆς Γενεύης, ὅποτε καὶ ἀπεφασίσθη ἡ συνέχειά της εἰς τὸ Helsinki τῆς Φιλανδίας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Ἀθηνάγορας μετέβη τὴν Τρίτην, ὅπην Ἰουλίου εἰς Helsinki ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συνάδουσε δὲ αὐτὸν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Γρηγόριος, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας εἰς τὴν Θεολογικὴν ταύτην Διάσκεψιν.

Τῆς Θεολογικῆς Πανορθόδοξου Ἀντιπροσωπείας μετέιχον οἱ κάτωθι:

1) Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Ἀθηνάγορας, Πρόεδρος καὶ Σεβ. Μητροπολίτης Μιλητουπόλεως κ. Στυλιανὸς ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

2) Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Μεθόδιος ἀντιπρόσωπος Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

3) Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Γρηγόριος ἀντιπρόσωπος Πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

4) Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου κ. Βασίλειος ἀντιπρόσωπος Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

5) Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν κ. Βασίλειος καὶ ὁ Πρωθιερεὺς Βιτάλιος Βορονῶφ ἀντιπρόσωποι Πατριαρχείου Μόσχας.

6) Οἱ Καθηγηταὶ Στόγιαν Γκόσεβιτς καὶ Μπλακότε Καρντάσεβιτς ἀντιπρόσωποι Πατριαρχείου Σερβίας.

7. Οἱ Καθηγηταὶ Νικόλαος Τσιτέσκου καὶ Ἴον Μπρις ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας.

8. Ὁ Αἰδεσ. Ἰωάννης Ρωμανίδης καὶ ὁ Καθηγητὴς Ν. Μπρασιώτης ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

9. Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Καλλίνικος καὶ Ἀρχιμ. Ἀνθίμος Ἐλευθεριάδης ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

10. Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Helsinki κ. Ἰωάννης ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Φιλανδίας.

Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας, τῆς Μητροπόλεως Πολωνίας καὶ Μητροπόλεως Τσεχοσλοβακίας δὲν εἶχον ἀνακοινωθῆ.

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Διορθόδοξον Σεμινάριον

Τὴν Πέμπτην 1ην τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἔλαβε χώραν εἰς Λάλα-Ὀλυμπίων Ἡλείας, τὸ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας διοργανωθὲν Διορθόδοξον Σεμινάριον-Κατασκηνώσις Ὁρθόδοξων φοιτητῶν ἐκ διαφόρων Χωρῶν τοῦ Κόσμου. (Σέρβων, Γάλλων, Ρουμάνων, Ἀγγλων, Ἀφρικανῶν κ.λ.π.).

Τὸ ἐν λόγω Σεμινάριον, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέσχον περὶ τοὺς 40 φοιτηταί, ἐτέλει ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν καὶ καθοδήγησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἡλείας κ. Ἀθανασίου καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Διδάκτορος τῆς Θεολογίας κ. Κωνσταντίνου Σκουτέρη.

Τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς Ἰουνίου εἰς ὀλυνύκτιον ἀγρυπνίαν εἰς Ἱερὰν Μοῦνην Βλαχερνῶν-Κυλλήνης, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Ἀθανάσιος ἐβάπτισεν ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Μοῦνης, λόγω τῆς μεγάλης κοσμοσυρροῆς, τὸν 22ετῆ Ὀθωμανόν, ἀεροπόρον τῆς Βάσεως Ἀνδροβίδας Ἀλφ. Γιουρούκ, ὀνομάσας αὐτὸν Γεώργιον.

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Τὴν Τετάρτην, 7ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ὁ Σεβασμιώτατος μετ' ἀρμοδίων παραγόντων τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἐπεσκέφθη τὴν περιοχὴν Πισίων Κορινθίας πρὸς ἐπιτόπιον κατατοπισμὸν ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς νέας κατασκηνωτικῆς περιόδου καὶ προετοιμασίαν αὐτῆς.

Ἐπίσης τὸ ἀπόγευμα, ὥρα 6.30 ὁ Σεβασμιώτατος παρέστη εἰς συγκέντρωσιν τῶν περιοχῶν Αἰγάλεω, Ἀγ. Βαρβάρας καὶ Χαϊδαρίου εἰς τὸν Ἱερὸν Νεὸν Τιμίον Σταυροῦ Αἰγάλεω.

Κατὰ τὴν μεγαλειώδη ταύτην συγκέντρωσιν ὠμίλησεν ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβ. Ἀνδρέας Ἀργυρίδης περὶ τῆς σημασίας τῆς ἱερωσύνης. Ἠκολούθησε θερμὴ ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἐπίδοσις εἰδικῶν διπλωμάτων τιμῆς εἰς γονεῖς ποὺ ἔδωσαν παιδιὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦ χρυσοῦ μεταλλίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἰς τὸν γηραιότερον ἱερέα τῆς περιοχῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Κλησῖς Κατηγορουμένου [1]

Πρὸς τὸν

Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνον Χρηστίδην, ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πωλιανῆς καὶ Κιλικισίου (ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάν. Γενναδίου 14 τῆ 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πατρὼν Κωνσταντῖνος Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Πρὸς τὸν

Ἱερομόναχον Κάλλιστον Χρηστίδην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας καὶ Ναούσης (ἀγνώστου διαμονῆς) [1]

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδ. Ἰωάν. Γενναδίου 14 τῆ 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν. Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πατρὼν Κωνσταντῖνος Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Πρὸς τὸν [4]
 Ἀρχιμανδρίτην Πέτρον Καρατροῦπκον,
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης
 (ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκ-
 κλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάν. Γενναδίου 14
 τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα
 δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν. Προσεπιδηλοῦ-
 μεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα,
 θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
 † Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

λογῆν των ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπό-
 λεως, ὁδ. Βασ. Κωνσταντίνου 32 ἐν Κηφισῷ.

Ἐν Κηφισῷ τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1971

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρ-
 χούσης παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Νικαίας θέσεως Γ' Ἱερο-
 κήρυκος, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν
 ταύτην καὶ ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως
 ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑπο-
 βάλωσι τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀρι-
 ζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Νικαίᾳ τῇ 17ῃ Ἰουλίου 1971

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21
 1971 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας» (Φ.Ε.Κ.
 133/71 τ. Α'), τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 27 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/
 1970 Κανονισμοῦ «Περὶ καταστάσεως προσωπικοῦ τῆς Ἐκ-
 κλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Φ.Ε.Κ. 160/1970 τ. Α'), τὰς κάτωθι
 κενὰς θέσεις προσωπικοῦ Α' Κατηγορίας Α) τῶν Ἱερατικῶν
 Σχολῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Β) τῆς Κεντρικῆς
 Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας: α) τέσσαρας (4)
 θέσεις κληρικῶν θεολόγων Κλάδου Α1 ἐπὶ βαθμῶ 3φ β) Δέκα
 (10) θέσεις θεολόγων Κλάδου Α1 ἐπὶ βαθμῶ 7φ γ) ἔνδεκα
 (11) θέσεις φιλολόγων Κλάδου Α1 ἐπὶ βαθμῶ 7φ δ) δύο (2)
 θέσεις μαθηματικῶν Κλάδου Α1 ἐπὶ βαθμῶ 7φ ε) τρεῖς (3)
 θέσεις φυσικῶν Κλάδου Α1 ἐπὶ βαθμῶ 7φ στ) τέσσαρας (4)
 θέσεις καθηγητῶν σωματικῆς ἀγωγῆς Κλάδου Α2 ἐπὶ βαθμῶ
 8φ καὶ ζ) πέντε (5) θέσεις καθηγητῶν μουσικῆς Κλάδου Α 3
 ἐπὶ βαθμῶ 8φ. Β) α) μίαν (1) θέσιν Διευθυντοῦ ἐπὶ βαθμῶ
 1φ β) τρεῖς (3) θέσεις τμηματάρχων ἐπὶ βαθμῶ 4φ γ) ἕξ (6)
 θέσεις ὑπαλλήλων ἐπὶ βαθμῶ 11φ-6φ ἢ 8φ-6φ δ) μίαν (1)
 θέσιν δακτυλογράφου ἐπὶ βαθμῶ 11-6φ καὶ ε) μίαν (1) θέσιν
 κλητῆρος ἐπὶ βαθμῶ 13φ-8φ. Καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας
 τὰ ὑπὸ τῶν οικειῶν διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως
 ὑποβάλωσι σχετικῆν αἴτησιν ἐντὸς προθεσμίας δέκα πέντε
 (15) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας μετὰ τῶν
 νομίμων δικαιολογητικῶν.

2. Τὰ δικαιολογητικά τῶν ὑποψηφίων ὑποβληθήσονται
 παρὰ τῇ Μονίμῳ Συνοδικῇ Ἐπιτροπῇ Ἐκκλησιαστικῆς Παι-
 δείας (Ἰ. Γενναδίου 14, Α' ὄροφος, τηλ. 710-397).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Ἰουλίου 1971.

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κατὰ τὸ
 ἀρθρον 181 παρ. 5 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/70 Κανονισμοῦ τῆς Ἱε-
 ρᾶς Συνόδου, (Κ.Ε.Υ.) κενῆς παρ' ἡμῖν θέσεως τοῦ Γενικοῦ
 Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ
 ἀρθροῦ 28 παρ. 1-2 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ, καλοῦ-
 μεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 36 τοῦ
 ὑπ' ἀριθμ. 1/70 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὀριζόμενα
 τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἰκοσι ἡμερῶν
 ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτη-
 σιν μετ' ἀπάντων τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν πρὸς ἐπι-

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33
 παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν
 Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶ-
 μεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ
 Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Τρύφωνος Βασιλικῆς καλοῦμεν τοὺς βου-
 λομένους καὶ ἔχοντας τὰ κεκανονισμένα προσόντα, ὅπως ἐντὸς
 μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ
 «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νομιμισμένα πιστοποιη-
 τικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 7ῃ Ἰουλίου 1971

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως
 Πρωτοσυγγέλλου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, κα-
 λοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ Γ179 τοῦ ὑπ'
 ἀριθ. 9/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ Καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ὀριζόμενα προσόντα κληρικούς,
 ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας
 ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
 σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 7ῃ Ἰουλίου 1971

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ι. Μητρόπολις Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ'
 ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν»,
 προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ
 τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τῶν Παμμεγί-
 στον Ταξιαρχῶν Ποταμιᾶς-Σουλίου, καλοῦμεν τοὺς βουλο-
 μένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλη-
 σιαστικῶν Νόμων καὶ Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα,
 ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκη-
 ρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀ-
 παιτούμενα δικαιολογητικά καὶ πιστοποιητικά διὰ τὰ περαι-
 τέρω.

Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ 2α Ἰουλίου 1971

† Ὁ Παραμυθίας ΠΑΥΛΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Έχοντες ύπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 33 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών» καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τό περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ήμιν τά ύπό του Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά μετά σχετικής αίτήσεως, πρὸς κατάληψιν τής χηρευούσης ένορίας του Ίεροϋ Ναού Αγίου Γεωργίου Τσοϋκας.

Έν Λαμία τῆ 24 Ίουλίου 1971

† Ο Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κίτρους

Έχοντες ύπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 33 του ύπ' άριθμ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου νά προβώμεν εις τήν ανακήρυξιν ύποψηφίου διά τήν πλήρωσιν τής κενής Έφημεριακής θέσεως τής ένορίας Αγίας Θεοδώρας έν Κολινδρώ, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τά ύπό τών Ίερών Κανόνων, τών Έκκλησιαστικών Νόμων και τών Κανονισμών άπαιτούμενα προσόντα όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης Προκηρύξεως έν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμιν τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά και πιστοποιητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Κατερίνη τῆ 24ῆ Ίουλίου 1971

† Ο Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. Κ. Αναστασοπούλου, Πρυτάνεως Παν/μίου Θεσ/κης, Αί βαθύτεραι σχέσεις Ψυχιατρικής και Νευρολογίας. Λόγος Πρυτανικός. Θεσ/κη 1970 σ. 15.

Αθ. Α. Αγγελόπουλου, Νικόλαος Καβάσιλας Χαμαετός. Η ζωή και τό έργον του, Θεσ/κη 1970, Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών: Ανάλεκτα Βλατάδων 5 σ. 147.

Χρ. Ένισλείδου—Γ. Μεταλληνού, Ίστορία του έν Αθήναις Όρθ. Χριστιανικού Συλλόγου «Οι Τρεῖς Ίεράρχαι». Έν Αθήναις 1970 σ. 382 μετά Λευκώματος φφ. 39 (εἰκόνας 77).

Δεξικόν τής Έβραϊκής γλώσσης τής Π. Δ.—Συνταχθέν τῆ έποπτεία του Καθηγητου Βασ. Βέλλα (†) ύπό Ηλ. Οικονόμου, Ν. Παπαδοπούλου και Βασ. Τσάκωνα. Τεύχ. Α΄. Έν Αθήναις 1968 σ. 80 (Παράρτημα Έπετ. Έπιστ. Έρευνών 1967/8 Παν/μίου Αθηνών).

Αρχμ. Ίωακείμ Γ. Καραχρήστου, Ίεροκήρυκος, Εδωδία Χριστου. Κιλκίς 1970 σ. 86, Ανάτ. 20 συντόμων άρθρων θρησκευτικών έκ του «Ταχυδρόμου», Καβάλα 1969.

Κων. Δ. Καλοκύρη, Καθ. Παν/μίου Θεσ/κης, Είσαγωγή εις τήν Χριστιανικήν και Βυζαντινήν Αρχαιολογίαν (Η Τέχνη Ανατολής και Δύσεως). Θεσ/κη 1970 σ. 321.

Του άυτου, Ο Άγιος Δημήτριος και οι Άγιοι Απόστολοι τής Θεσ/κης. Η αρχιτεκτονική και ή ζωγραφική τών Ναών. Θεσ/κη 1970 Έπιστ. Έπετ. Θεολ. Σχ. τ. ΙΔ΄, Ανάτυπον σ. 32+29 με 24 εἰκόνας.

Έλένης Δ. Κακουλίδη, Για τή μετάφραση τής Καινής Διαθήκης. Ίστορία-κριτική-άπόψεις-βιβλιογραφία Θεσ/κη 1970 σ. 56.

Ι. Παπαβασιλείου, Καθηγητου Μικροβιολογίας Παν/μίου Αθηνών. Κατάλογος δημοσιεύσεων 1964/9. Αθήναι 1970 σ. 23.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Ίωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ο Σερβίων και Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικού: Δραχμαί 200 έτησίως.

Β) Έξωτερικού: Δολάρια 9 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ» δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τό άντικανονικόν τής αναγορεύσεως τής έν Αμερικῆ Ρωσικής Έκκλησιαστικής Κοινότητος ως Αύτοκεφάλου. Η θέσις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου, Η πρὸς τό Έθνος Παρακαταθήκη του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Αρχμ. Μελετιου Καλαμαρά, Έκλογή και Ένθρόνισις του άγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος.

Αρχμ. Ανθίμου Ρούσσα, Η έκλογή και ή ένθρόνισις του νέου Πατριάρχου Βουλγαρίας.

Επισκόπου Αχελφού Εϋθυμίου, Τά Αποκαλυπτήρια άνδριάντος του Αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β΄.

Ι. Κ. Παπαδοπούλου, Τό πρόβλημα του Αύτοκεφάλου τής Όρθοδόξου Έκκλησίας έν Αμερικῆ.

Αρχμ. Μελετιου Καλαμαρά, Έπί τῆ Μεταστάσει.

Συνοδικαί Έγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις έκλογῆς Ίερέων κ.λ.π.

Νέα Βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Αθήναι, Ίασίου 1 — Τηλέφ. 710.734.